IV. Парична политика

През първото шестмесечие на 1995 г. бе постигнат съществен напредък в осъществяването на основната цел на паричната политика на БНБ – поддържането на вътрешната и външната стабилност на лева. Инфлацията, измерена на годишна основа чрез индекса на потребителските цени, се намали от 121.9% през декември 1994 г. до 60.5% през юни т. г., като само за първото полугодие бе 15.2%. Валутният курс на лева към щатския долар остана почти без изменение. Тези резултати бяха достигнати в относително подобрени вътрешни условия – първи признаци на оживление в реалния сектор и рестриктивна фискална политика и политика на доходите от страна на правителството. В същото време обаче значителното забавяне на оздравяването на две големи държавни банки засили дисбалансите в банковата система и съществено ограничи възможностите за провеждане на рестриктивна парична политика.

Главен фактор за наблюдаваната относителна стабилност на лева бе паричната политика на БНБ, която остана умерено рестриктивна. Както и досега, БНБ продължи да ограничава паричното предлагане, измерено чрез широките пари в рамки, отговарящи на оценките за изменението на реалното търсене на пари. След като през втората половина на 1994 г. бе възприета общата схема за контрол върху широките пари чрез паричната база, за междинна оперативна цел на паричната политика бе използвана динамиката на резервните пари.

Силно влияние върху провеждането на паричната политика през първите шест месеца на 1995 г. оказа започналият от началото на годината приток в страната на чуждестранна валута, която бе изкупувана от БНБ. За да не допусне прекомерно нарастване на паричното предлагане, а оттам и условия за кредитна експанзия, БНБ последователно стерилизираше нетното добавяне на ликвидност чрез вътрешния валутен пазар предимно чрез операции на открития пазар. Тази дейност бе подкрепена и чрез други парични инструменти, вкл. двукратно увеличаване на минималните задължителни резерви.

Значителният спад на инфлацията, възвръщащото се доверие в лева и признаците на оживление в реалния сектор позволиха на БНБ през периода април – юни да намали основния лихвен процент от 72 на сто до 44 на сто въпреки рестриктивността на провежданата парична политика. То се осъществи постепенно, на 5 етапа, като в края на полугодието резервите за по-нататъшно снижение на общото лихвено равнище не бяха изчерпани[19]. Промените в основния лихвен процент не предизвикаха номинално обезценяване на лева към щатския долар. То имаше благоприятен ефект за потискане на инфлационните очаквания, макар и с цената на неизбежното подкопаване конкурентната способност на износа поради реалното поскъпване на лева към американската валута.

1. Парично предлагане

По предварителни данни широките пари, които включват парите извън банките и всички видове депозити, достигнаха в края на юни 1995 г. 497.8 млрд. лв. Относителното нарастване за шестте месеца е с 15.6 пункта по-малко, отколкото за същия период на 1994 г., но с 3.9 пункта над отчетената инфлация за периода януари – юни 1995 г. На годишна основа увеличението на най-широкия паричен агрегат е 57.9% – с 2.6 пункта под съответната годишна инфлация (юни 1995 г. към същия месец на предходната година). Отчитайки и възможен реален прираст на БВП от около 2%, има основание да

[19] През следващия месец основният лихвен процент бе намален до 34%, или с още 10 пункта.

се смята, че реалното предлагане на пари се е съкратило с около 5%, а паричната политика на БНБ през периода е останала рестриктивна. Данните показват известно намаляване силата на рестрикцията в сравнение с 1994 г. То отразява както общото относително подобряване на редица макроикономически параметри, така и възможностите за провеждане на парична рестрикция в условията на продължаващи и задълбочаващи се проблеми в банковата система.

Възвръщащото се доверие в лева в резултат на поддържания значителен лихвен диференциал между левовите и валутните вложения рязко промени динамиката им в сравнение с първото шестмесечие на 1994 г. След като към края на м. г. прехвърлянето на средства от левови във валутни депозити бе почти преустановено, от февруари се наблюдава ясно предпочитание към левови вложения от всички икономически агенти – държавни и частни фирми и население. Увеличението на левовия компонент на парите изпревари с 9.5 пункта общата динамика на паричното предлагане при съкращаване на валутния компонент с 0.5%. Тази благоприятна тенденция в търсенето на пари създаде предпоставки за нарастване на левовия кредит, без да се нарушава общата рестриктивна насоченост на провежданата от БНБ парична политика.

НАРАСТВАНЕ НА ПАРИЧНИТЕ АГРЕГАТИ

Парични агрегати	юни 1994 г.		юни 1995 г.	
	млрд. лв.	XII'93=100,%	млрд. лв.	XII'94=100,%
Широки пари	81.1	34.7	79.8	19.1
Бързоликвидни пари (M1)	6.7	13.9	1.0	1.3
Пари извън банките	5.1	20.3	8.1	21.0
Безсрочни депозити	1.6	6.8	-7.1	-19.5
Квазипари	73.1	40.3	76.8	23.0
Срочни депозити	26.1	23.7	78.0	47.3
Спестовни депозити	2.0	6.8	-0.7	-1.6
Депозити в чуждестранна валута	45.1	103.5	-0.5	-0.4

Източник: БНБ.

За шестте месеца нарастването на паричния агрегат M1, който включва парите извън банките и безсрочните депозити, изостана с повече от 17 пункта от прираста на широките пари. По-силно изразено, отколкото през първото шестмесечие на 1994 г., то бе изцяло за сметка на увеличаването на парите извън банките, което бе с почти 2 пункта по-голямо от това на широките пари и доведе до нарастване на дела им в неговата структура от 51.2% в края на 1994 г. на 61.2% през юни 1995 г. Посочените тенденции в динамиката на компонентите на бързоликвидните пари са характерни за първото полугодие. Същевременно обаче следва да се отбележи, че въпреки оценките за оживление в реалния сектор за петте месеца безсрочните депозити се съкращават номинално с 58 млн. лв. (0.2%), а реално – с около 15%[20]. Това може да се дължи отчасти на финансови затруднения на редица фирми, но прирастът на парите извън банките не дава основание да се предполага, че са настъпили изменения в предпочитанията на редица икономически агенти да се разплащат в брой. Подобна форма не само им гарантира по-голяма сигурност в платежоспособността на клиентите, но и създава предпоставки за прикриване на стопанска дейност и избягване на данъчното ѝ облагане.

[20] Данните за юни регистрират спад от над 7 млрд. лв. Той обаче се дължи на неправилно класифицирани по стария сметкоплан средства, които по новия сметкоплан се отчитат като срочни депозити. Подобно преливане се наблюдава и при спестовните депозити.

ДИНАМИКА НА ПАРИЧНИТЕ АГРЕГАТИ

(млрд. лв.)

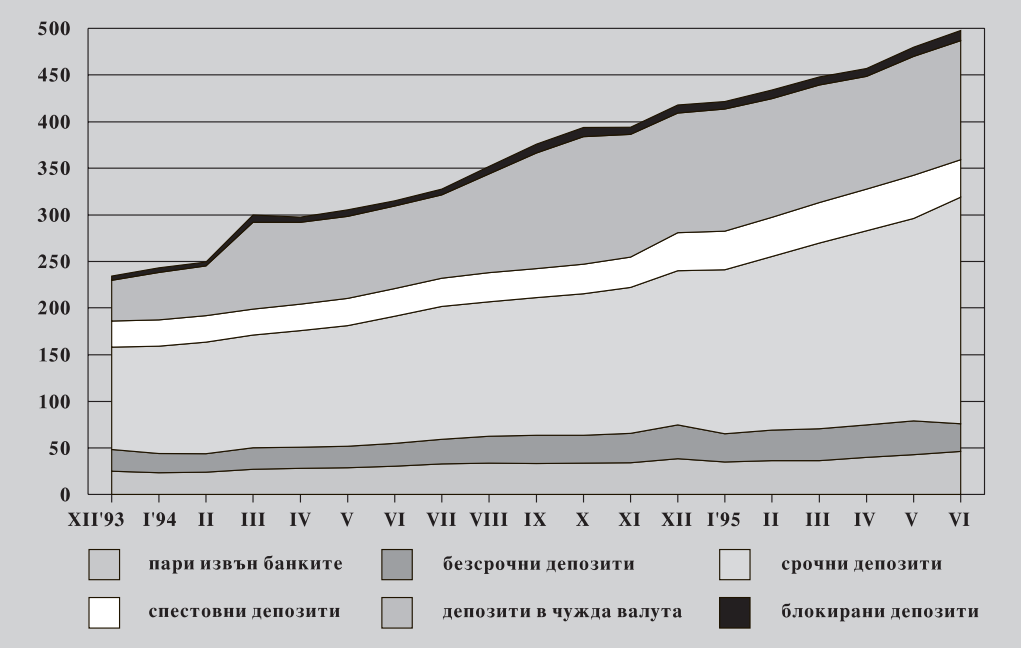

Източник: БНБ.

Увеличението на квазипарите, които включват срочните и спестовните депозити в левове и депозитите в чуждестранна валута, изпревари с почти 4 пункта динамиката на широките пари. Нарастването е изцяло за сметка на левовия компонент, увеличил се със 77.3 млрд. лв. Увеличаването на срочните депозити е не само с 28% в реално изражение, но и с 20.7 пункта над прираста от лихви. Това показва, че в срочните депозити са се влели нови 34 млрд. лв.[21] Доколкото през юни нивото в доларово изражение на депозитите в чуждестранна валута е почти без изменение в сравнение с края на 1994 г., има основание да се предполага, че през първите шест месеца на т. г. депозиторите са възвърнали доверието си в лева, поне по отношение на капитализиране на лихвите и новите вложения.

В годишно изражение нарастването на срочните депозити е с 18 пункта над инфлацията и с 11.3 пункта над годишния прираст от лихви. Това показва приблизително изравняване на добавяните нови средства в левове и валута за последните 12 месеца, без да се компенсира „бягството“ от лева през първото шестмесечие на 1994 г.

Наблюдаваното през първите шест месеца на годината възвръщане на доверието в националната валута бе важен фактор за разширяване възможностите за провеждане на паричната политика. Главна причина за него е значителният лихвен диференциал между вложенията в левове и валута, който се образува за периода, въпреки общото снижение на основния лихвен процент. От гледна точка на паричната политика изпреварващото увеличение на левовия компонент в търсенето на пари е благоприятна тенденция, за която е рано обаче да се счита, че е необратима. В това отношение остава реална възможността за рязка промяна в предпочитанията на икономическите агенти при значително обезценяване на националната валута и реално отрицателни лихви по левовите депозити.

[21] Част от прираста на срочните депозити е за сметка на преливането на спестовни депозити след преминаването към новия сметкоплан.

СТРУКТУРА НА ПАРИЧНОТО ПРЕДЛАГАНЕ

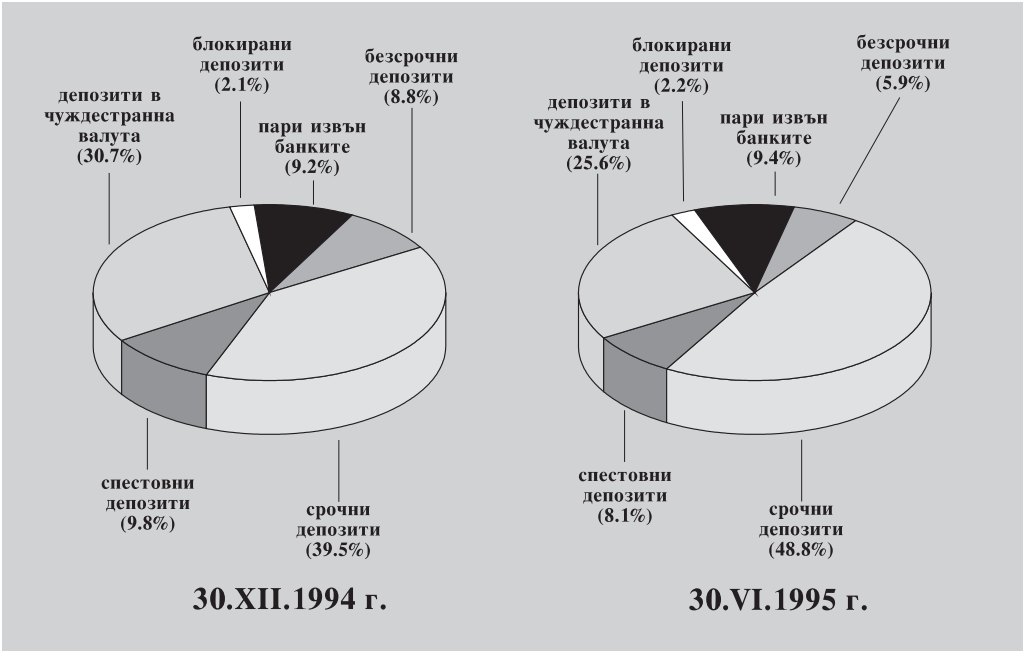

Източник: БНБ.

2. Резервни пари и паричен мултипликатор

След като през юли 1994 г. БНБ възприе общата схема за контролиране на паричното предлагане чрез резервните пари, през първата половина на 1995 г. те продължиха да се използват като междинна цел при провеждането на паричната политика. За периода прирастът им изпревари със 7.4 пункта този на широките пари, причина за което е увеличението по решение на УС на БНБ на минималните задължителни резерви от 10% на 12% през второто тримесечие. На годишна основа също се наблюдава изпреварване с 9.6 пункта.

Сред компонентите на резервните пари, както и през 1994 г., по-слабо е увеличаването на парите извън банките. То има обичайния сезонен характер и остава по-ниско от инфлацията. В резултат на това съотношението между парите извън банките и депозитите спада от 10.6% през юни 1994 г. на 10.3% през юни 1995 г.

Прирастът на банковите резерви е над два пъти по-голям, отколкото на парите извън банките. Главната причина за това е увеличаването на минималните задължителни резерви, но известен принос има и продължаващото нарастване на свръхрезервите на банките – през май 1994 г. те са 0.8%, през декември – 1.1%, през юни 1995 г. – 2.2%[22]. През първите четири месеца на 1995 г. се наблюдава спад на свръхрезервите до нивото им от май 1994 г., но през последните два месеца те се увеличават значително.

През периода януари – юни 1995 г. общата тенденция в изменението на паричния мултипликатор не е еднопосочна. През първите три месеца той се повишава вследствие от предпочитанията на икономическите агенти да оперират с по-малко налични пари и на търговските банки да отделят по-малко свръхрезерви. През следващите два месеца той значително спада след увеличаването на минималните задължителни резерви. В сравнение със същия период на 1994 г. през първите шест месеца на 1995 г. статистиката за паричния мултиликатор дава възможност за по-голяма прогнозируемост, но някои колебания през отделни месеци все още затрудняват контрола върху паричното предлагане чрез управляване на резервните пари.

[22] Свръхрезервите включват средствата в левове и чуждестранна валута над минималните задължителни резерви, които търговските банки държат в БНБ.

РЕЗЕРВНИ ПАРИ И ПАРИЧЕН МУЛТИПЛИКАТОР*

Показатели	XII'94	III'95	V'95	VI'95
Широки пари (млрд. лв.)	418.0	447.8	479.8	497.8
Резервни пари (млрд. лв.)	85.0	82.8	100.1	107.4
Паричен мултипликатор	4.92	5.41	4.79	4.63
Пари извън банките/депозити (%)	10.1	8.9	9.8	10.3
Банкови резерви/депозити (%)	12.2	11.3	13.1	13.5
Изменение на широките пари (млрд. лв.), идващо от:		29.8	32.1	18.0
резервните пари		-10.6	93.5	20.8
паричния мултипликатор		41.4	-50.8	-2.7
двата фактора		-1.1	-10.6	-0.1

* Отделянето на колона за май разкрива влиянието на операцията по оздравяването на Стопанска банка и БСИ „Минералбанк".

Източник: БНБ.

Данните за динамиката на резервните пари и паричния мултипликатор позволяват да се идентифицира техният принос за нарастването на паричното предлагане. През първото тримесечие въздействието им е в противоположни посоки, като ефектът от увеличаването на мултипликатора (извън контрола на централната банка) четири пъти надвишава въздействието от управляваното от БНБ съкращаване на резервните пари. През следващите три месеца спадът на мултипликатора частично компенсира нарастването в резултат от прираста на резервните пари.

ПАРИЧЕН МУЛТИПЛИКАТОР

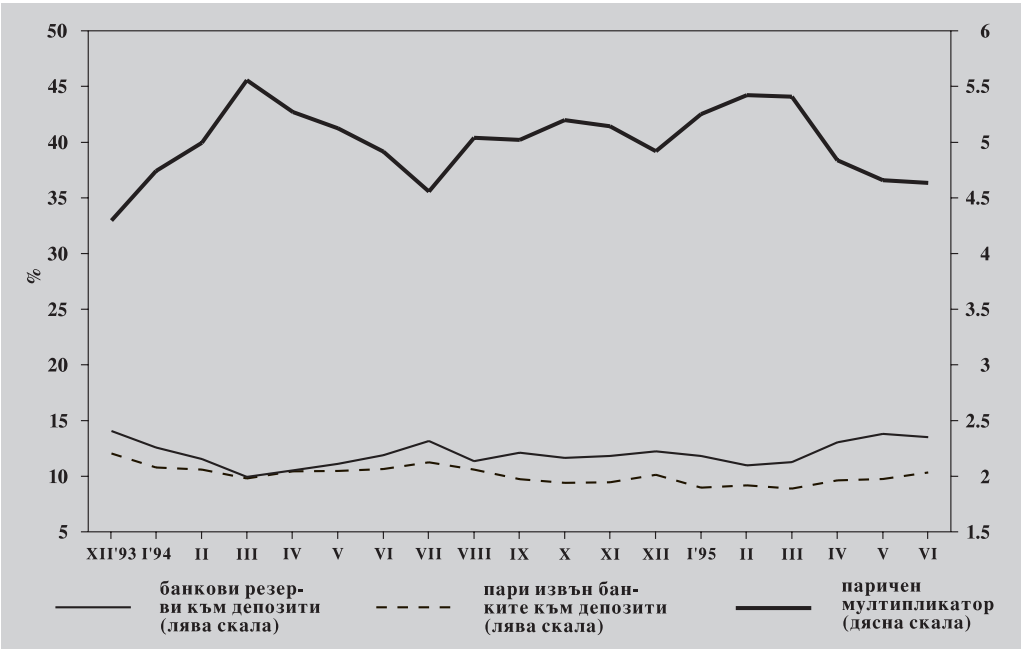

Източник: БНБ.

Динамиката на резервните пари се формира под влияние на комбинацията от парични инструменти, които БНБ използва за провеждане на паричната си политика. Анализът на източниците на резервните пари позволява да се разкрият особеностите на прилаганите парични инструменти. През първото тримесечие основен фактор за намаляване на резервните пари е съкращаването на нетните вземания на БНБ от правителството. Това става обаче не за сметка на спад в потребностите на бюджета от кредитиране, а поради засилена дейност на БНБ на открития пазар за стерилизиране на значителния поток от чуждестранна валута, постъпващ в страната. През същия период централ-

ната банка не бе в състояние да ограничи силно вземанията си от търговските банки, което би подпомогнало провежданата обща парична рестрикция. Наблюдаваното значително увеличение на този показател се дължи изцяло на принудителното рефинансиране на двете „болни“ банки чрез отпускане от БНБ като кредитор от последна инстанция на необезпечени депозити. То съвсем не може да се компенсира от намаляването по останалите парични инструменти: сконтови и ломбардни кредити и овърдрафт.

През първите два месеца от второто тримесечие увеличаването на вземанията на БНБ от търговските банки е важен фактор за нарастването на паричното предлагане. Прирастът на този източник на резервни пари отново се обяснява със забавянето на операцията по оздравяването на двете „болни“ банки. Те вече се рефинансират не само чрез отпускане на депозити, но и чрез начисляване, но несъбиране на дължимите лихви, които също се включват във вземанията на БНБ от търговските банки. През април и май продължава изтеглянето на ресурси от другите банки чрез намаляване на ломбардните и сконтовите кредити, отново в по-малка степен от рефинансирането на „болните“ банки. През юни в резултат от операцията по оздравяването на двете „болни“ банки се наблюдава рязко съкращаване на вземанията от търговските банки за сметка на увеличаване вземанията от правителството.

ИЗМЕНЕНИЕ НА ПАРИЧНОТО ПРЕДЛАГАНЕ ПО ИЗТОЧНИЦИ НА РЕЗЕРВНИТЕ ПАРИ

(млрд. лв.)

Показатели	III’95	V’95	VI’95
Източници на резервните пари	-10.6	109	20.8
вземания от правителството	-67.5	4.5	123.4
вземания от търговските банки	43.6	45.3	-155.5
в т. ч.			
ломбардни кредити	-1.6	-3.3	-96.5
сконтови кредити	-1.5	1.0	-0.3
овърдрафт	-15.1	7.0	7.1
депозити	44.0	13.6	-50.1
други	13.3	59.2	52.9

Източник: БНБ.

През второто тримесечие (като се изключи влиянието на операцията по оздравяването на двете „болни“ банки) за нарастването на резервните пари съдейства, макар и по-слабо, увеличаването на нетните вземания на БНБ от правителството. Това се дължи както на нарастващите потребности от кредит на правителствения сектор, така и на използването на друг паричен инструмент (минималните задължителни резерви) за стерилизиране на продължаващия приток на чуждестранна валута в страната.

3. Вътрешен кредит

След като през 1995 г. значителни суми започнаха да се отделят за обслужване на външния дълг и в рамките на общата рестриктивна насоченост на паричната си политика БНБ стерилизираше притоците на чуждестранна валута в страната чрез операции на открития пазар и увеличаване на минималните задължителни резерви, нарастването на вътрешния кредит за шестте месеца изостана с близо 40 млрд. лв., или с 11.8 пункта от увеличението на паричното предлагане за същия период. Въпреки това обаче под влияние на положителните промени в структурата на паричното търсене настъпиха благоприятни промени в структурата на вътрешния кредит. Те осигуриха достатъчен ресурс за прираст на кредита за правителствения и неправителствения сектор, без да се оказва силен натиск за разхлабване на паричната политика.

Данните за кредитните агрегати през юни регистрират големи отклонения от достигнатите през май равнища, които могат да се обяснят главно с

прекласифицирането на средства при преминаването към Единния сметкоплан. Липсата на пълна съпоставимост с предходния период ограничава възможностите за съдържателен анализ и в отделни случаи налага да се правят съпоставки само за първите 5 месеца на текущата и миналата година.

За разлика от първото полугодие на 1994 г., когато в резултат от рязкото обезценяване на лева прирастът на валутния компонент бе близо 6 пъти по-голям, отколкото на левовия, за шестте месеца на 1995 г. левовият кредит се увеличи по-бързо от валутния. Като се отчете операцията по оздравяването на Стопанска банка и БСИ „Минералбанк“, чрез която валутни вземания се замениха с левови в размер на около 55 млрд. лв., нарастването на левовия кредит е близо 26 млрд. лв., а темпът му – близо до този на инфлацията. Увеличението на валутния компонент е около 210 млн. щ. д. Тази динамика се предопределя главно от преобладаващия левов компонент в нарастването на паричното предлагане, но се дължи отчасти и на смесването на кредити във валута и в левове поради неточности в отчетността на търговските банки.

През първите шест месеца на 1995 г. банковият левов кредит за държавния бюджет нарасна с 27.9 млрд. лв., което е с около 20 млрд. лв. повече, отколкото за същия период на м. г. Ускоряването на растежа се дължи на увеличени плащания по вътрешния и по външния дълг. При ограничените възможности за съществено засилване на провежданата фискална рестрикция нарастването на разходите за обслужване на вътрешния дълг може да се финансира единствено чрез увеличаване на първичния бюджетен излишък, а на външния – за сметка на подобряване структурата на паричното предлагане. От съхраняването и укрепването на тези две положителни тенденции зависи осигуряването на достатъчно ресурси за кредитиране на правителствения сектор, без да се оказва допълнителен натиск за разхлабване на паричната политика и да се допуска по-нататъшно изместване на реалния сектор от кредитния пазар.

НАРАСТВАНЕ НА ВЪТРЕШНИЯ КРЕДИТ

Кредитни агрегати	юни 1994 г.		юни 1995 г.	
	млрд. лв.	XII'93=100, %	млрд. лв.	XII'94=100, %
Вътрешен кредит	159.6	40.3	39.9	7.3
За правителствения сектор	97.7	50.5	2.5	0.9
държавен бюджет	113.9	54.1	27.9	8.6
извънбюджетни сметки	-16.2	95.3	-25.3	55.4
За неправителствения сектор	61.9	30.5	37.3	14.0
в левове	14.8	14.6	18.1	12.1
във валута	47.1	46.3	19.2	16.4

Източник: БНБ.

За периода януари – юни 1995 г. кредитът за неправителствения сектор се е увеличил с 14%, или е останал почти постоянен в реално изражение. Това е добро постижение в сравнение със същия период на м. г., когато нарастването на кредита бе главно за сметка на обезценяването на лева. Подобряване се наблюдава и в структурата на кредита за неправителствения сектор: за петте месеца целият прираст е за сметка на левовия кредит, но данните за юни показват значително прехвърляне на средства от левове във валута поради неточности в отчетността на търговските банки.

В края на първото полугодие се наблюдава сближаване темповете на нарастване на левовия и валутния компонент на кредита за неправителствения сектор. Това не съответства напълно на структурата на паричното предлагане, но отразява промените в търсенето на кредити от неправителствения сектор. Причините могат да се търсят както в увеличаващите се реални лихви по левовите кредити, така и в по-голямата степен на ориентираност към вносно-износна дейност. Все пак преобразуването на левови депозити във валутни кредити значително повишава валутния риск на банките, които могат да се окажат в много затруднено положение при по-резки колебания на валутния курс.

ДИНАМИКА НА ВЪТРЕШНИЯ КРЕДИТ

(млрд. лв.)

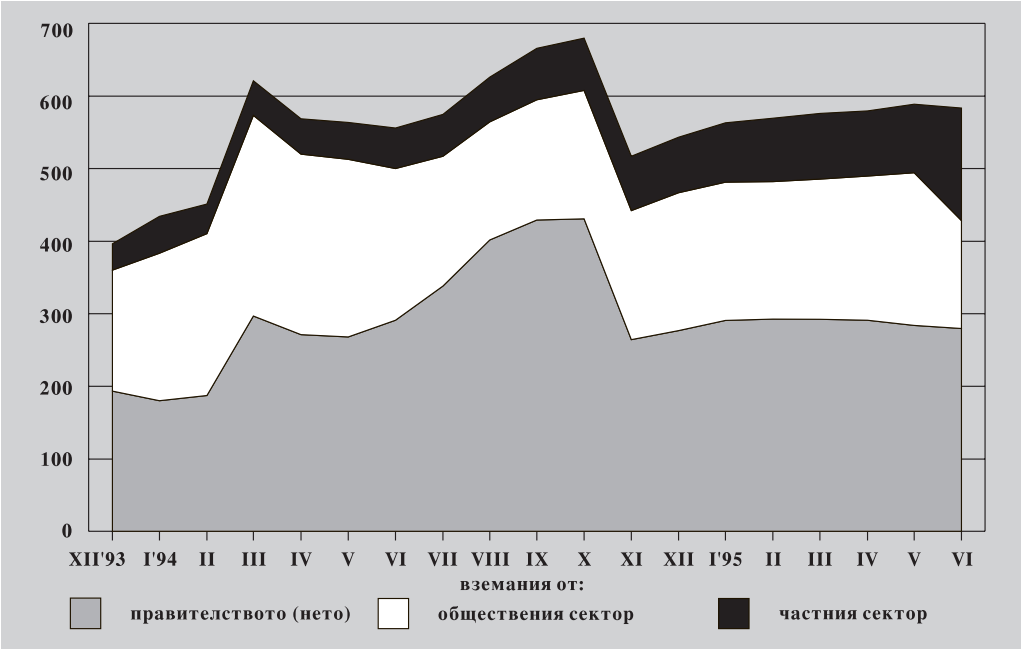

Източник: БНБ.

СТРУКТУРА НА ВЪТРЕШНИЯ КРЕДИТ
(левов компонент)

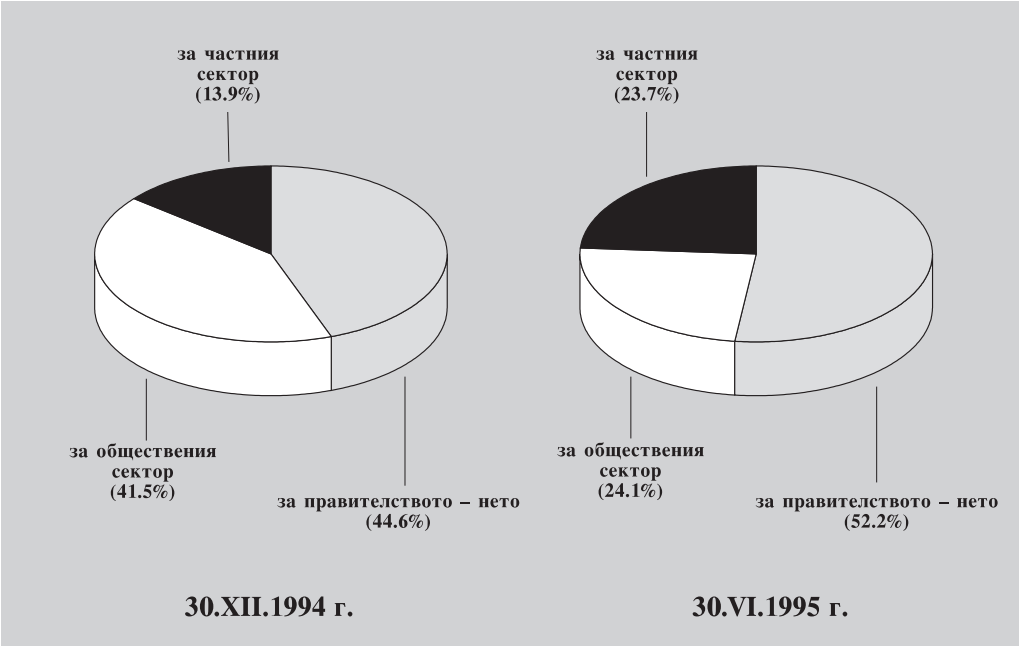

Източник: БНБ.

Данните за юни показват силно нарастване на кредита за частния сектор, което обаче отново е главно в резултат на преминаването на банките към Единния сметкоплан. Липсата на съпоставимост на данните не дава възможност да се оцени точно динамиката на кредита за нефинансовите обществени предприятия и за частния сектор. Все пак заслужава внимание фактът, че в края на първото шестмесечие на 1995 г. кредитът за частния сектор се оказва по-голям от този за обществените предприятия с близо 6 млрд. лв. Разликата в полза на частния сектор е по-голяма при валутните кредити – с над 7 млрд. лв., докато в обществения сектор левовите кредити са с

1.3 млрд. лв. повече. Причините за наблюдаваната структура на кредита за неправителствения сектор са както преоформянето на значителна част от кредитите за нефинансови обществени предприятия в държавен дълг, така и в изпреварващите темпове на кредитиране на частния сектор.

Данните показват, че въпреки рестриктивната политика на БНБ и увеличаващите се потребности на правителството от кредит, няма основание да се предполага, че кредитирането на частния сектор е недостатъчно и се забавя неговият стопански растеж. Подобен извод, макар и в по-малка степен, се отнася и за държавния сектор, но като се има предвид, че част от кредита неизбежно „потъва“ в губещи предприятия, може с по-голяма сигурност да се счита, че кредитът, който достига жизнеспособните предприятия, реално се съкращава.

4. Парични инструменти и паричен пазар

Рефинансиране в левове

Към 30 юни 1995 г. предоставените от БНБ средства за рефинансиране на търговските банки са в размер на 7156 млн. лв. През полугодието БНБ рефинансира 17 от всичко 44 търговски банки, или 39%, като 12 от рефинасираните банки са ползвали суми само в рамките на разрешения им овърдрафт.

В сравнение с 31 декември 1994 г., когато размерът на рефинансирането бе 28 562 млн. лв., е налице намаление от близо 4 пъти. При общата рестриктивност на провежданата парична политика това се дължи на съсредоточаване на почти цялото рефинансиране само в двете проблемни банки, при което размерът на рефинансирането на БСИ „Минералбанк“ и Стопанска банка през юни достигна в абсолютна сума над 33 млрд. лв., или близо 90% от общото рефинансиране. В края на периода в изпълнение на Постановление № 89 на МС от 19 април 1995 г. за мерки за укрепване финансовото състояние на Стопанска банка и БСИ „Минералбанк“ и Постановление № 106 на МС от 26 май 1995 г. двете банки погасиха изцяло задълженията си към БНБ срещу предоставяне на новоемитираните по реда на горното постановление ценни книжа.

СТРУКТУРА НА ФАКТИЧЕСКИТЕ ОСТАТЪЦИ ПО ДЕПОЗИТИТЕ И ЗАЕМИТЕ, ПРЕДОСТАВЕНИ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ

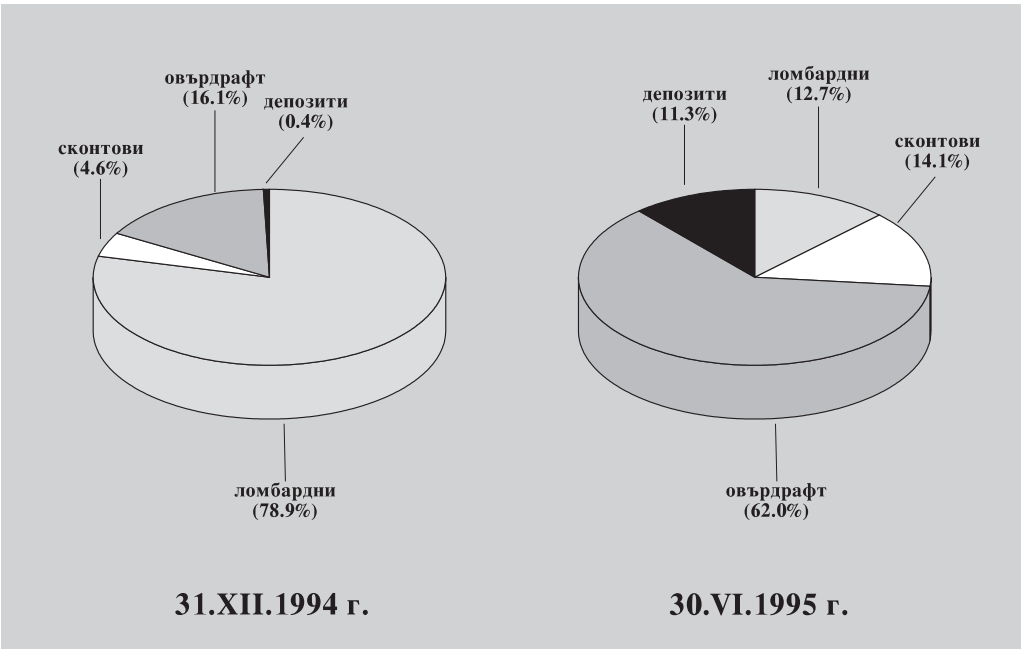

Източник: БНБ.

В структурно отношение към 30 юни 1995 г. в общата сума на рефинансиране най-голям е делът на ползвания овърдрафт – 62%, следван от предос-

тавените сконтови заеми – 14.1%, ломбардните заеми – 12.7% и необезпечените депозити – 11.3%.

ДИНАМИКА НА ЛОМБАРДНИТЕ И СКОНТОВИТЕ ЗАЕМИ

(млрд. лв.)

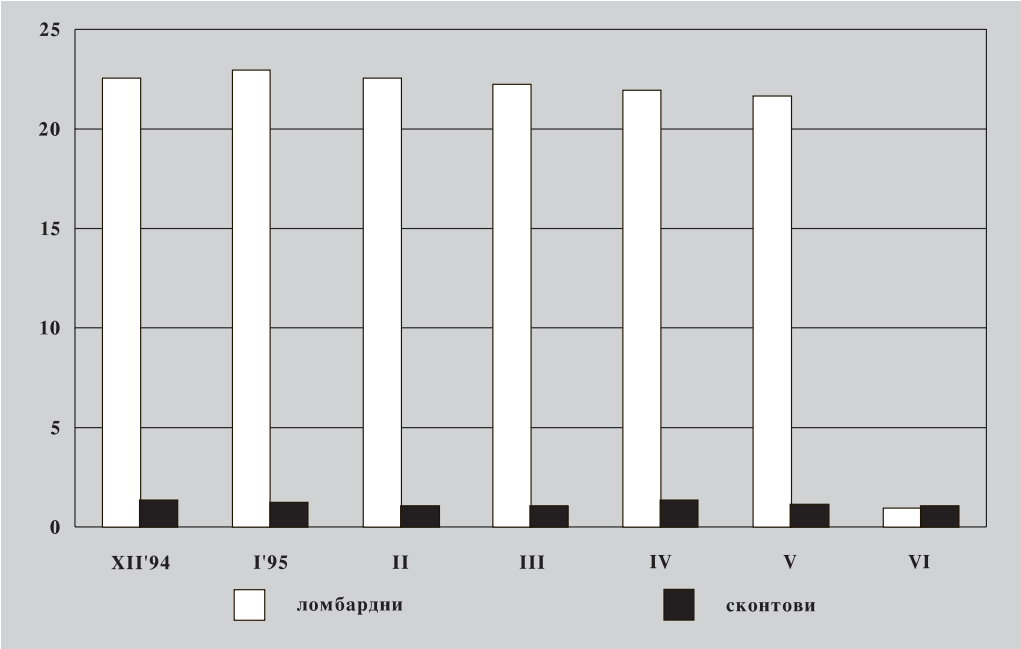

Източник: БНБ.

Ломбардни заеми. През първата половина на 1995 г. настъпиха съществени промени в размера и структурата на предоставените ломбардни заеми.

В резултат на взетите оздравителни мерки в изпълнение на посочените постановления на Министерския съвет БСИ „Минералбанк“ и Стопанска банка погасиха в края на юни т. г. ползваните от БНБ ломбардни заеми общо за 20 618 млн. лв., при което размерът на ломбардните заеми от 22 544 млн. лв. към 31 декември 1994 г. намаля значително и към 30 юни т. г. остатъкът по тях е 896 млн. лв.

За първите шест месеца на 1995 г. са предоставени 75 ломбардни заема за 55 828 млн. лв., а са издължени 120 за 77 476 млн. лв.

В структурно отношение към 30 юни 1995 г. 58% от общата сума на ломбардните заеми са просрочени заеми срещу залог на търговски ценни книжа, а заемите срещу залог на държавни дългосрочни облигации възлизат на 42%. Към края на анализирания период ломбардни заеми ползват 4 търговски банки.

Сконтови заеми. За януари – юни 1995 г. са сконтирани 37 записа на заповед за 2880 млн. лв., в т. ч. за земеделието – 36 за 2780 млн. лв. Издължени са 52 броя за 3076 млн. лв., в т. ч. за земеделието – 37 броя за 2472 млн. лв. Спрямо 1994 г. са разрешени 190 сконтови заема по-малко за 28 998 млн. лв., в т. ч. за земеделието – 41 за 6120 млн. лв., главно по решение на УС на БНБ за ограничаване ползването на сконтови кредити.

Към 30 юни 1995 г. дългът по сконтовите заеми е 1070 млн. лв. и спрямо 31 декември 1994 г. е намалял със 196 млн. лв.

Необезпечени депозити. Поради значителни затруднения в осигуряването ликвидността на някои търговски банки и невъзможността им да предоставят обезпечение за получаване на ломбардни заеми, през първото полугодие на 1995 г. по решение на УС на БНБ бяха предоставени на 4 търговски банки за различен срок на ползване необезпечени депозити по реда на чл. 30 (3) от Закона за БНБ. Предоставените по този ред необезпечени депозити достигнаха в средата на юни 12 557 млн. лв., но след оздравителните операции от втората половина на юни т. г. за двете проблемни банки – БСИ „Минералбанк“

и Стопанска банка, към 30 юни 1995 г. размерът на необезпечените депозити спадна на 800 млн. лв. Депозитът се ползва от една търговска банка.

Операции на открития пазар

Активното прилагане на операциите на открития пазар като основен инструмент на паричната политика на БНБ по отношение краткосрочното управление на ликвидността в банковата система доведе до трикратно увеличение на обема на сделките в сравнение с първото полугодие на 1994 г. Общият обем на операциите на открития пазар в края на отчетния период възлиза на 845 971 млн. лв., 434 505 млн. лв. от които покупки (окончателни и репосделки) и 411 466 млн. лв. продажби (окончателни и репосделки), или среднодневният оборот на БНБ на вторичния пазар възлиза на 4700 млн. лв. В структурно отношение най-голям относителен дял (около 95% от общия обем на сделките) имат репооперациите – продажби с уговорка за обратно изкупуване. Това увеличение се дължи на въвеждането на три лихвени равнища в зависимост от срочността на отделните сделки. От друга страна, в резултат на диференциацията на реполихвените проценти средната продължителност на една репосделка се увеличи от 3 дни през 1994 г. на 15 дни през отчетния период.

През 1995 г. значително нарасна портфейлът на БНБ в държавни ценни книжа, като в края на юни 1995 г. възлиза на 30% от общо емитираните държавни ценни книжа с ненастъпил падеж. Портфейлът на БНБ в държавни ценни книжа съдържа основно дългосрочни емисии, което ограничава възможностите за сключване на окончателни сделки на открития пазар.

ОБЕМ НА ПАРИЧНИЯ ПАЗАР

(млрд. лв.)

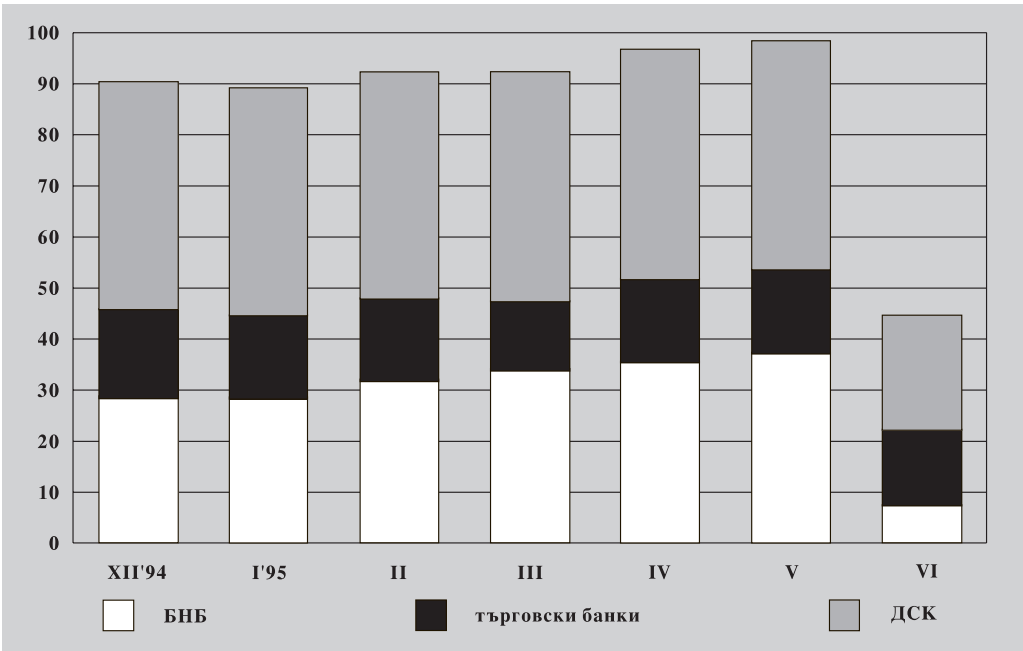

Източник: БНБ.

Минимални задължителни резерви

За стерилизиране на част от добавената ликвидност от значителните покупки на чуждестранна валута от БНБ и компенсиране на неизбежното разхлабване на паричната политика от намаляването на основния лихвен процент в общия пакет от парични инструменти бе включено и увеличението на минималните задължителни резерви. С решение на УС на БНБ нормативът за минималните задължителни резерви се повиши от 10% на 11% върху привлечените средства, считано от регулацията за март, и на 12%, считано от регулацията за април 1995 г. Със същото решение на УС на БНБ от 25 април 1995 г. се преустанови признаването на държавни ценни книжа и касовата наличност във валута на търговските банки за минимален задължителен резерв.

С оглед подобряване на валутната ликвидност след 31 януари 1995 г. се разреши на търговските банки да държат във валута до 50% от резервите върху привлечените валутни средства. Увеличението на резерва във валута (от 20% на 50%) се разреши при положение, че съответната банка закупи от БНБ държавни ценни книжа, емитирани по реда на Наредба № 5, и блокира същите по номинална стойност в регистъра при БНБ за срок минимум до датата на следващата регулация. С решение на УС на БНБ при регулирането за януари – март 1995 г. беше продължена практиката за покриване на абсолютния прираст на минималните задължителни резерви на търговските банки с държавни ценни книжа, емитирани след 1 януари 1995 г., с което се насърчи участието на търговските банки на първичния пазар на ДЦК.

С решение на УС на БНБ за периода януари – декември 1995 г. се прие за минимален задължителен резерв касовата наличност в левове на търговските банки и ДСК в размер на 60% от фактическата касова наличност.

По внесените минимални задължителни резерви в левове БНБ продължи да начислява лихва 12% годишно, а от 8 май 1995 г. – 10% годишно. С цел да стимулира небанковото финансиране на касовия бюджетен дефицит БНБ продължи да олихвява с 1/2 от действащия за съответния период основен лихвен процент внесените в левове минимални задължителни резерви на търговските банки и ДСК в размер, равен на номиналния размер на продадените от тях на физически и юридически лица – небанкови предприятия, безналични държавни ценни книжа.

Към 30 юни 1995 г. в БНБ бяха отчетени минимални задължителни резерви в размер на 52 342 872 хил. лв., т. е. увеличението е близо три пъти в сравнение със същия период на 1994 г. То се дължи главно на обстоятелството, че от края на м. г. ДСК започна да внася минимален задължителен резерв на същия принцип, който се прилага спрямо търговските банки. За това повлия и курсът на щатския долар, който на 30 юни 1995 г. беше 66.060 лв. при 53.658 лв. на 30 юни 1994 г.

Рефинансиране във валута

Общият обем на рефинансирането от БНБ на търговските банки във валута в края на юни е около 80 млн. щ. д. Спрямо края на 1994 г. той се е понижил с близо 40 млн. щ. д., или с 32.9%. Както и през м. г., валутното рефинансиране на търговските банки от БНБ беше под формата на кредити във валута и валутни депозити.

Кредити във валута. И през първата половина на 1995 г. БНБ продължи да осъществява рефинансиране на търговските банки във валута срещу залог на търговски ценни книжа (записи на заповед) за срок от три месеца поради отсъствието на специализирана финансова институция в страната, която да кредитира вносно-износните операции. Обемът на валутните кредити бе относително устойчив с тенденция към понижение през второто тримесечие. В края на юни обемът на отпуснатите на търговските банки валутни кредити възлезе на обща сума от 61.7 млн. щ. д. при 84.3 млн. щ. д. в края на м. г., което е понижение с 22.6 млн. щ. д., или 26.8%. Както и през предходните години, валутните кредити бяха деноминирани само в щатски долари и германски марки. Прилаганите през полугодието лихвени проценти по кредитите както в долари, така и в марки останаха на равнището си от края на миналата година – 9% годишно.

Валутни депозити. Наред с кредитите БНБ продължи да предоставя на търговските банки и депозити във валута (щатски долари и германски марки). През първата половина на 1995 г. обемът на валутните депозити на БНБ в търговските банки имаше значителни колебания. Най-голям бе той в края на февруари (41.8 млн. щ. д.), а най-нисък – в края на юни (17.9 млн. щ. д.). Лихвените проценти по депозитите във валута също останаха на равнището си от края на миналата година.

РЕФИНАНСИРАНЕ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ ВЪВ ВАЛУТА

(млн. щ. д.)

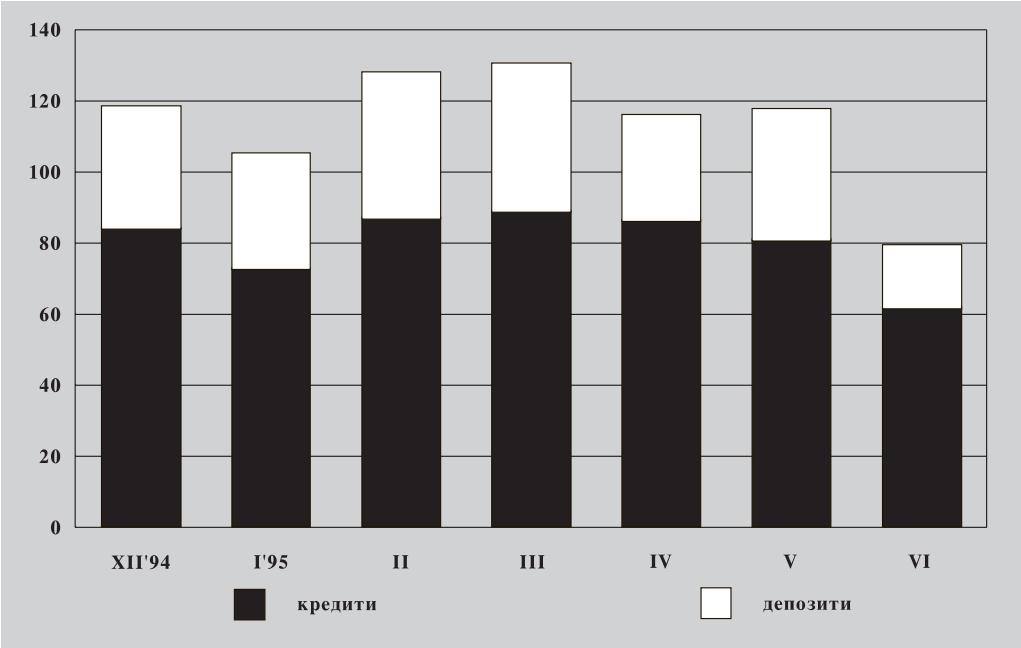

Източник: БНБ.

Взаимоотношения между ТБ

Кредитни ресурси. В края на юни 1995 г. дългът по предоставените на междубанковия пазар депозити рязко намаля. От 61 905 млн. лв. в края на 1994 г. той спадна до 37 289 млн. лв., или намалението е с 24 616 млн. лв. (39.76%). То е резултат главно на изпълнението на мерките, предвидени в Постановление № 89 на МС от 19 април 1995 г., като БСИ „Минералбанк“ и Стопанска банка погасиха изцяло задълженията си към ДСК в размер на 22 292 млн. лв. за сметка на предоставените им нови ценни книжа, които станаха притежание на ДСК. Въпреки значителния размер на редукцията и към 30 юни т. г. най-голям е относителният дял на дълга по предоставените ресурси от ДСК – 60.06% от общия размер.

Лихвен процент. Средният лихвен процент на предоставените през първото шестмесечие на 1995 г. кредитни ресурси на междубанковия пазар е 67.33 на сто, което е с 2.41 пункта над средния основен лихвен процент за периода (64.92 на сто).

Анализът на седмичната и месечната информация за междубанковия пазар обаче показва, че на практика през цялото първо шестмесечие цената на ресурсите, предоставяни между банките, се е движела в диапазона 3.1 – 3.5 пункта над основния лихвен процент, действащ през отделните периоди, като само през януари тя е била по-висока (3.97 пункта). Фактът, че надбавката над основния лихвен процент е почти постоянна за целия отчетен период, независимо от четирикратното намаление през полугодието на основния лихвен процент с 24 пункта, показва, че значителното превишение на търсенето на ресурси над предлагането в резултат на намалената ликвидност в банковата система е довело в крайна сметка до оскъпяване на ресурсите на междубанковия пазар.

5. Лихви по операциите на търговските банки

През първата половина на 1995 г. БНБ продължи да използва лихвената политика като един от инструментите за провеждане на паричната политика. Наблюдаваната досега тясна зависимост между основния лихвен процент, определян от БНБ, и лихвите по операциите на търговските банки се запази, в резултат на което общото снижение на основния лихвен процент доведе до общо спадане на лихвеното равнище по депозитите и кредитите. Важна особеност на лихвената политика на БНБ през 1995 г., и по-специално от началото на второто тримесечие, бе еднопосочното изменение на основния лихвен процент. Значителният спад на инфлацията и подобряването на някои други параметри, характеризиращи макроикономическото развитие на страната през последните месеци, позволиха на БНБ да започне постепенно да намалява основния лихвен процент. Последователните стъпки допринесоха за потискане на инфлационните очаквания и (при запазващия се лихвен диференциал) за възвръщане на доверието в лева.

През шестте месеца на 1995 г. динамиката на лихвените проценти на търговските банки по депозитите следваше общата тенденция към снижение на основния лихвен процент. През първото тримесечие номиналните месечни лихвени проценти по срочните едномесечни депозити, които са преобладаващи, останаха на достигнатото в края на 1994 г. равнище. Наблюдаваното нарастване с 0.02 пункта е незначително и се дължи на промени в лихвената политика на банки с временни затруднения в ликвидността, които слабо влияят на общото равнище на лихвите по депозитите.

През второто тримесечие със снижението на основния лихвен процент лихвите по едномесечните депозити спаднаха с 1.73 пункта. В годишно изражение (проста лихва) намалението е 20.8 пункта, което е с 3.2 пункта по-малко, отколкото при основния лихвен процент (от 72 на сто на 48 на сто). Данните показват, че повечето банки, включително по-големите, са намалили лихвите по привличаните депозити от населението и фирмите в съответствие със снижението на основния лихвен процент и само някои по-малки банки са предлагали по-високи лихви с цел да увеличат депозитната си база.

МЕСЕЧНИ ЛИХВЕНИ ПРОЦЕНТИ ПО ЕДНОМЕСЕЧНИ ДЕПОЗИТИ

(%)

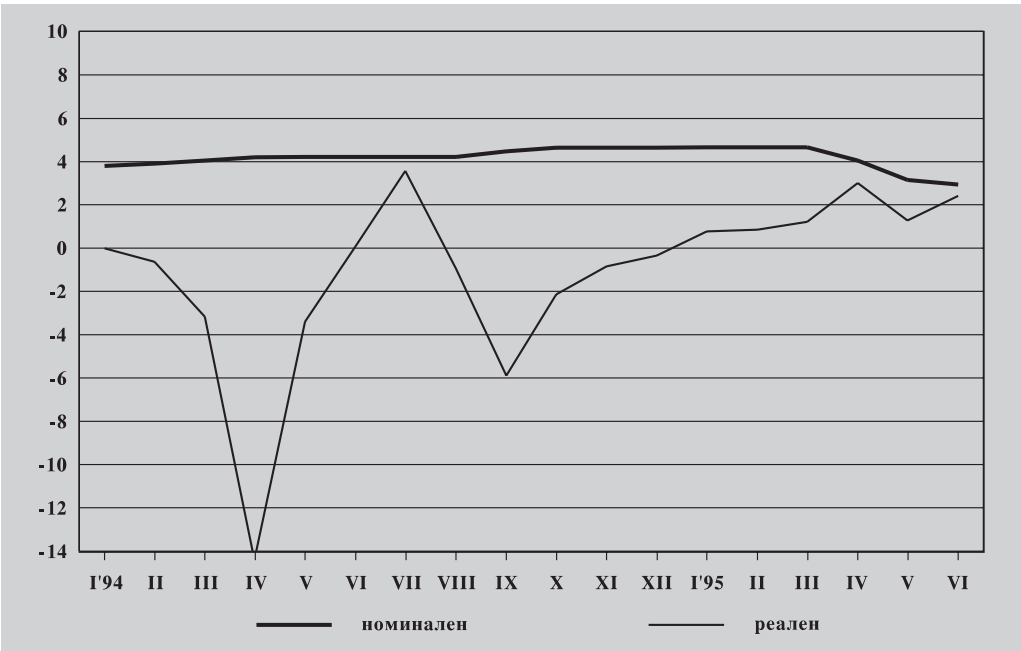

Източник: БНБ.

Въпреки спада през цялото първо полугодие на номиналните лихви по депозитите при дефлиране с индекса на потребителските стоки те остават реално положителни. Те се изменят в интервала 0.77% (през януари) и 3% (през април). За шестте месеца натрупаната положителна лихва е 10.82%, което е с над 30 пункта повече, отколкото през същия период на миналата година. Това обяснява наблюдаваното възвръщане на доверието в лева, но полученият доход покрива само около 40% от реалните загуби на депозиторите през 1994 г. Ето защо депозиторите могат да покажат повишена чувствителност към евентуална, макар и по-слаба отрицателност на реалните лихви по левовите депозити.

Номиналните месечни лихвени проценти по краткосрочните кредити, отпускани от търговските банки, също следваха динамиката на основния лихвен процент. През първото тримесечие те нараснаха с 0.07 – 0.09 пункта в резултат на ограничеността на кредитните ресурси, а през следващите месеци спаднаха с 2.43 пункта, което на годишна основа е с почти 5 пункта повече от снижението на основния лихвен процент. В сравнение с края на 1994 г. обаче намаляването на маржа между лихвите по кредитите и депозитите е само 0.01 пункт. Това дава основание да се предполага, че по-значително снижение на маржа едва ли е възможно, без да се подобри съществено качеството на кредитния портфейл на повечето банки и да се съкратят техните текущи разходи.

През цялото полугодие реалните лихви по краткосрочните кредити бяха положителни – от 2.69 през юни до 5.14 през април. За полугодието реалната лихва е над 27.5%, или с почти 40 пункта повече, отколкото за същия период на предходната година. Данните показват значително нарастване тежестта на лихвените плащания, които могат да се считат за непосилни за редица кредитополучатели. Това е цената, която реалният сектор се налага да плати за възвръщането на доверието в лева. Резерви за нейното намаляване следва да се търсят главно в свиването на маржа между лихвите по кредитите и депозитите, тъй като по-чувствително снижение на основния лихвен процент, а оттам и на всички лихви (включително по кредитите), крие опасност от подронване на депозитната база.

МЕСЕЧНИ ЛИХВЕНИ ПРОЦЕНТИ ПО КРАТКОСРОЧНИ КРЕДИТИ

(%)

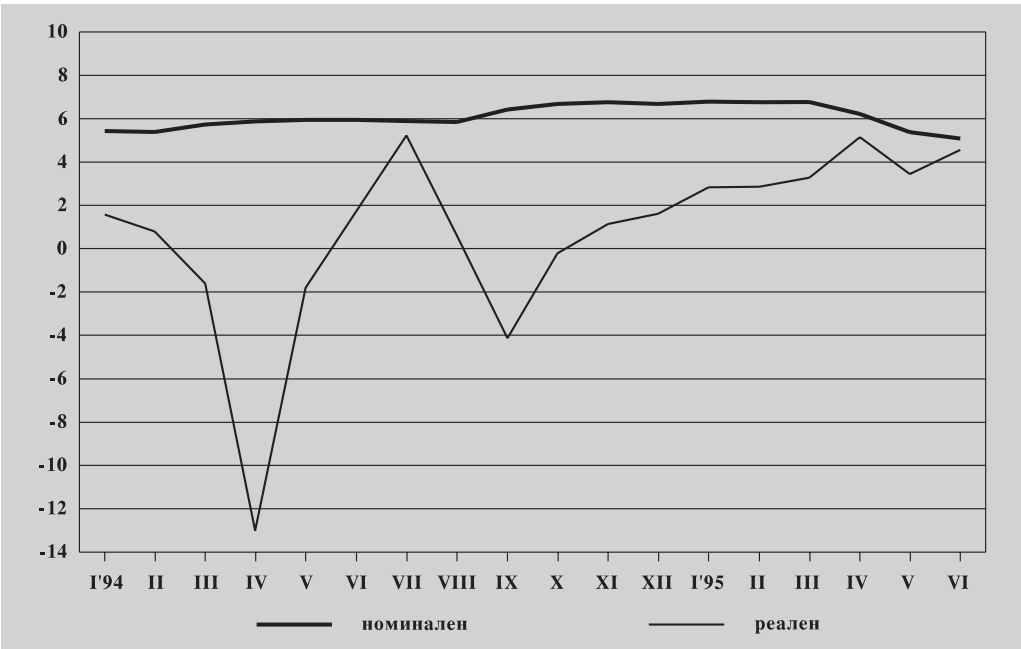

Източник: БНБ.

6. Емисионна дейност

Количество на емисията

В края на полугодието парите в обращение (извън касите на БНБ) достигнаха 51.4 млрд. лв. и нараснаха с 8.3 млрд. лв. в сравнение с края на 1994 г., или с 19.3 %.

Относителният дял в резервните пари на паричната маса в обращение намаля от 52.1% в края на 1994 г. на 48.9% в края на юни 1995 г.

Продължава тенденцията от последните няколко години в края на първото полугодие да се понижава интересът на населението да държи налични пари и емисионната дейност на БНБ да е по-активна през втората половина на годината.

През първите шест месеца не се промениха съществено факторите, влияещи пряко или косвено върху масата на наличните пари, и тяхното нарастване е напълно нормално. Продължиха да действат голяма част от тях, като: инфлационни процеси, увеличение на доходите, особености на системата за разплащания в страната, задлъжнялост на фирмите, недостатъчно развит паричен пазар и др.

Анализът на паричната маса в обращение показва, че в сравнение с края на 1994 г. през януари тя намалява. През февруари и март бележи леко нарастване и в края на тримесечието достигна 41.4 млрд. лв., по-ниско от нивото в края на 1994 г. с 1.7 млрд. лв.

През второто тримесечие масата на парите в обращение се увеличи общо с 10 млрд. лв. Нарастването е плавно: април – 3.7 млрд. лв., май – 3.4 млрд. лв. и юни – 2.9 млрд. лв. Прирастът на масата на парите в обращение през второто тримесечие се дължи главно на увеличените доходи на населението вследствие изпълнението на Постановление № 79 на МС от 7 април 1995 г. за определяне на нов размер на социалната пенсия и преизчисляване на пенсиите, Постановление № 98 от 15 май 1995 г. за определяне на минималната работна заплата за страната и компенсиране на някои доходи на населението през 1995 г. и Постановление № 99 от 15 май за работната заплата в бюджетните организации и дейности през 1995 г.

ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ
(извън касите на БНБ)

(млрд. лв.)

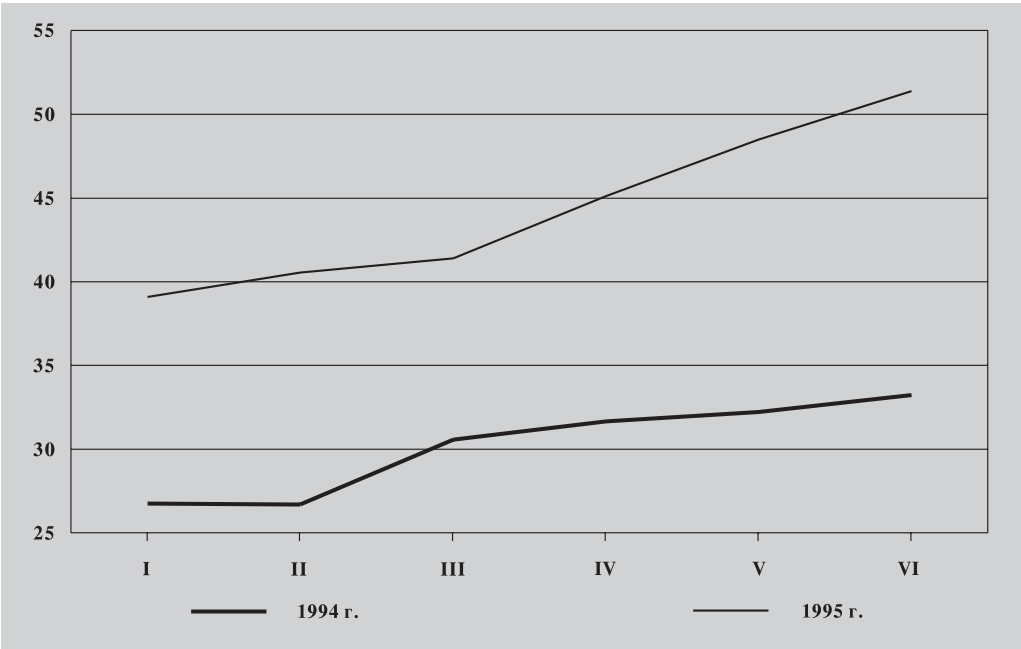

Източник: БНБ.

Влияние върху нарастване масата на наличните пари оказа и преминаването на банковата система към новия сметкоплан, което принуди много банки и клонове в определени периоди да увеличават касовата си наличност с цел нормално осигуряване на разплащанията си в преходния период.

Наличните пари в касите на търговските банки в края на полугодието бяха 4.8 млрд. лв. при наличност от 4.6 млрд. лв. в края на 1994 г., т.е. нарастнаха с 0.2 млрд. лв. В резултат на емисионната дейност на БНБ и политиката по отношение на касовите наличности от страна на търговските банки в края на първото полугодие на 1995 г. парите извън банките достигнаха – 46.6 млрд. лв. Това е с 8.1 млрд. лв. повече от края на 1994 г., или с 21%.

Купюрен строеж

В сравнение с края на 1994 г. през шестте месеца на 1995 г. настъпиха промени и в купюрния строеж на емисията. За нормалното обслужване на налично-паричния оборот по-удобни се оказаха купюрите с номинал 100, 200, 500, 1000 и 2000 лв. В края на периода те представляваха 90.3% от стойността на банкнотите при 87.5 % в края на 1994 г. и съответно 74.6% за 1993 г. В същото време относителният дял по бройки банкноти на тези купюри в общия брой банкноти е 34.6% при 30.9% в края на 1994 г. и 19.6% в края на 1993 г.

КУПЮРЕН СТРОЕЖ НА ЕМИСИЯТА ОТ БАНКНОТИ*

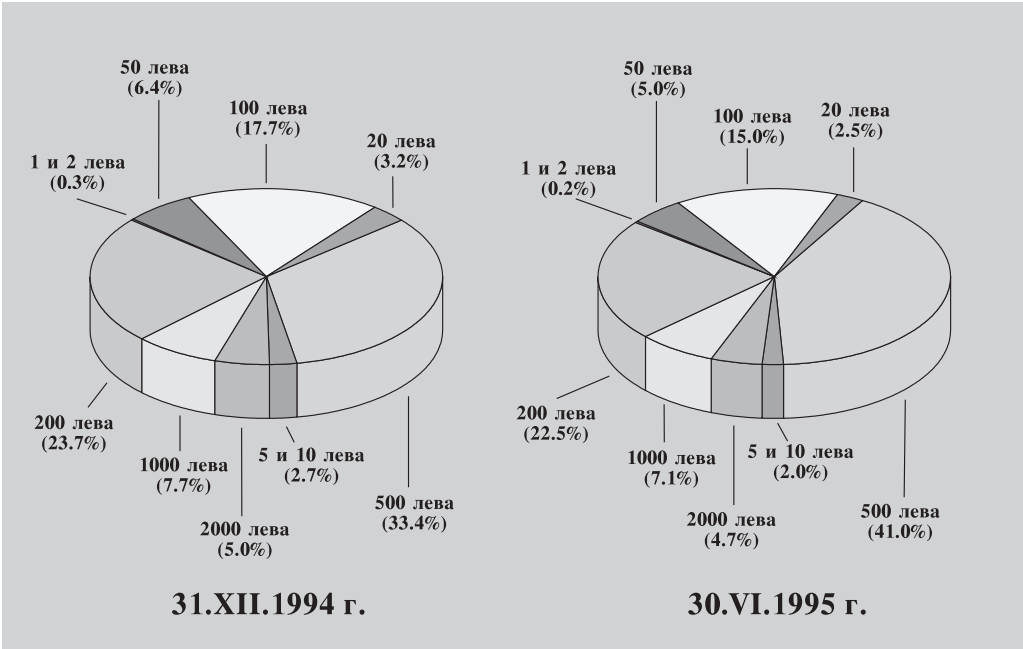

* Относителният дял на купюрите е направен на база стойности.

Източник: БНБ.

БНБ продължи постепенното изтегляне на банкнотите със старата символика след нормалното им изхабяване. Като се има предвид, че тези от 1, 2, 5 и 10 лв. (емисии 1962 г. и 1974 г.) ще се намират в обращение и ще бъдат законно платежно средство до 31 декември 1996 г., след изхабяването им те ще се изтеглят по-интензивно от обращение, като до края на 1998 г. се приемат само на касите на БНБ за обмяна.

Във връзка с това и с оглед подобряване на купюрния строеж на банкнотите в обращение, създаване на по-добри условия за касово обслужване на банковите клиенти и поддържане чистотата на паричното обращение БНБ плащаше предимно с банкноти от новите емисии. Нуждите на паричното обращение от банкноти с по-ниски номинали се задоволяваха с монети, емисия 1992 г.

„Средната банкнота“, пусната в обращение в края на първото шестмесечие на 1995 г., е 92.5 лв. при 76 лв. в края на 1994 г. и 42.3 лв. в края на 1993 г. Нарастването на „средната банкнота“ в обращение се дължи, от една страна,

на пусканите банкноти с по-висок номинал, а, от друга – на намаления брой на банкнотите в обращение през 1994 г. и първата половина на 1995 г. В сравнение с края на м. г. само за шестте месеца на т. г. броят на банкнотите в обращение намаля с около 14 млн., което се дължи главно на изтеглените от обращение изхабени банкноти с нисък номинал.

Емисия на монети

В изпълнение на Решение № 295 от 29 септември 1994 г. на УС на БНБ при спазване на установената процедура бяха разработени графичните и пластичните проекти на монетите, емисия 1995 г.

С Решение № 76 от 9 март 1995 г. УС на БНБ одобри отсичането на три възпоменателни монети с номинална стойност 1000 лв., посветени на асоциирането на България към Европейската общност, Олимпийските игри през 1996 г. и 110 години от Съединението на България.

На основание чл. 25 от Закона за БНБ банката предложи, а Министерският съвет одобри с Протокол № 43 от 20 юли 1995 г. номиналната стойност, съдържанието, формата и дизайна на монетите, посветени на асоциирането на България към Европейската общност и на Олимпийските игри през 1996 г.

Благородни метали

В края на първата половина на 1995 г. златният резерв на БНБ е 1 031 222 тройунции.

През наблюдавания период продължи тенденцията към увеличаване на оборотната наличност от злато в Главната каса на БНБ. Както и през предходните две години, прирастът на златото е формиран главно за сметка на изкупени количества от вътрешни производители и на златни монети от населението.

В края на първото шестмесечие на 1995 г. оборотната наличност на БНБ от сребро намалява в сравнение с 1994 г. вследствие на осъществени сделки в страната и в чужбина.

През анализирания период нарасна наличността от платина в резултат на изкупени количества от вътрешни производители (добита от отпадъци).

НАЛИЧНОСТ ОТ СКЪПОЦЕННИ МЕТАЛИ В БНБ

(в тройунции)[1]

Показатели	31.XII.1994 г.	30.VI.1995 г.
Златен резерв на БНБ[2]	1 031 222	1 031 222
Оборотна наличност[3]		
Злато	41 160	50 835
Сребро	617 589	615 938
Платина	5 351	5 703

[1] Една тройунция е равна на 31.10348 г.
[2] Златният резерв е на кюлчета борсов стандарт.
[3] Оборотната наличност се състои от злато, сребро и платина в стандартен вид (кюлче, лента и монети от държавни емисии).

Източник: БНБ.

7. Валутна политика

През първата половина на 1995 г. валутната политика се определяше от редица общоикономически и специфични условия, сред които могат да се споменат следните:

• продължаване на започнатото стабилизиране на реалния сектор, което създаде условия за укрепване на вътрешната покупателна способност на лева, за възвръщане на доверието в него и за намаляване на инфлацията;

• от периода на загуба на доверието в лева бе наследена непроменена шоковата контрамярка – покачването на и без това високото равнище на официалните лихвени проценти до рекордно ниво от 72 на сто годишно на ос-

новния лихвен процент на БНБ, установено в началото на септември 1994 г.;

• при един макар и скромен като общ обем външен стокообмен през предходната година бе отбелязано положително салдо по текущата сметка на платежния баланс, което, като не бе пласирано изцяло на валутния пазар през 1994 г., продължи да бъде източник за предлагане на чуждестранна валута на местния пазар и за попълване на официалния валутен резерв.

В тези условия задачата на валутната политика бе: трансформиране предлагането на чуждестранна валута в официален валутен резерв, достатъчен за обслужването на външния дълг; поддържане на стабилно и същевременно конкурентоспособно равнище на валутния курс; париране на възможни сътресения при промяна параметрите на основните инструменти на паричната политика.

Постигнатото през периода равновесие на валутния пазар остава крехко: валутният резерв е все още силно обвързан с външно финансиране и в голяма степен е насочен към обслужване на въшния дълг; промени в дозирането на паричните инструменти могат да се използват за спекулации срещу лева; сътресенията на международните валутни пазари изкривяват ориентирите за нивото на валутния курс и налагат повишена бдителност по отношение структурата на валутните резерви.

Валутен пазар

Източник на чуждестранна валута, постъпила в банковата система и на пазара, бяха главно отрасли на химическата промишленост и металургията, а също машиностроенето и металообработването, производители на облекло и обувки, алкохолни напитки, туристически и транспортни обекти, чуждестранни петролни фирми, физически лица и др. Крайни нейни купувачи бяха различни отрасли на нефтопреработването и енергетиката, а също захарната промишленост, вносители на автомобили и др. Продаваха и купуваха валута тютюневата промишленост, строителството, транспортът и съобщенията, туристически фирми и хотели, еднолични търговци.

Постъпилата от и във реалния сектор чуждестранна валута се предлагаше и търсеше на междубанковия валутен пазар. Ново явление, което се появи при изглаждането на кривата на валутния курс в края на миналата година и окончателно се утвърди при устойчивата стабилизация на курса през тази година, бе разпространението на сделки с вальор „на следващия ден“ в допълнение към обичайната досега практика на преобладаване на сделки със спот вальор (втория работен ден след операцията). Доколкото валутните операции са източник на печалба за банките и финансовите къщи, това бе показател за наситеност на междубанковия пазар с участници, засилване на конкуренцията и съответно стремеж към компенсиране на намалялата амплитуда на валутния курс с увеличен оборот на препродажбите. Активизация на сделките с по-къс вальор настъпи в края на май поради спешна нужда от левове за разплащания преди паузата, свързана със смяната на Единния сметкоплан. Поради затруднено левово финансиране определени банки с належащи плащания продадоха долари за левове с вальор „на следващия ден“ и в началото на юни.

Общият обем на регистрираните в БНБ сделки на валутния пазар (съдържащ двойно отчитане на някои от операциите) възлезе на: покупки в размер на 3.4 млрд. щ. д. и продажби за 3.1 млрд. щ. д. – двойно повече от регистрирания през първата половина на 1994 г. Частично увеличението е чисто техническо: разширен бе кръгът на търговските банки, които всекидневно отчитат всички свои операции в БНБ за изчисляване на централния валутен курс. Основният двигател на пазара бе притокът на чуждестранна валута от клиенти в банките с пълен лиценз – 2106 млн. щ. д. (увеличение 121.1% спрямо първата половина на 1994 г.). Значително нарасна (до 1589.8 млн. щ. д.) и обемът на пренасочената към клиенти постъпила валута (но с двойно по-нисък темп – 61.1%). Положителното салдо от 516.2 млн. щ. д. в крайна сметка бе изцяло пласирано при БНБ. Продажбите на чуждестранна валута от търговските банки с пълен лиценз бяха по-големи от него и възлязоха на 645.8 млн. щ. д. Обемът на междубанковия пазар нарасна със 73.9%, а с отчитане

на двустранно преминалата между БНБ и търговските банки с пълен лиценз чуждестранна валута – със 72%[23].

СДЕЛКИ С ВАЛЬОР „СПОТ“ И „НА СЛЕДВАЩИЯ ДЕН“

(млн. щ. д.)

Обем	А. Купена валута	В. Продадена валута	С. Салдо
1. БНБ с клиенти	43.3	267.3	-224.0
2. Търг. банки с пълен лиценз с клиенти	2106.0	1589.8	516.2
3. Междубанков, само ТБ с пълен лиценз	427.7	439.0	- *
4. Междубанков, вкл. БНБ (3+6В)	520.2	531.5	- *
5. БНБ общо (1+6)	781.6	359.8	421.8
6. БНБ с търг. банки с пълен лиценз	738.3	92.5	645.8
7. Междуфирмен**	6.8	6.8	-
8. Общо с клиенти (1+2+7)	2156.1	1863.9	292.2

* Някои неточности в отчетността водят до минимална разлика между колоните за покупка и продажба, които за междубанковия пазар са идентични.
** Данните са за минималния размер на пазара по текущо наблюдение.

Източник: БНБ.

ДЯЛ НА МЕЖДУБАНКОВИТЕ ОПЕРАЦИИ И НЕТНИТЕ ОПЕРАЦИИ НА БНБ НА ВАЛУТНИЯ ПАЗАР

(%)

Междубанков оборот / купена от клиенти валута (ТБ)	20.8
Междубанков оборот / продадена на клиенти валута (ТБ)	27.6
Междубанков оборот / купена от клиенти валута (ТБ и БНБ)	24.7
Междубанков оборот / продадена на клиенти валута (ТБ и БНБ)	28.6
Нетни покупки на БНБ / общо покупки на ТБ и БНБ от клиенти	19.6
Нетни покупки на БНБ / салдо на банките с клиенти	144.4

Източник: БНБ.

Нетните покупки на БНБ в размер на 421.8 млн. щ. д. бяха по-малки от реализираното с търговските банки с пълен лиценз положително салдо поради превеса на продажбите за клиенти над покупките от тях. Последното се дължи на продажбите на долари за плащания по външния дълг и за нуждите на енергетиката (сделките с банки с непълен лиценз дадоха положително салдо за БНБ). В сравнение с първата половина на 1994 г. теглото на банките без пълен лиценз и финансово-брокерските къщи (включени в групата „клиенти“) в операциите на БНБ намаля главно поради изпреварващото увеличение на операциите с банките с пълен лиценз. Общо покупките на централната банка възлязоха на 781.6 млн. щ. д., от тях 738.3 млн. щ. д. (94.5%) БНБ купи от търговски банки с пълен лиценз, 41.8 млн. щ. д. (5.3%) – от търговски банки без пълен лиценз и 1.5 млн. щ. д. (0.2%) – от фирми. Продажбите се равняваха общо на 359.8 млн. щ. д., половината от които (181.5 млн. щ. д., или 50.4%) бяха продадени на Министерството на финансите за обслужване на външния дълг; 30.2 млн. щ. д. (8.4%) от другата половина – на организации на

[23] При сравнението с първата половина на 1994 г. са отчетени промените в разпределението на отделните пазарни агенти във валутната статистика на БНБ, извършени през втората половина на 1994 г. и отразени в годишния отчет. В групата „търговски банки с пълен лиценз“ останаха само банките, подаващи информация за всекидневното изчисляване на централния валутен курс, а някои големи финансови къщи, фигуриращи само като партньори, но не подаващи сами информация, преминаха в групата „клиенти“, където са обединени фирмите, организациите на бюджетна издръжка и банките без пълен лиценз – включително вече редовно участващите на местния валутен пазар, макар и с неголямо тегло клонове на чуждестранни банки. Преизчисляването по този начин на данните от отчета за първата половина на 1994 г. се изрази в тройно намаляване обема на междубанковия пазар и повече от удвояване размера на операциите на търговските банките с клиенти и на постъпилата от клиенти в БНБ чуждестранна валута. Това косвено показва голямото значение на финансовите къщи на валутния пазар. Класифицирането на тези предприятия като клиенти е относително, тъй като въпреки че в регистрираните сделки са посочени като крайни контрагенти, те, както и търговските банки с непълен лиценз, действат като посредници не само за фирми, но и за участници в междубанковия пазар. Съответно сумите на операциите с клиенти както при покупките, така и при продажбите частично отразяват препродажби на междубанковия пазар.

издръжка на държавния бюджет (в групата са включени и болници, национални електронни медии, общинска администрация); 48.3 млн. щ. д. (13.4%) – на енергетиката; 92.5 млн. щ. д. (25.7%) – на търговски банки с пълен лиценз; 5.1 млн. щ. д. (1.4%) – на търговски банки без пълен лиценз и 2.2 млн. щ. д. (0.6% – при една от интервенциите в началото на януари) – на финансово-брокерски къщи.

Структурата на пазара по търгувани срещу левове валути остана без изменения. Най-силно изразено е преобладаването на щатския долар при междубанковите операции. Основните причини са неколкократният оборот на някои доларови суми при препродажбите и предпочитането на щатския долар като валута на интервенциите. За по-големия превес на долара при продажбите за клиенти, отколкото при покупките допринася също продажбата от БНБ на долари за обслужване на външния дълг.

При междуфирмения пазар нямаше спад в сравнение с предходното полугодие, но обемът бе по-малък спрямо първата половина на 1994 г. Предпочитани валути бяха щатският долар и по-рядко германската марка. Търгуваше се и с френски и швейцарски франкове и английски лири. Като правило сделките бяха всекидневни, а най-чести участници – външнотърговски предприятия, финансови къщи, еднолични търговци, епизодично предприятия от леката и тежката промишленост. Най-често ориентир беше централният курс, по-рядко се сключваха сделки по средния курс между котировките „купува“ и „продава“ на обслужващата банка, нейната котировка „купува“ за съответната чуждестранна валута, епизодично – курсът „продава“, или по съвместно определен курс (обикновено между банковия курс „купува“ и „продава“).

Валутен курс

Главен ориентир за състоянието на валутния пазар бе курсът на лева към най-активно търгуваната у нас чуждестранна валута – щатския долар. За разлика от предходните години, за които като цяло за първото полугодие бе характерна дъговидна форма на кривата на курса лев – долар, през първата половина на 1995 г. кривата имаше вид на начупена линия, гравитираща около оста 66 лв. за 1 щ. д. в три двумесечни цикъла с намаляващ размах – от близо по 1.5 лв. отклонение от точката 66 във всяка посока през първия цикъл до по-малко от 0.5 лв. през последния. На 30 юни 1995 г. левът бе с 0.1% по-скъп към щатския долар, отколкото на 30 декември 1994 г.

ЦЕНТРАЛЕН ВАЛУТЕН КУРС

(лв. за 1 щ. д.)

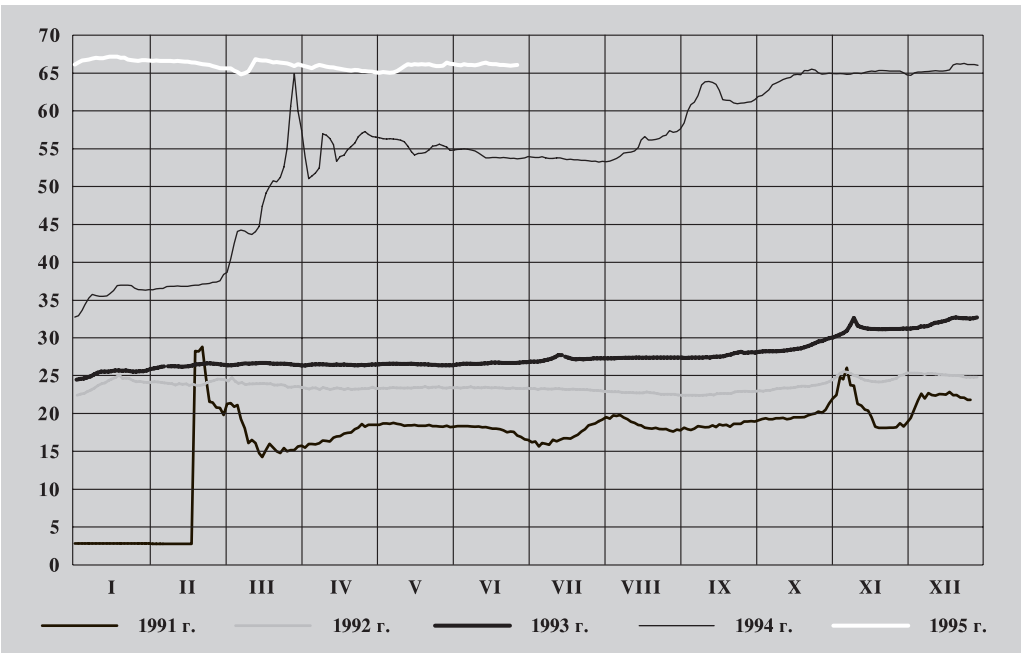

Източник: БНБ.

Устойчивата близост до нивото от 66 лв. за 1 щ. д. създава впечатление за фактическо прикрепване на лева към долара. На практика обаче слабостта на щатския долар на международните пазари, наблюдавана през първото тримесечие, неутрализира сезонната тенденция към поскъпване на долара спрямо лева, а стесняването през второто тримесечие на лихвения диференциал неутрализира характерната за периода тенденция към поевтиняване на долара спрямо лева. Ако се направи обаче оценка за номиналния ефективен курс, изчистен от спецификата на двустранното търсене или предлагане на отделните валути, например въз основа на „кошницата“ валути, съставящи специалните права на тираж[24], ще се види, че неутрализацията е частична. Към съвкупността от основните западни валути кривата на курса на лева придобива традиционния за полугодието дъговиден характер. За периода от 30 декември 1994 г. до 30 юни 1995 г. левът номинално поевтиня към СПТ с 6.9%. Следователно при отсъствие на сериозни промени в съотношението между основните западни валути курсът на лева към всяка от тях, включително към щатския долар, щеше приблизително да следва традиционната крива.

Друг аспект на оценката за номиналния ефективен курс на лева дава движението на двустранните курсове към валутите на основните търговски партньори на България. При споменатия практически запазен курс на лева към щатския долар (плюс 0.1%) към валутите на половината от останалите ни главни търговски партньори левът номинално поскъпна (с 25.2% към руската рубла, с 0.9% към италианската лира, с 16.8% към турската лира, с 32.5% към украинския карбованец); а към валутите на другата половина – номинално поевтиня (с 10.6% към германската марка, с 10.8% към македонския денар, с 6.2% към гръцката драхма, с 9.2% към френския франк и с 2% към английската лира). Общо към валутите на тези 10 страни (търговията с които през първото тримесечие състави 63.2% от външнотърговския ни стокообмен), претеглен с обемите на стокооборота за първото тримесечие, левът поскъпна през първата половина на 1995 г. с 4.9%; претеглен с обемите на българския износ за тях – с 2.9%; а претеглен с обемите на българския внос от тях – със 7%. Към други, непосочени по-горе поотделно валути, важни за международните разплащания, като японската йена и швейцарския франк, левът поевтиня съответно с 14.9% и 12.1%.

Следва да се има предвид обаче, че валутите с най-голямо отклонение на курса спрямо лева (карбованец, рубла, турска лира, денар) нямат статут на резервни и не се търгуват на българския междубанков пазар. Това ограничава възможността валутният пазар да допълни стоковите пазари, като курсът на лева към основните валути косвено отчете и частично неутрализира движението на валутните курсове на всички основни търговски партньори. Съответно едно обезценяване на рублата, карбованеца и турската лира към долара автоматично се изрази в обезценяване към лева, без да повлияе на курса лев – долар, а движещият се паралелно с марката денар поскъпна и към лева. Макар и важен за оценяване конкурентоспособността на местните и чуждестранните стоки (доколкото движението на вътрешната инфлация не е неутрализирало промените във валутните курсове), този метод е само аспект на оценката за ефективния курс, тъй като не отчита глобалните промени, отразени във валутните курсове[25]. В българския случай този ефективен курс по-

---

[24] СПТ – щатски долар, германска марка, японска йена, френски франк, английска лира; близка е до „кошницата“, формирала някогашния „валутен лев“.

[25] Така обезценяването на мексиканското песо, приемано като причина за поевтиняването на щатския долар в началото на годината, бе значително по-силно от поевтиняването на долара и дори представи последния като „скъп“ в кръга на латиноамериканските валути, а през април се появиха оценки, че претеглен с търговията, доларът е поевтинял от 1990 г. насам само с 2 – 3%. При успешното задържане на курса долар – злато се появи видимостта, че не доларът е обезценен, а валутите на основните конкуренти са надценени; същевременно валутите на тези доставчици, при които курсът не е ориентир за вече монополизираните доставки, бяха удобно подценени, което преливаше ресурс както при вноса, така и при износа.

казва степента на конкурентоспособност, като сравнява подценяването на местната валута с подценяването на валутите в други източноевропейски страни, принудени да конкурират чрез валутния курс, включително и във взаимната търговия.

Данните показват, че през полугодието промяната в курса на лева било към щатския долар, било към една или друга съвкупност от валути в една или друга посока е сравнително неголямо, най-малкото при съпоставка с вътрешната инфлация (самата тя също е по-ниска от миналата година). Когато обаче въз основа на индексите на цените у нас и в чужбина, особено в страни с инфлация, значително по-малка от тази в България, се изчислява индекс на реалния валутен курс и се прави заключение съответно за реалното поскъпване на лева, следва да се има предвид, че то е относително. По отношение на абсолютното ниво на курса преди реформата това е намаляване степента на реално подценяване, настъпило веднъж с либерализацията и повторно с трусовете на валутния пазар през 1994 г. Поскъпването, поне по отношение на щатския долар, е постепенно стопяване маржа на подцененост по текущия курс спрямо паритета на покупателната способност, първо по цени на потребител, след това по цени на производител (където след промените в структурата на цените подценеността на лева е по-голяма). Оттук евентуалната последователност на възможен натиск при стопяването на маржа е, първо, върху търговската сфера за намаляване на диференциала, от който досега се е ползвала, и, второ, от нейна страна върху производителите и фискалните власти. Въпросът за по-нататъшното прибягване до подценяване на лева за засилване конкурентоспособността на българския износ е подчинен на по-общия въпрос за етапите на преминаване от конкурентоспособност чрез евтин лев и евтина работна сила към конкурентоспособност при по-висока производителност на труда и стабилни вътрешни и външноикономически връзки.

Разликите между котировките „купува“ и „продава“ (спред) бяха от порядъка на тези през 1994 г. При водещата роля на щатския долар на българския валутен пазар съотношението между спредовете за отделните валути – например между долара и втората по значение след него, германската марка – е своеобразен показател за източника на нестабилност на пазара и на колебливост на валутния курс. Така причинената от вътрешни източници нестабилност на пазара и курса се съпътства от разширение на спреда както при долара, така и при марката. Обратно, ако промяна в съотношението между двете валути на международните пазари се отрази на българския пазар като рязко поскъпване или поевтиняване на долара към лева (и движение на марката в противоположна посока), това се съпровожда от разширяване на спреда за марката при запазен спред за долара.

Колебливостта на курса лев – щатски долар на междубанковия пазар през периода бе сравнително ниска и равномерна: средно 0.36% през януари, 0.26% през февруари, 0.57% през март, 0.32% през април, 0.36% през май, 0.27% през юни, общо за полугодието 0.36%[26]. Следва да се има предвид, че тук са обединени сделки с вальор спот и „на следващия ден“ и разделянето им би дало още по-малка амплитуда на движение и оттам още по-малък процент на колебливост на курса.

Наблюдаваха се само два момента на рязко засилване на колебанието, при това като отражение на външни фактори. В процеса на обезценяване на щатския долар към марката, йената и други основни валути в началото на март бе достигнат пункт на рязко поевтиняване. Приспособяването на бъл-

[26] Изчислена е всекидневно като средноаритметична величина на 3 абсолютни стойности: разликата между най-високия и най-ниския курс при сделките на банките с пълен лиценз помежду им и с брокери за съответния ден; разликата между най-високия курс на междубанковите сделки за деня и средната котировка при приключването на предния ден; разликата между най-ниския курс на междубанковите сделки за деня и средната котировка при приключването на предния ден. Получената левова стойност е превърната в долари чрез делене на фиксинга от предния ден, който е и централен курс за текущия ден. Доларовата стойност, превърната в центове, е процентът на дневно колебание на курса. Средните цифри за периодите са средноаритметични от дневните колебания.

гарския пазар към рязката промяна в съотношението между водещите валути прие формата на продажби на долари за левове и в крайна сметка на „къси“ доларови позиции. Минимално коригиращо движение в курса долар – марка бе достатъчно, за да предизвика търсене на долари и поскъпване на долара към лева с по-бърз темп от лекото му повишаване към марката. В резултат в средата на март колебливостта на курса лев – долар надмина 2%, а доларът увлече след себе си другите основни валути в общо поскъпване спрямо лева. Впоследствие той отново поевтиня към лева, а кривата на движение на курса на валутите, влизащи в кошницата на СПТ, придоби спрямо лева хоризонтален вид. Второто засилване на колебанието в средата на май (до 1.5%) съпровождаше нов опит за поскъпване на долара към марката и йената, към който се добавиха сигнали на българския междубанков пазар за възможно търсене на долари за падежи по срочни сделки. Тези два пункта приблизително маркират и разделянето на кривата на курса лев – долар през полугодието на три приблизително еднакви цикъла. Поскъпването на долара около преминаването към новия сметкоплан, на което заложиха в края на май операциите с бъдеща доставка, бе незначително и се дължеше именно на лекия натиск при покриването впоследствие на откритите при тези операции позиции. Спекулациите около „пирамидите“ не успяха да внесат допълнително напрежение на валутния пазар в началото на юни.

Лихвеният диференциал спрямо основните чуждестранни валути при подългия вальор на сделките спот, сключени в четвъртък (с вальор понеделник), бе в основата на периодичното покачване на котировките на тези валути към лева всеки четвъртък сутрин. С намаляването на основния лихвен процент този фактор отслабна, но бе допълнен от ограничаване на паричната рестрикция. Последното има хронологически равномерно въздействие, което обаче бе балансирано от водещото предлагане на чуждестранна валута. Действието му като фактор за седмичния цикъл на курса бе предизвикано от насрочването също за четвъртък на редовните заседания на УС на БНБ, когато обикновено се извършваше периодичното намаляване на официалните лихви. При общо спокойния валутен пазар обаче амплитудата на седмичното движение на курса бе скромна.

Участието на БНБ предимно като купувач на долари на междубанковия пазар имаше не само балансиращо влияние върху валутния курс, но бе вътрешният източник за акумулиране на резерв за обслужването на външния дълг, покупките с вальор „на следващия ден“ в края на май и началото на юни бяха за осигуряване на левови средства за вътрешни разплащания преди и след смяната на сметкоплана. Намесата на централната банка с продажби на валутния пазар бе главно в началото на януари за преодоляване на сезонния натиск върху лева и в по-малки размери за изглаждане на по-силната колебливост в средата на март и май.

Валутни резерви

След пет поредни месечни увеличения брутните валутни резерви на БНБ[27] достигнаха в края на юни 1995 г. най-високото си равнище (1499.5 млн. щ. д.) след едностранното преустановяване от българското правителство през 1990 г. на обслужването на външния дълг. Така нарастването им спрямо края на 1994 г. възлезе на 497.7 млн. щ. д., или 49.7%. Подобен темп на натрупване на валутни резерви в период, когато страната не е получавала съществени по обем официални външни заеми, е непознат в годините на българския преход към пазарна икономика.

Плащанията за обслужване на външния дълг намалиха през януари брутния валутен резерв на БНБ, след което той постъпателно нарасна, като в по-голямата си част намалението бе компенсирано още през февруари. Притокът на чуждестранна валута в резерва на централната банка идваше

[27] Брутните валутни резерви на БНБ включват наличностите в СПТ, по текущите сметки и депозитите на БНБ в чуждестранна валута в банки извън страната и резервната позиция на България в Международния валутен фонд.

главно от местния валутен пазар. През март от Япония постъпи втори транш на заем в подкрепа на платежния баланс в размер на около 48.5 млн. щ. д. Въпреки плащанията към външни кредитори през март и май и периодичните плащания към международни кредитори нетното изменение на брутния резерв е в посока на увеличение като реакция на активното предлагане на чуждестранна валута на пазара и като подготовка на плащания по външния дълг през второто полугодие.

БРУТНИ ВАЛУТНИ РЕЗЕРВИ И ВЪНШНО ФИНАНСИРАНЕ

(млн. щ. д.)

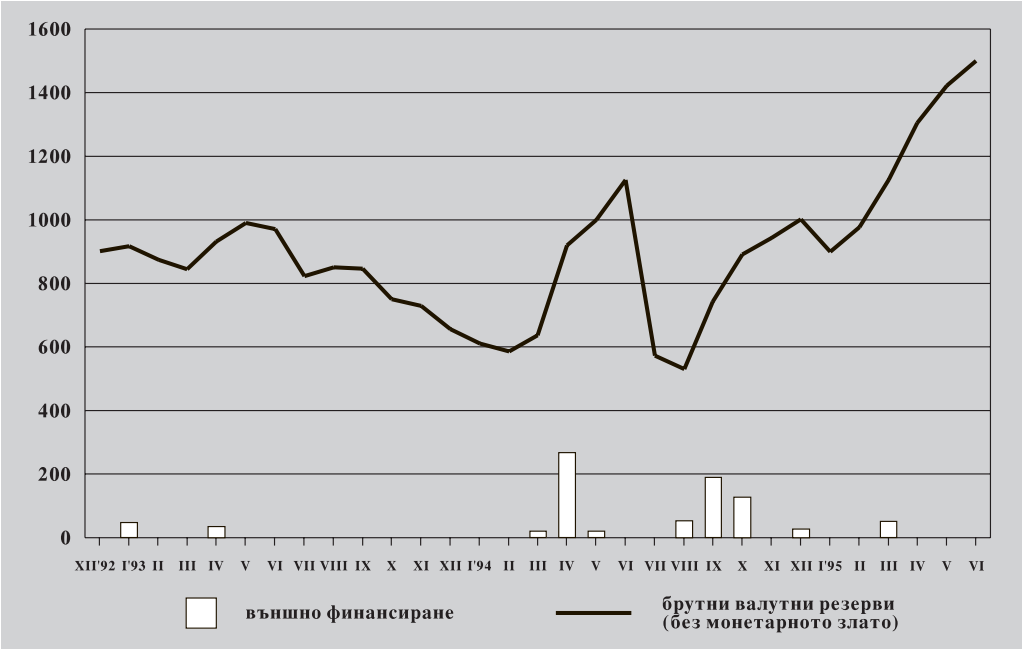

Източник: БНБ.

V. Банков надзор

През 1995 г. продължи дейността по усъвършенстване на нормативно-регулационната база за осъществяване на банковия надзор. УС на БНБ прие Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 7 за големите и вътрешните кредити на банките и Наредба № 8 за капиталовата адекватност. Приетите изменения и допълнения ги доближават до международните стандарти.

Лицензионна дейност

Във връзка с извършените изменения и допълнения в Наредба № 2 от ноември 1994 г. за разрешенията (лицензиите), издавани от БНБ, съществено се подобриха критериите и изискванията при издаване на нови лицензии за банкова дейност. Значително се ограничиха издаваните лицензии на небанковите финансови институции.

УС на БНБ издаде разрешения за извършване на банкови сделки на: „Българо-руска инвестиционна банка“ – АД, София; Обединена частна търговска банка „Тракия“ – АД, Пловдив; „Земеделска и промишлена банка“ – АД, София; клон на Йонийска и народна банка на Гърция.

За първата половина на 1995 г. не са лицензирани финансово-брокерски къщи. Предоставени са нови лицензии на 177 обменни бюра.

Текущ контрол

При анализа на данните за дейността на търговските банки основен проблем продължава да е нередовността и ниското качество на постъпващата от банките информация. Независимо от многобройните писма, отправени от управление „Банков надзор“, предупреждения за налагане на санкции и пр., нередностите в това отношение продължават.

През първата половина на 1995 г. са анализирани представените годишни счетоводни отчети на търговските банки за 1994 г. заедно с одиторските доклади. Констатирани са следните нередности и нарушения:

• заверени са отчети в нарушение на счетоводните стандарти и на дадените от счетоводната методология указания;

• неправилно е отчетен основният капитал, задбалансовите ангажименти на някои банки, преоценки и др.;

• заверени са отчети, които не съдържат всички елементи съгласно заповедта на МФ с различия между данните в отчетите и приложените отчетни форми и др.;

• липсва одиторска оценка на отчетите по наредбите за банков надзор. Някои от данните в тези отчети са погрешни, поради което общите резултати се деформират;

• в докладите на одиторите липсва оценка на отчетените от банките финансови резултати;

• не се взема отношение по отклоненията от изискванията на ЗБКД.

Данни от баланса на банките към 30 юни 1995 г. по някои основни показатели са посочени в приложението. Информацията по балансите и отчетите е обобщена без и със данни за Булбанк. Неколкократно по-високите стойности на отчетените от тази банка резултати, както и съществените промени в сравнение с 1994 г., главно поради отписване на външния дълг на страната от баланса на банката, водят до нереални изводи за банковата система като цяло. Основните изводи, които могат да се направят от обобщената информация без Булбанк, са следните:

• към 30 юни 1995 г. балансовото число общо на търговските банки е 571 млрд. лв., което в сравнение с края на 1994 г. се е увеличило с 10.9%. Капиталът (основен и допълнителен) представлява едва 5% от пасива на баланса. В сравнение с отчетения към 31 декември 1994 г. капитал той е нараснал с 34.9% главно поради увеличение на основния капитал. Това е следствие от увеличението на капитала на някои банки, както и от включването на новолицензирани банки. След разпределението на печалбата за 1994 г. допълнителният капитал за полугодието се е увеличил с 9%;

• делът на резервите в пасива на баланса се запазва почти непроменен

от края на 1994 г. – 1.8%, а в абсолютна сума е нараснал с 5%. Тази сума, отнесена към необходимите законови провизии за покриване на лошите кредити, е крайно недостатъчна (14.6%);

СТРУКТУРА НА ПАСИВА ПО КОНСОЛИДИРАНИЯ БАЛАНС НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ (без Булбанк)

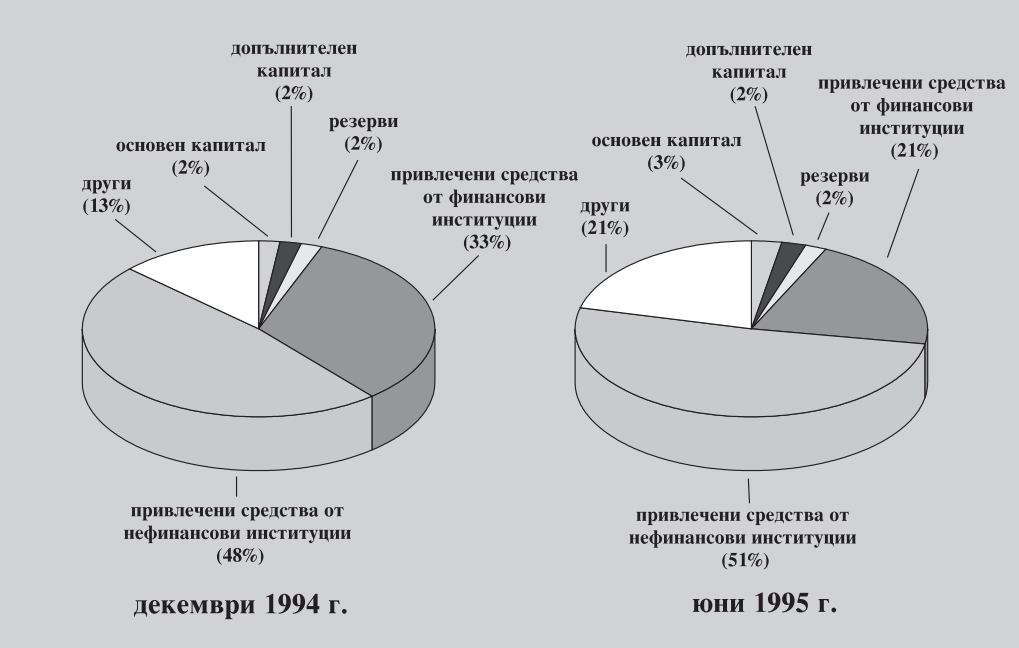

Източник: БНБ.

СТРУКТУРА НА ПАСИВА ПО КОНСОЛИДИРАНИЯ БАЛАНС НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ (с Булбанк)

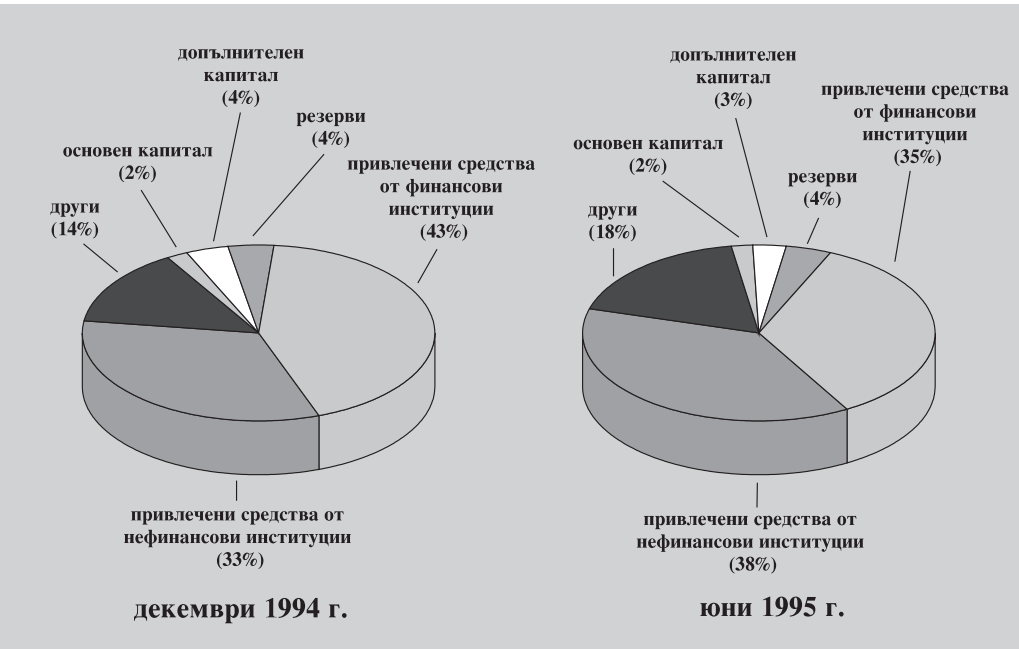

Източник: БНБ.

• в сравнение с 31 декември 1994 г. привлечените средства са се увеличили с 1%, главно са сметка на повечето привлечени средства от нефинансови институции (21%). Чувствително са намалели привлечените средства от финансови институции – с 28%. Тази положителна тенденция илюстрира намеренията на някои търговски банки да привличат по-стабилни ресурси. Независимо от

това обаче относителният дял на привлечените средства от финансови институции е значителен (Булбанк – 78.3%, БСИ „Минералбанк“ – 71%, Стопанска банка – 53%, Първа инвестиционна банка – 85.7% и др.).;

СТРУКТУРА НА АКТИВА ПО КОНСОЛИДИРАНИЯ БАЛАНС НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ (без Булбанк)

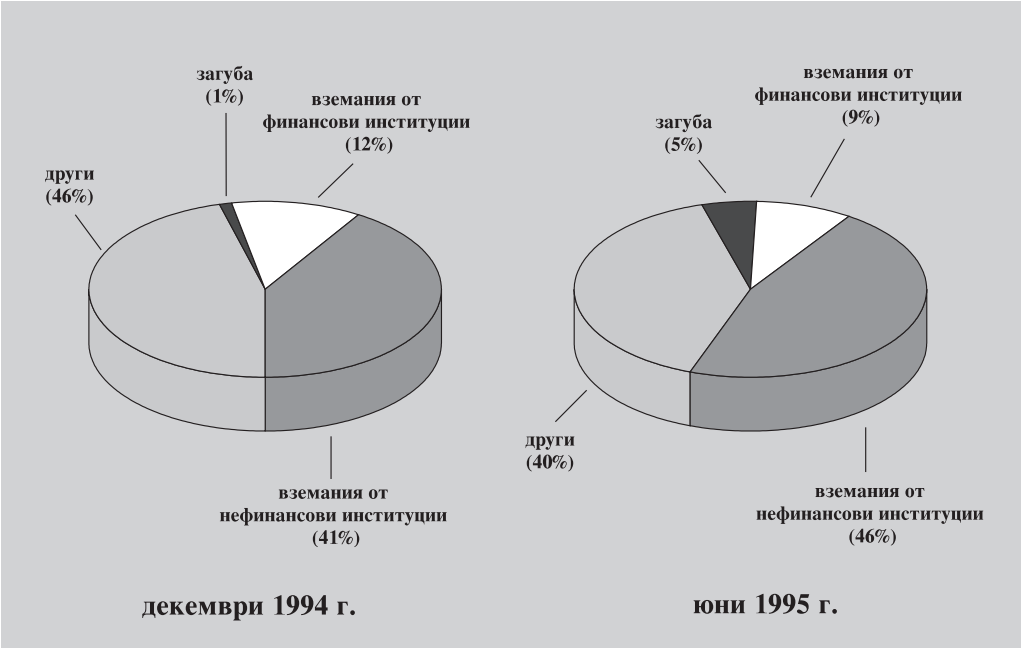

Източник: БНБ.

СТРУКТУРА НА АКТИВА ПО КОНСОЛИДИРАНИЯ БАЛАНС НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ (с Булбанк)

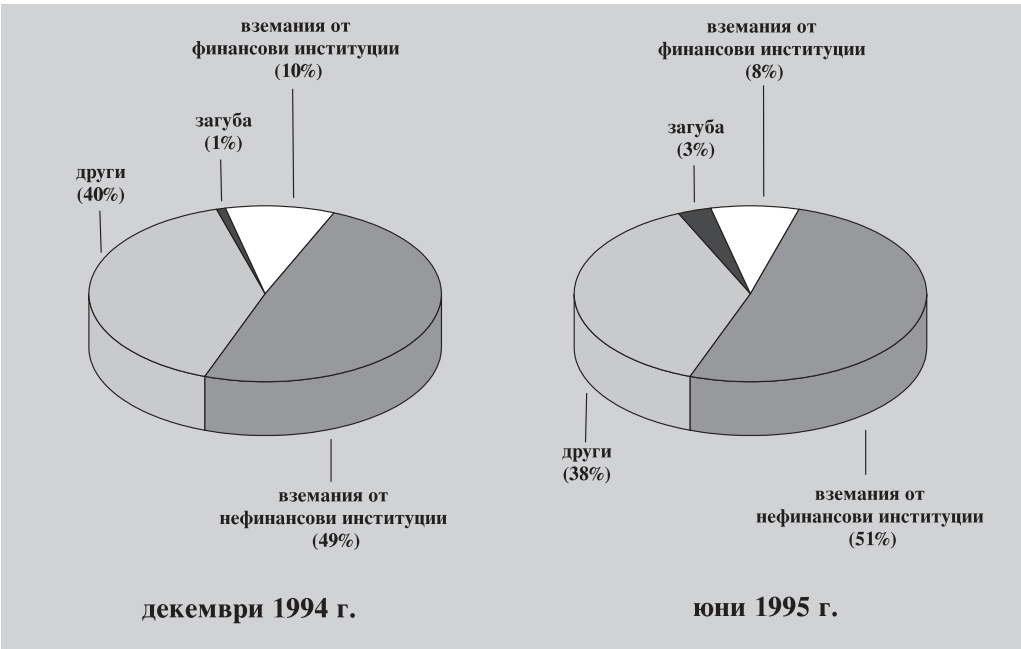

Източник: БНБ.

• в актива на баланса вземанията общо представляват 55%, което показва тенденция към увеличение спрямо края на предходната година (51%). Те бележат растеж от 15% и като абсолютна сума за сметка на нарастване с 23% на вземанията от нефинансови институции. Тази неблагоприятна тенденция се дължи на увеличаване дела на просрочените вземания поради тежкото фи-

нансово състояние на длъжниците, както и на разрешените нови кредити. Най-голям прираст спрямо 1994 г. отчитат Първа частна банка (127.6%), Балканбанк (140.5%), Експресбанк (125%), ОББ (114%), „Хеброс“ – (114%), ЧЗБ „Агробизнесбанк“ (137%), „Славяни“ (28.5%) и др. Освен това в потвърждение на горното от данните за класифицираните кредити се вижда, че сумата на редовните кредити е нараснала с 8.9%;

• отчетеният отрицателен резултат (загуба) общо за търговските банки в размер на 30 417 млн. лв. се е увеличил с 401.5% в сравнение с 1994 г. Най-голяма загуба отчитат: БСИ „Минералбанк“ (5119 млн. лв.), Стопанска банка (6275 млн. лв.), ОББ (3197 млн. лв.), ПЧБ (2033 млн. лв.), „Хеброс“ (1254 млн. лв.), ЧЗБ „Агробизнесбанк“(1012 млн. лв.), „Славяни“ (629 млн. лв.), Първа източна международна банка (873 млн. лв.) и др. Основната причина за тази отрицателна тенденция е нарастването на лошите кредити, което води до намаляване на приходите от лихви;

КАПИТАЛОВА АДЕКВАТНОСТ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ

(млрд. лв.)

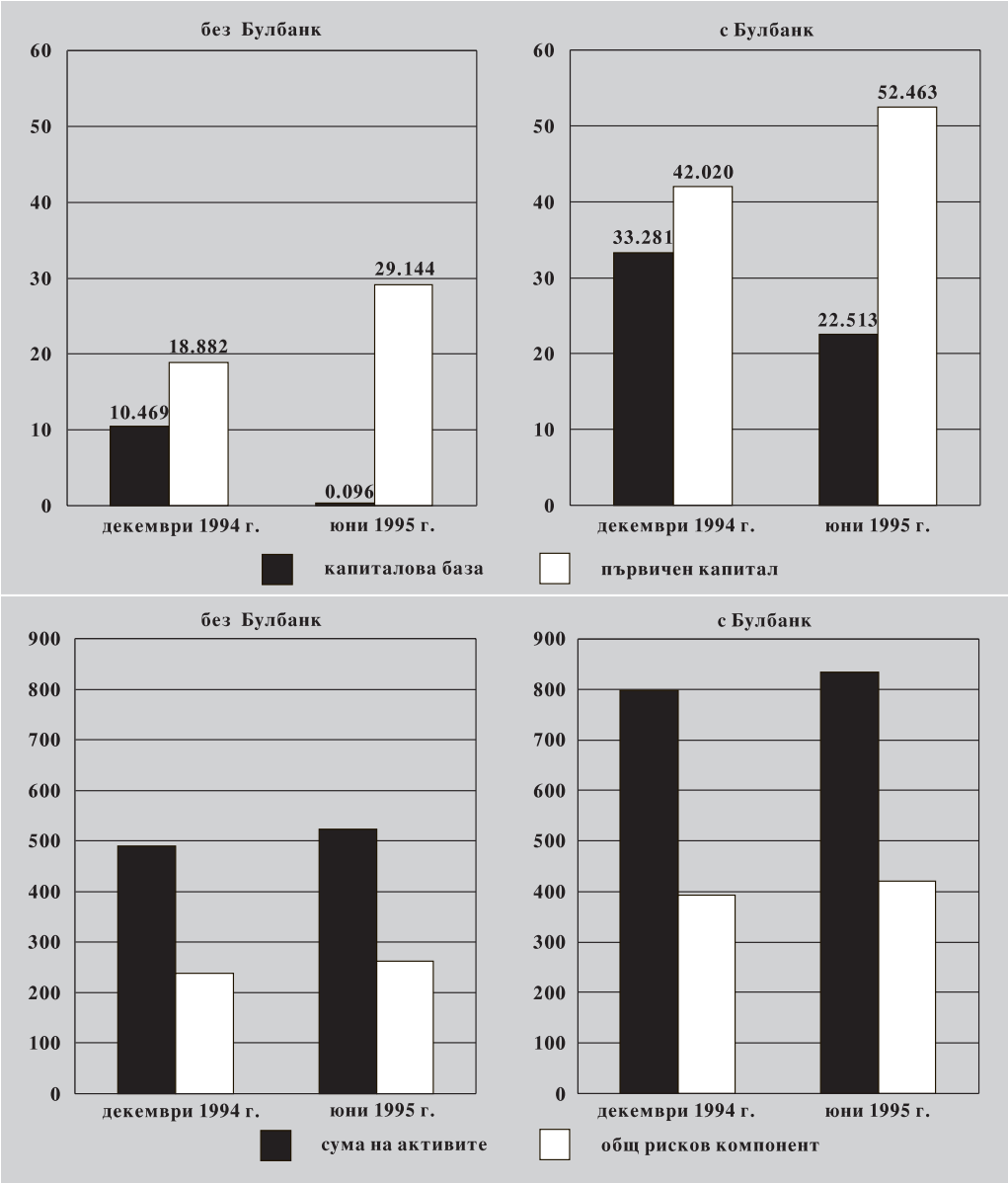

Източник: БНБ.

• общата капиталова адекватност е 0.04%, докато през 1994 г. е била 4.38%. Този резултат се дължи както на намалението на капиталовата база, така и на нарастването на общия рисков компонент. Освен загубата върху намалението на капиталовата база оказва влияние и участието на банките във финансови и нефинансови институции. С изключение на някои от новосъздадените търговски банки всички са или с отрицателна обща капиталова адекватност, или много под изискуемия норматив;

ГОЛЕМИ КРЕДИТИ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ*

(млрд. лв.)

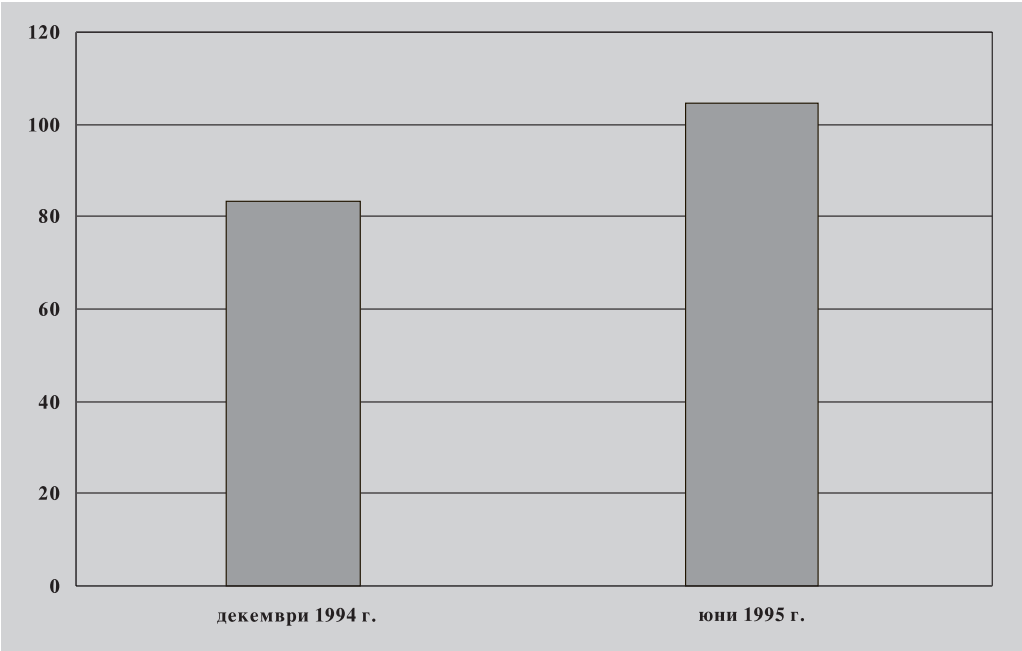

Източник: БНБ.

*Булбанк няма големи кредити – включването ѝ не влияе върху обема на големите кредити.

ОТНОШЕНИЕ НА ГОЛЕМИТЕ КРЕДИТИ КЪМ КАПИТАЛОВАТА БАЗА

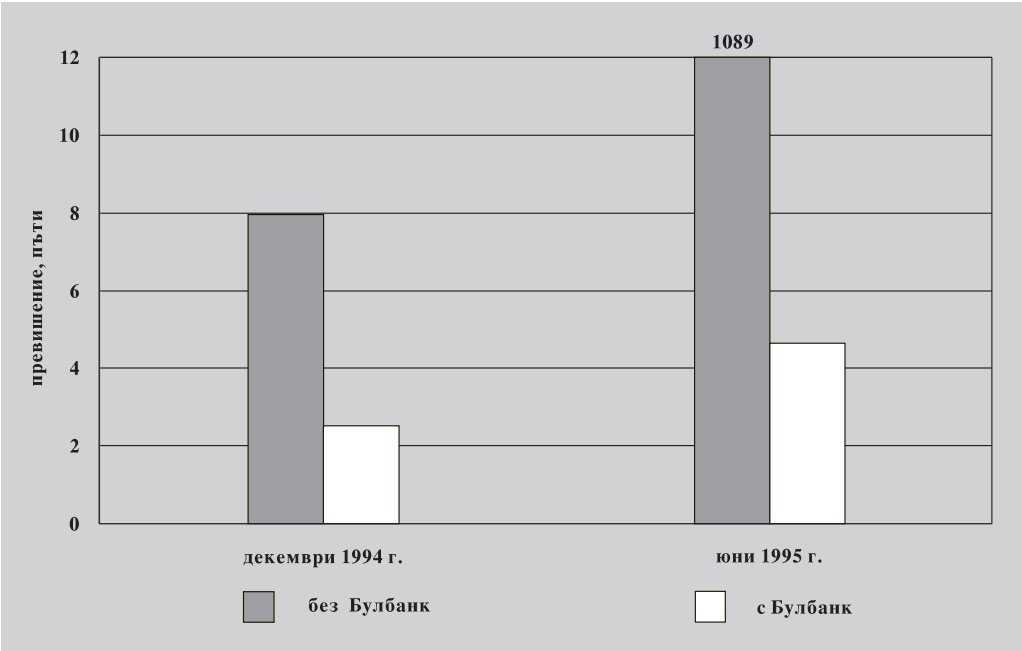

Източник: БНБ.

• големите кредити надвишават 1089 пъти капиталовата база на търговските банки при максимално възможно превишение съгласно чл. 28 от ЗБКД от 8 пъти. В сравнение с 1994 г. разрешените големи кредити са нараснали

със 125%. Тези резултати показват тенденция към значително увеличение концентрацията на кредитите, което води и до чувствително нарастване на поетия от банките кредитен риск. Голяма част от банките отчитат отрицателна капиталова база, поради което всички кредити са големи;

КЛАСИФИЦИРАНИ КРЕДИТИ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ
(без Булбанк)

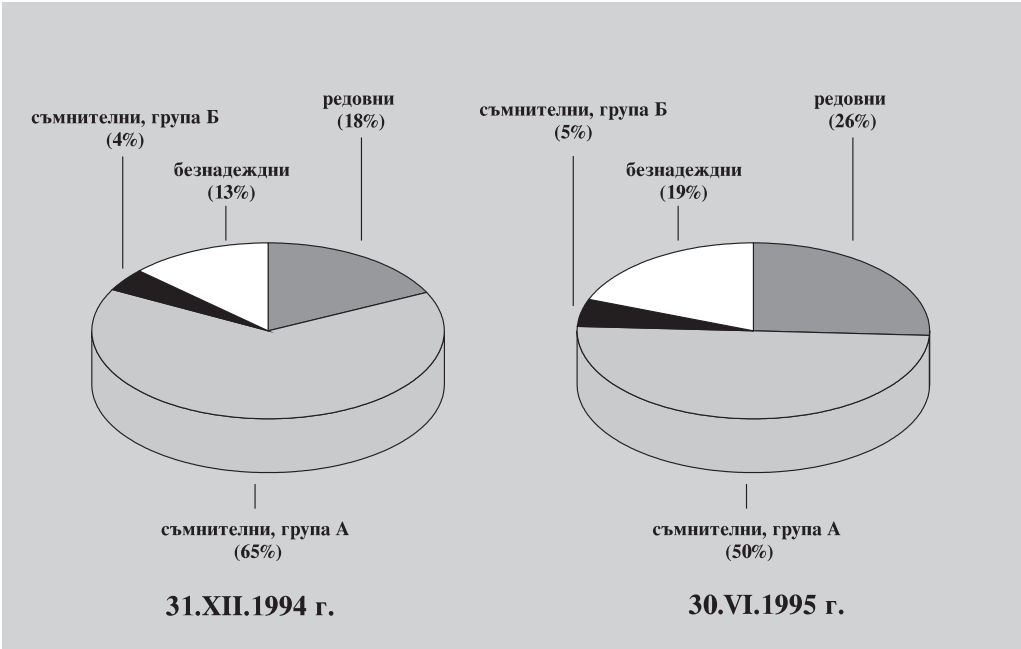

Източник: БНБ.

КЛАСИФИЦИРАНИ КРЕДИТИ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ
(с Булбанк)

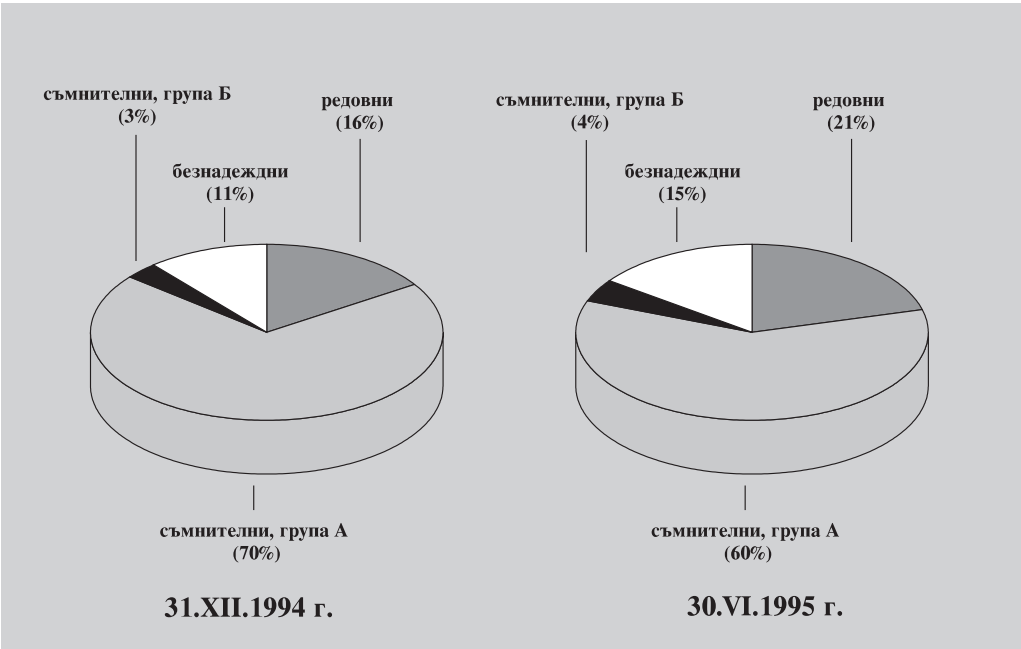

Източник: БНБ.

• класифицираните кредити представляват 74.4% от всички кредити, посочени в отчетите по Наредба № 9 за класифициране на кредитите и образуване на задължителните специални резерви (законови провизии) от банките, при 81.6% за 1994 г. Намалението дела на класифицираните кредити е в резултат на взетите мерки за оздравяването на Стопанска банка и БСИ „Минералбанк“. По

същата причина намаление спрямо 1994 г. се наблюдава и по групи – съмнителни кредити група „А“ и група „Б“, а така също и на безнадеждните кредити.

Данните показват, че при необходими за класифицираните кредити 86 640 млн. лв. законови провизии действително са заделени едва 10 724 млн. лв., или 12.4% от необходимите провизии и 10.4% от размера на тези кредити. За 1994 г. заделените провизии са представлявали 12.5% от необходимите резерви и 3.8% от лошите кредити.

ЗАКОНОВИ ПРОВИЗИИ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ

(млрд. лв.)

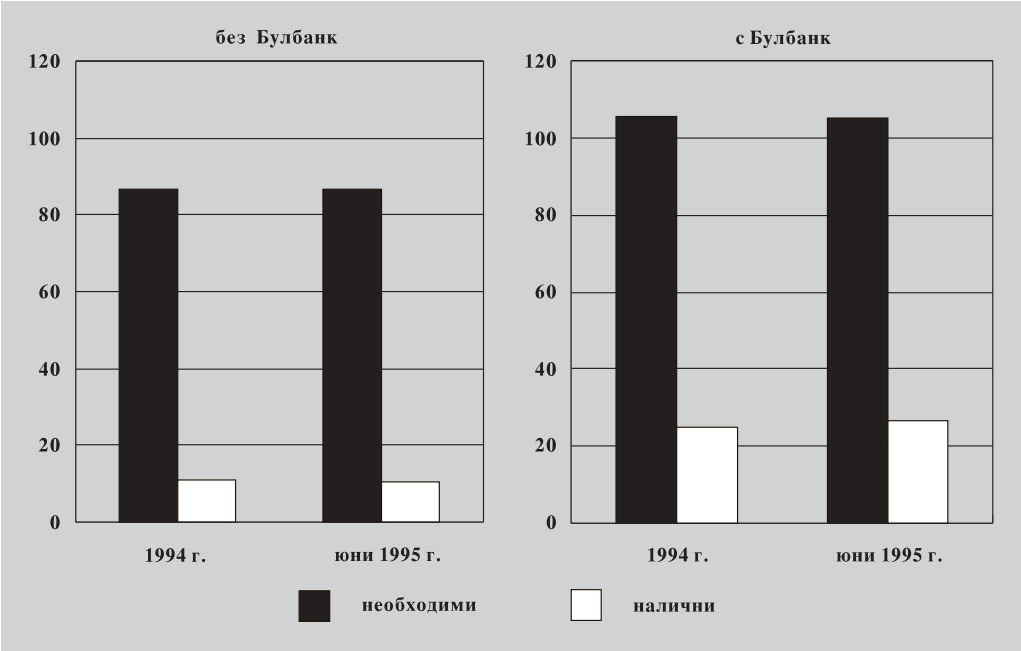

Източник: БНБ.

Инспекции

Съгласно програмата за проверки на място през първата половина на 1995 г. са извършени пълни проверки (по всички компоненти за оценка) на състоянието в 10 търговски банки. Освен тях съгласно решение на УС на БНБ инспекторите от съответния отдел бяха ангажирани в упражняването на постоянен (непрекъснат) надзор върху дейността на Стопанска банка и БСИ „Минералбанк“, както и в други тематични проверки.

Анализът на данните от отчетите на банките и по-задълбочените анализи при проверките на място показват засилване на диференцирането им по отношение на тяхното финансово състояние. Докато в една група банки се наблюдава сравнителна устойчивост на показателите и известно подобрение, в друга могат да бъдат отнесени банки, при които тенденцията към влошаване на състоянието им не може да бъде овладяна и спряна без значителни капиталовложения и промени в начина на управление.

По-конкретно констатациите от проверките в подкрепа на този извод могат да се резюмират в следното:

• липса на оздравителни програми или трудна и бавна изпълнимост на приетите от управителните съвети на съответните банки програми;

• висок относителен дял на просрочените и необслужваните кредити, голям недостиг на провизии срещу потенциални загуби от кредити, значителна концентрация на активи (големи и вътрешни кредити);

• лоша падежна структура на активите и пасивите в резултат на недобро управление на ликвидността и бърза експанзия;

• ниска рентабилност, отчитане на загуби от лихви, относително голям дял на валутната преоценка в отчетените приходи без реални постъпления;

• отсъствие или слабо развит вътрешен контрол без особена роля в дейността на банката.

VI. Финансови резултати от дейността на БНБ

Съгласно чл. 7 от Закона за Българската народна банка основният капитал на БНБ е 200 млн. лв.

Активите и пасивите в чуждестранна валута се превеждат ежедневно в левове по действащия централен курс на БНБ, а благородните метали се преоценяват тримесечно на основание Протокол № 40 от 24 юли 1991 г. на Управителния съвет на БНБ.

Българската народна банка е предоставила на държавата (Министерството на финансите) за текущо изпълнение на държавния бюджет за първото шестмесечие на 1995 г. 14 млрд. лв. кредити, които са повече от разрешените за същия период на предходната година.

Министерството на финансите е издължило част от своите кредити в размер на 5109 млн. лв., като остатъкът към 30 юни 1995 г. е 32 978 млн. лв.

Текущите сметки на търговските банки в края на полугодието са 2375 млн. лв. спрямо 595 млн. лв. за същия период на 1994 г.

Приходите от лихви за шестте месеца на 1995 г. са 19 547 млн. лв. спрямо 18 127 млн. лв. за 1994 г. Получените приходи от лихви по предоставените на Министерството на финансите кредити са в размер на 12 137 млн. лв. и представляват 62.1% от общите приходи от лихви. Тези лихви са с 1672 млн. лв. повече спрямо същия период на 1994 г. Лихвите по предоставените на търговските банки депозити са 4799 млн. лв., или с 1579 млн. лв. по-малко от първото полугодие на 1994 г. Това намаление се дължи на ограничителните мерки, които БНБ взе по отношение на кредитирането на търговските банки. Относителният дял на тези лихви е 24.6% от общите приходи от лихви. През шестмесечието се забелязва увеличение на приходите от лихви по валутните операции с 2574 млн. лв., които представляват 13.2% от общите приходи.

Разходите на Българската народна банка са за платени лихви по операции, които са 6128 млн. лв. и се разпределят по следния начин: 639 млн. лв. по депозити на ДСК, 686 млн. лв. по разплащателни сметки на търговските банки, 1138 млн. лв. по валутни операции, 557 млн. лв. по текущи сметки на държавния бюджет и 2289 млн. лв. по минималните задължителни резерви.

Разходите по издръжката на Българската народна банка са 565 млн. лв., което е 0.7% от общите разходи. Разходите за издръжка на паричното обращение са 262 млн. лв.

Българската народна банка е внесла в приход на държавния бюджет остатъка от превишението на приходите над разходите си в размер на 8430.4 млн. лв. спрямо 3947.8 млн. лв. през 1994 г.

Баланс на Българската народна банка

млн. лв.

	30 юни 1994 г.	**30 юни 1995 г.**
АКТИВИ		
Наличност в български монети	201	**387**
Наличност в чуждестранна валута	4	**41**
Участие в международни институции	2 684	**14 839**
Наличност в чуждестранни ценни книжа	26 231	**78 510**
Предоставени депозити и кредити на ТБ	82 849	**83 094**
Предоставени кредити на държавата	36 816	**32 978**
Ценни книжа	5 813	**40 026**
Други активи	27 514	**44 822**
Всичко	182 112	**294 697**
ПАСИВИ		
Основен капитал	200	**200**
Резервни и други фондове	62 833	**107 164**
Банкноти в обращение	32 976	**50 994**
Текущи и депозитни сметки	77 261	**121 129**
Други пасиви	8 842	**15 210**
Всичко	182 112	**294 697**

VII. Развитие на банковата и платежната система

1. Състояние на платежната система

През първата половина на 1995 г. бе извършена най-значителната за последните десетилетия промяна в организацията на банковото дело.

За сравнително кратък период българските банки, в частност счетоводните и счетоводно-методологическите им звена и фирмите, свързани с информационното обслужване на банките, трябваше да разработят и внедрят системи за банкова автоматизация, отговарящи на редица изисквания, породени от разработените от МФ Национални счетоводни стандарти и създадения въз основа на Единния национален сметкоплан Национален сметкоплан на банките. Крайната цел бе въвеждането на единна методология в счетоводното отчитане на банковите операции и постигането на известно съответствие с международните изисквания и стандарти.

Освен НСБ, разработен от КУБС още през 1991 – 1992 г., трябваше да се внедрят и редица нови банкови унифицирани стандарти, като: БУС 6094 „Стандарт за извършване на плащания от разпоредители с бюджетни средства“; БУС 9094 „Електронен достъп и обмен на данни чрез БИСЕРА“; БУС 3095 „Структура на кодовете, идентифициращи банките и банковите клонове“, както и цяла група стандарти, детайлно дефиниращи формите на плащане – БУС 5194, 5294, 5494, 5594 и третиращи съответно плащанията чрез вирмент, акредитив, чек и масовите плащания. Тези нови стандарти създават база за разработване на нови банкови продукти и качествено нови услуги, предоставяни от банките на техните клиенти.

Сложността на задачата се увеличаваше допълнително от процесите, водещи до преструктуриране на банковия сектор – създаването на редица нови банки и консолидацията на банките с преобладаващо държавно участие.

При спазване изискванията на НСС и НСБ разработването на програмно осигуряване на автоматизацията на банковата дейност трябваше да бъде съобразено със спецификата на всяка отделна банка, свързана с използването на индивидуални сметкопланове, а в отделни случаи дори за клоновете и централата на една банка.

Налице бе голямо разнообразие в използваните компютърни платформи и средства за телекомуникация, а в други случаи – очевидна необходимост от значителни инвестиции за закупуване на съответните технически средства и програмни продукти.

Имайки предвид всички тези затруднения, БНБ разработи редица методологически указания с цел по-безболезнено извършване на прехода и бе направено всичко възможно при внедряването на новите стандарти да не се усетят сериозни сътресения в банковата система. На няколко пъти бе променян и окончателният срок за извършване на промяната в национален мащаб.

Окончателна дата на преминаване към новия сметкоплан бе 1 юни 1995 г. След известни трудности през първата седмица функционирането на платежната система се нормализира, което личи и от данните за извършените плащания през юни.

През периода продължи нарастването броя на входните точки на платежната система, като от 746 на 1 януари 1995 г. те достигнаха 872 към 30 юни 1995 г., т.е. в края на периода е преодоляна границата от 10 000 жители на една входна точка.

По този показател все още има значително изоставане спрямо показателите в развитите страни, където на една входна точка се падат от 742 (в Белгия) до 2330 жители (в САЩ).

По системата за безналични междубанкови разплащания БИСЕРА през полугодието са извършени 4 718 792 междубанкови разплащания с общ размер от 939 млрд. лв., като среднодневният им обем е 7.485 млрд. лв. Въпреки чувствителното увеличение на броя входни точки на платежната система и на междубанковите трансакции, все още не се забелязва очакваното увеличение на извършваните в левово изражение безналични разплащания.

2. Правно регулиране на банковата дейност

И през изминалия период нормотворческият процес на централната банка се осъществява по две основни линии: от една страна, създава се нова правна уредба, и, от друга – се усъвършенстват издадените от БНБ подзаконови нормативни актове.

С приетата от Управителния съвет на БНБ *Наредба № 16* от 2 март 1995 г. за плащанията с банкови карти (ДВ, бр. 28 от 1995 г.) се установи правната основа за изграждането на национална система за плащания с банкови карти. Участници в тази система ще бъдат банките – издатели на банкови карти, физическите лица, сключили договор за банкова карта, търговците, сключили договор за приемане на плащания с банкови карти, и националният оператор, който одобрява междубанковите плащания. Със свое решение Управителният съвет на БНБ е определил за национален оператор БОРИКА – ЕООД, София. Съгласно наредбата плащания с банкови карти могат да се извършват до размера на покритието по сметката на картодържателя, т.е. допуска се издаването само на т. нар. дебитни карти. Издатели на банкови карти могат да бъдат единствено банки, получили разрешение за това от Управителния съвет на БНБ.

Значителни подобрения се внесоха в *Наредба № 7* за големите и вътрешните кредити на банките, насочени към прецизиране не само на понятието голям кредит, но и на представяните от банките отчети за отпуснатите от тях големи и вътрешни кредити.

С внесените промени в *Наредба № 6* за рефинансиране на банките срещу залог и чрез ресконтиране (сконтиране) на търговски ценни книжа се предвижда възможността централната банка да предоставя на търговски банки кредити срещу залог не само на краткосрочни, но и на дългосрочни държавни ценни книжа.

3. Връзки с международни финансови институции

Международен валутен фонд

След неизпълнение на показателите, утвърдени с Писмото за намеренията към Третото стенд-бай споразумение с МВФ, страната не получи последните траншове по него. Икономическата необходимост от ново споразумение с МВФ е налице не толкова поради средствата, които ще получим в подкрепа на платежния баланс, колкото поради ролята на тази институция като център на световната финансова общност. Сключването на споразумение с МВФ внася елемент на стабилност, показва повишена финансова дисциплина и подобрена кредитна оценка за страната.

Продължиха редовните контакти с мисиите на МВФ за страната. В ход е подготовката за Четвърто стенд-бай споразумение.

България е изряден платец към МВФ. Страната точно и навременно обслужва задълженията си по лихви и главници на получени от фонда кредити. За първите шест месеца на 1995 г. са платени общо 70.57 млн. СПТ главници (98.8 млн. щ. д.) и 27.9 млн. СПТ (39 млн. щ. д.) лихви по ползвани кредити.

Световна банка

През първата половина на годината БНБ стана агент на правителството по кредитна линия на Световната банка за малки и средни предприятия в земеделието (т. нар. проект ADP) в размер на 55 млн. щ. д. След координирана многостранна работа заемът стана ефективен на 14 юли 1995 г. До края на юни достъп до средствата от кредитната линия имат Първа частна банка, Добруджанска търговска банка и Райфайзенбанк – България.

Продължи работата по кредитната линия за инвестиционно и експортно финансиране на малки и средни предприятия (т. нар. проект PIEF) в размер на 55 млн. щ. д., по който за полугодието бяха предоставени 3.2 млн. щ. д. Още една търговска банка получи достъп до кредитната линия. Така банките, обслужващи проекта, са две: Първа частна банка и Райфайзенбанк – България. Одобрени бяха 18 проекта на обща стойност 14.9 млн. щ. д. Срокът за ползване на кредитната линия бе продължен до края на 1995 г.

Европейска банка за възстановяване и развитие

За първата половина на годината Съветът на директорите на банката е одобрил за България проекти за над 10 млн. ЕКЮ. Постигнат бе напредък в прединвестиционното проучване на създаването в 12 града в страната на тържища на едро за зеленчуци и други селскостопански хранителни стоки. Одобрена бе и схемата за държавно гарантиране на тази дългосрочна инвестиция на банката.

На годишната среща на банката, проведена в Санкт Петербург на 18 – 19 април, бе потвърдено решението годишната среща през 1996 г. да се състои в София.

В процес на получаване на лиценз е Българска инвестиционна банка с акционерното участие на ЕБВР.

На 24 март 1994 г. бе одобрен проект за създаването на многосекторен инвестиционен фонд за България, а на 24 май – и проекти за хранително-вкусовата промишленост, като общата стойност на заделените от банката за тях средства е 10.7 млн. ЕКЮ.

Към 30 юни 1994 г. от 10 проекта с обща стойност 126.4 млн. ЕКЮ одобрено от ЕБВР финансиране са подписани договори за 6 на стойност 112.7 млн. ЕКЮ, или 89% от предвиденото финансиране. От тези средства напълно са използвани 4 линии, а частично – 6, като остатъкът е 9.1 млн. ЕКЮ, или 8% от договореното. Постигнат е значителен напредък в договарянето и използването на средствата на ЕБВР в България, както в количествено изпълнение, така и от гледна точка на типа инвестиции – за разлика от заемите всички одобрени проекти са за акционерно участие.

Европейска инвестиционна банка

Продължи работата по кредитната линия за малки и средни предприятия (проект APEX) в размер на 30 млн. ЕКЮ (40 млн. щ. д.). Тя се обслужва само от Първа частна банка, но е отворена и за други банки. В сътрудничество с ЕИБ се оценяват три други банки, потенциални участници в кредитната линия. За първото полугодие са одобрени 2 проекта на стойност 2 млн. ЕКЮ (2.5 млн. щ. д.), от които са оползотворени 2.3 млн. щ. д.

Техническа помощ за преструктуриране на банковата система

През първата половина на 1995 г. приключи изпълнението на работна програма № 3 на БНБ за сътрудничество с Европейския съюз по линия на Програмата PHARE, включена в рамките на финансовия меморандум от 1991 г. През март бяха сключени всички договори, предвидени в работната програма. С това общата стойност на техническата помощ, предоставена за реформата на банковата система, възлезе на 4.3 млн. ЕКЮ, или 98% от средствата, предоставени по финансовия меморандум. Разпределението им е, както следва:

Институции	Брой проекти	Обща стойност, ЕКЮ
БНБ	3	218 455
Търговски банки	11	2 885 443
Други институции	5	1 215 428
Общо	19	4 319 326

Източник: БНБ.

Най-значимите проекти, чието изпълнение започна през април, са диагностичните и финансовите одити на Стопанска банка и БСИ „Минералбанк“ и диагностичните одити на ТБ „Биохим“, Пощенска банка и Балканбанк.

Друг особено важен проект е „Преустройство и бъдещо развитие на ДСК“, който има за цел да предложи на ръководството на ДСК стратегически план за нейното бъдещо развитие.

Започна работата по преустройството дейността на Международния банков институт. Проектът предвижда разработването на дългосрочна стратегия за развитие на МБИ, която да включва и създаването на съвременни програми за обучение по банково дело, съобразени с българските условия.

VIII. Основни насоки на паричната политика до края на 1995 г.

През втората половина на текущата година няма да настъпят съществени изменения в провежданата от БНБ парична политика. За достигане на набелязаните цели в края на годината се налага да се запази умерената рестрикция, която ще се дозира в зависимост от конкретните условия. БНБ ще продължи да ограничава номиналното нарастване на широките пари под регистрираната инфлация. Чрез поддържане на слабо реално свиване на паричното предлагане ще се отговаря на реалното съкращаване на паричното търсене, характерно при повишена инфлация.

Важно условие за неутрализиране на неизбежния потискащ ефект върху реалния сектор на продължаващата вече твърде дълго парична рестрикция е запазването и укрепването на тенденцията към възвръщане на доверието в лева, наблюдавана през първото полугодие. Само изпреварващият прираст на левовия компонент на парите може да осигури ресурси за кредитиране на правителствения и неправителствения сектор, без да се оказва допълнителен натиск за разхлабване на паричната политика. В този смисъл БНБ ще се стреми да запази по-високата атрактивност на левовите депозити.

И през следващите месеци възможностите за провеждане на ефективна парична политика ще зависят от състоянието на банковата система. Предстои да се видят цялостните резултати от оздравителната операция по отношение на двете „болни“ банки. Засега тяхното текущо състояние изглежда подобрено: те не ползват рефинансиране от БНБ с изключение на частичен овърдрафт. Изминалият период обаче е много кратък за по-общи изводи. Има основание за опасения, че след коренните промени в техните активи и пасиви банките ще имат трудности при обслужването на външните си задължения.

В същото време се наблюдава влошаване състоянието на други (главно частни) банки, които са осъществили силна кредитна експанзия, несъответстваща на общата рестриктивност на провежданата от БНБ парична политика. Рефинансиране за тях е възможно само от позицията на кредитор от последна инстанция и единствено целево – за покриване на евентуално съкращаване на депозитите. В този смисъл единственият път за преодоляване на проблема с нарушената ликвидност е събирането на всички вземания, дори и чрез обявяване в несъстоятелност на длъжниците. Последното излиза извън обхвата на паричната политика на БНБ и произтичащите от нея действия на търговските банки. То обаче е задължително условие за укрепването на финансовата дисциплина в националното стопанство, включително и в банковия сектор, и затова изисква воля и взаимодействие между правителството и централната банка.

През оставащите месеци до края на годината няма да настъпят изменения и във валутната политика на БНБ. Ще продължи присъствието на централната банка на валутния пазар с цел неутрализиране на временни колебания между търсенето и предлагането на чуждестранна валута, без да се противостои на фундаментални фактори, влияещи върху валутния курс. След значителните покупки през първото полугодие и въпреки нарасналите плащания по обслужването на външния дълг валутният резерв на страната се увеличи в сравнение с края на миналата година, без да се ползват кредити от международните финансови институции. Това разширява възможностите на БНБ за интервенции на валутния пазар против възможен натиск за спекулативно рязко обезценяване на лева. Същевременно обаче предвид по-големите плащания по външния дълг през второто полугодие и тяхното по-нататъшно увеличаване през следващата година остава необходимостта от най-пестеливо разходване на резерва и попълването му в бъдеще както чрез положително салдо на търговския баланс, така и с нетни постъпления по капиталовата сметка.

През второто полугодие БНБ ще се стреми да поддържа динамиката на външната цена на лева по-близо до инфлацията. Без да се компенсира реалното поскъпване на лева към основните чуждестранни валути през първото полугодие, по-нататъшното продължаване на тази тенденция ще се ограничава с цел да не се подрони конкурентната способност на българския износ. В същото време, отчитайки влиянието на валутния курс върху инфлацията, и по-точно върху инфлационните очаквания и доверието в лева, БНБ ще противостои срещу неговото реално обезценяване до края на годината.

Лихвената политика на БНБ ще остане важен инструмент за провеждане на паричната политика. През второто полугодие БНБ ще се стреми да не наруши започналата от началото на второто тримесечие тенденция към плавно намаляване на основния лихвен процент. Предвид сезонно по-високата инфлация през есенно-зимните месеци, за която ще съдейства и увеличаването от 1 септември на цената на електроенергията за населението и за стопански нужди, през лятото БНБ ще се стреми към такова равнище на основния лихвен процент, което е удържимо до края на годината. При запазване на средно ниво от 34% през последните 5 месеца на годината за цялата 1995 г. то ще бъде около 50% и ще отговаря на заложените в макроикономическата рамка на бюджета параметри. Такова равнище не би застрашило и тенденцията към възвръщане на доверието в лева, при условие че до края на годината средномесечната инфлация се задържи под 2.5 – 3%. Тогава би се запазила по-голямата част от натрупаната през първото полугодие положителна реална лихва по срочните левови депозити, което при недопускане на реално обезценяване на лева ще продължи да ги прави по-атрактивни от валутните депозити.

При неизбежната кредитна рестрикция, произтичаща от макар и слабото реално съкращаване на паричното предлагане и нарастване на нетните чуждестранни активи за обслужване на външния дълг, се увеличава важността на разпределянето на кредита между правителствения и неправителствения сектор. Доколкото кредитирането на реалния сектор се извършва по остатъчен принцип, за него ще останат достатъчно ресурси само в случай, че потребностите на бюджета се ограничат в рамките на приетия Закон за държавния бюджет. Всяко увеличаване на дефицита по консолидирания бюджет и допълнителна необходимост от неговото банково финансиране ще водят до изместване на реалния сектор от кредитния пазар и могат да подкопаят започналото в него оживление.

Координирането на паричната политика на БНБ с действията на правителството и намеренията му в областта на фискалната политика и политиката на доходите за следващата година е основна предпоставка за достигане в края на 1995 г. на състояние, което би било добра база за продължаване на преговорите с международните финансови институции за възстановяване през 1996 г. на кредитирането от тях. Предвид големите плащания по обслужването на външния дълг последното може да се счита за решаващо условие за запазването и укрепването на финансовата и макроикономическата стабилност на страната в краткосрочна перспектива.

Приложения

Съдържание

Производство и приходи от продажби по основни отрасли 75
Персонал и работна заплата в обществения сектор 76
Индекси на потребителските цени (предходен месец = 100) 77
Индекси на потребителските цени (месец декември = 100) 77
Стокова структура на външнотърговския стокообмен 78
Географска структура на външнотърговския стокообмен 78
Платежен баланс 79
Касово изпълнение на републиканския бюджет 81
Консолидиран държавен бюджет 83
Парично предлагане 85
Вътрешен кредит 86
Лихвени проценти по едномесечни депозити 87
Лихвени проценти по краткосрочни кредити 87
Купюрен строеж на емисията от банкноти и монети 88
Централен валутен курс, обеми на междубанковия валутен пазар и брутни валутни резерви 88
Капиталова адекватност на търговските банки 89
Големи кредити на търговските банки 90
Класифицирани кредити и законови провизии на търговските банки 90
Основни показатели по консолидирания баланс на търговските банки 91
По-важни решения на Управителния съвет на БНБ 92

ПРОИЗВОДСТВО И ПРИХОДИ ОТ ПРОДАЖБИ ПО ОСНОВНИ ОТРАСЛИ*
(по цени от съответния период на 1994 г.)

(млрд. лв.)

Отрасъл	1994 г.		1995 г.	
	I тримесечие	I полугодие	I тримесечие	I полугодие
ПРОИЗВОДСТВО	90	221	90	223
в т. ч.				
Промишленост	68	170	69	172
ПРИХОДИ ОТ ПРОДАЖБИ	97	242	91	237
Промишленост	61	158	62	161
Строителство	3	8	2	6
Транспорт	9	23	9	24
Търговия	20	46	13	35
Други	4	7	5	11

* Само държавен и кооперативен сектор без селското стопанство. Данните са получени преди окончателните счетоводни записвания.

Източник: НСИ.

ПЕРСОНАЛ И РАБОТНА ЗАПЛАТА В ОБЩЕСТВЕНИЯ СЕКТОР

Показатели	1994 г.						1995 г.					
	Средносписъчен брой (души)*		Средства за работна заплата (хил. лв.)		Средномесечна работна заплата (лв.)		Средносписъчен брой (души)*		Средства за работна заплата (хил. лв.)		Средномесечна работна заплата (лв.)	
	I – III	I – VI	I – III	I – VI	I – III	I – VI	I – III	I – VI	I – III	I – VI	I – III	I – VI
Общо за страната	2001070	1989644	22944188	49397715	3822	4138	1851268	1850796	34335423	73941869	6182	6659
Промишленост	789988	783390	9964683	21474782	4205	4569	738813	737054	15417878	33160086	6956	7498
Строителство	114016	112145	1241215	2756707	3629	4097	94789	94371	1637930	3718595	5760	6567
Селско стопанство	137291	138942	1063017	2363371	2581	2835	98885	103990	1231859	2896827	4152	4643
Горско стопанство	12718	15631	97672	213797	2560	2280	10263	12494	118089	299856	3835	4000
Други производства	10940	10612	145798	308219	4442	4841	10768	10493	227333	478391	7037	7599
Услуги	936117	928923	10431803	22280839	3715	3998	897750	892396	15702334	33388114	5830	6236
Транспорт	147480	145402	2014163	4497028	4552	5155	138054	134486	3127263	6515120	7551	8074
Съобщения	43298	43392	534217	1159112	4113	4452	43439	43500	848510	1928534	6511	7389
Търговия	117998	113914	1266786	2699616	3579	3950	98175	97138	1739593	3746539	5906	6428
Други услуги	627341	626215	6616637	13925083	3516	3706	618082	617273	9986968	21197921	5386	5724
Комунално стопанство	47084	49744	537103	1193838	3802	4000	49395	51318	927922	2042605	6262	6634
Наука	31964	30296	357512	739827	3728	4070	26867	26820	488268	1014036	6058	6302
Образование	248569	247084	2270825	4749723	3045	3204	243718	243469	3401021	7260946	4652	4970
Култура и изкуство	27936	27537	248917	512813	2970	3104	27066	27053	357154	782187	4399	4819
Здравеопазване	185378	185053	1849431	3857834	3326	3475	183336	182054	2661677	5600579	4839	5127
Финанси, кредит, застраховка	30002	29395	643789	1380282	7153	7826	29442	28198	1067302	2176023	12084	12862
Управление	53934	54662	677355	1423540	4186	4340	55804	57062	1034141	2268950	6177	6627
Други	2474	2443	31705	67226	4272	4586	2454	1300	49483	52595	6721	6743

*Без жените в отпуск по майчинство.

Източник: НСИ.

ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ
(предходен месец = 100)

Групи стоки (услуги)	1994 г.						1995 г.					
	I	II	III	IV	V	VI	I	II	III	IV	V	VI
Общ индекс на потребителските цени	103.8	104.6	107.5	121.7	107.9	104.1	103.9	103.8	103.4	101.0	101.9	100.5
Хранителни стоки	102.6	105.8	108.0	126.3	107.9	103.9	103.8	104.3	99.7	99.9	101.4	98.0
Нехранителни стоки	104.8	104.0	109.0	119.0	108.5	103.9	103.0	103.3	103.3	102.0	102.7	102.9
Услуги	104.9	101.1	101.7	115.8	105.1	105.1	105.6	101.9	119.9	101.4	101.0	102.1
Храна*	102.6	105.8	107.7	125.6	108.3	103.8	104.2	104.5	99.6	99.8	101.4	97.9
Спиртни напитки	105.4	103.0	104.4	119.1	104.7	106.0	101.0	103.2	105.7	107.4	101.4	102.4
Тютюневи изделия	103.8	103.7	123.7	115.2	106.3	100.3	107.9	101.8	99.2	101.0	100.9	103.5
Жилище	108.7	101.8	104.8	122.4	106.0	104.7	106.2	105.4	106.4	103.4	102.1	103.3
Енергия за битови нужди	100.1	100.0	100.6	125.5	106.8	100.0	99.9	101.5	134.8	98.4	100.0	100.3
Домашно обзавеждане	106.7	103.4	105.5	116.2	109.0	104.6	105.1	104.2	105.2	102.8	102.5	101.3
Облекло и обувки	105.9	101.5	105.0	114.3	107.9	105.8	102.7	102.3	103.6	103.5	104.2	103.2
Лична хигиена и здравеопазване	106.6	105.0	108.3	112.7	104.9	104.9	106.7	103.7	104.9	103.6	105.4	103.1
Образование и свободно време	106.7	109.8	110.2	114.9	102.3	104.4	112.1	104.5	103.7	100.6	101.8	101.4
Транспорт и съобщения	102.8	105.1	110.1	121.8	111.2	103.3	99.7	102.5	101.6	101.6	101.6	104.6
Други	102.2	102.4	101.7	108.8	101.2	164.7	99.7	105.4	101.4	100.0	101.5	105.7

ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ

Групи стоки (услуги)	1994 г. декември 1993 г. = 100						1995 г. декември 1994 г. = 100					
	I	II	III	IV	V	VI	I	II	III	IV	V	VI
Общ индекс на потребителските цени	103.8	108.5	116.6	141.9	153.1	159.4	103.9	107.8	111.4	112.5	114.6	115.2
Хранителни стоки	102.6	108.5	117.2	148.0	159.8	166.0	103.8	108.3	108.0	107.9	109.4	107.2
Нехранителни стоки	104.8	109.0	118.8	141.3	153.3	159.2	103.0	106.4	109.9	112.1	115.2	118.5
Услуги	104.9	106.1	107.9	124.9	131.2	137.9	105.6	107.5	128.9	130.7	132.0	134.7
Храна*	102.6	108.5	116.9	146.8	159.0	165.0	104.2	108.8	108.4	108.2	109.7	107.4
Спиртни напитки	105.4	108.5	113.3	135.0	141.4	149.9	101.0	104.3	110.3	118.4	120.0	122.8
Тютюневи изделия	103.8	107.7	133.2	153.4	163.1	163.6	107.9	109.8	108.9	110.0	111.0	114.9
Жилище	108.7	110.6	115.9	141.9	150.4	157.4	106.2	112.0	119.1	123.1	125.7	129.8
Енергия за битови нужди	100.1	100.2	100.8	126.5	135.2	135.1	99.9	101.4	136.7	134.5	134.6	134.9
Домашно обзавеждане	106.7	110.3	116.4	135.2	147.3	154.2	105.1	109.5	115.1	118.3	121.3	122.9
Облекло и обувки	105.9	107.5	112.9	129.0	139.2	147.3	102.7	105.1	108.9	112.8	117.5	121.3
Лична хигиена и здравеопазване	106.6	112.0	121.3	136.8	143.5	150.5	106.7	110.7	116.2	120.3	126.7	130.7
Образование и свободно време	106.7	117.1	129.1	148.4	151.7	158.4	112.1	117.1	121.4	122.2	124.4	126.1
Транспорт и съобщения	102.8	108.1	118.9	144.9	161.1	166.4	99.7	102.2	103.9	105.5	107.2	112.1
Други	102.2	104.6	106.4	115.8	117.1	192.9	99.7	105.1	106.6	106.6	108.2	114.4

* Включително цените в заведенията за обществено хранене.

Източник: НСИ.

СТОКОВА СТРУКТУРА НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИЯ СТОКООБМЕН ПРЕЗ ПЪРВИТЕ ШЕСТМЕСЕЧИЯ НА 1994 г. И 1995 г. *

Стокови групи	Износ, %		Внос, %		Износ/внос	
	1994 г.	1995 г.	1994 г.	1995 г.	1994 г.	1995 г.
ОБЩО	100.0	100.0	100.0	100.0	1.1	1.5
Продукти от животински и растителен произход, храни, напитки и тютюн (01, 02, 03, 04)**	22.3	18.8	12.3	11.5	1.9	2.5
Минерални продукти и горива (05)	9.2	8.6	24.7	20.9	0.4	0.6
Химически продукти, пластмаси и каучук (06, 07)	17.7	21.4	13.1	19.7	1.4	1.7
Неблагородни метали и изделия от тях (15)	20.4	21.8	7.9	10.8	2.7	3.1
Машини, транспортни средства, апарати и инструменти (16, 17, 18, 19)	12.9	11.5	26.5	10.8	0.5	1.6
Текстилни, кожарски материали, дрехи, обувки, мебели и други промишлени потребителски стоки (08, 11, 12, 14, 20, 21)	12.4	12.7	11.4	17.9	1.1	1.1
Изделия от дърво, хартия, керамика, стъкло (09, 10, 13)	5.1	5.2	4.2	8.4	1.3	0.9

* Данните за 1995 г. са предварителни.
** Кодовете в скоби показват съответните раздели в митническата тарифа.
Източник: НСИ, МТВИС, БНБ.

ГЕОГРАФСКА СТРУКТУРА НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИЯ СТОКООБМЕН ПРЕЗ ПЪРВИТЕ ШЕСТМЕСЕЧИЯ НА 1994 г. И 1995 г. *

Страни	Износ, %		Внос, %		Износ/внос	
	1994 г.	1995 г.	1994 г.	1995 г.	1994 г.	1995 г.
О Б Щ О	100.0	100.0	100.0	100.0	1.1	1.5
Страни от Централна и Източна Европа	32.6	33.0	31.8	38.8	1.2	1.3
Страни от ОИСР	42.5	51.8	51.5	52.6	0.9	1.5
Страни от ЕО	31.7	38.8	38.1	45.2	0.9	1.3
Страни от ЕАСТ	2.2	1.5	6.3	2.0	0.4	1.2
Други страни от ОИСР	8.6	11.5	7.1	5.4	1.4	3.3
Арабски страни	7.0	5.8	2.1	3.6	3.9	2.5
Други страни	17.9	9.4	14.7	5.0	1.4	2.5

* Данните за 1995 г. са предварителни.
Източник: НСИ, МТВИС, БНБ.

ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

(млн. щ. д.)

Показатели	1992 г.	1993 г.					1994 г.					1995 г.	
		I трим.	II трим.	III трим.	IV трим.	Общо	I трим.	II трим.	III трим.	IV трим.	Общо	I трим.	II трим.
ТЕКУЩА СМЕТКА	-360.5	-14.3	-527.3	80.0	-636.4	-1098.0	-127.6	127.2	148.7	8.5	156.8	11.2	95.1
Търговски баланс [1, 2, 12]	-212.4	73.7	-461.3	22.7	-520.5	-885.4	-101.2	133.8	82.7	36.3	151.6	127.0	167.8
Износ, ФОБ	3956.4	886.6	968.4	952.9	918.6	3726.5	718.9	846.4	1090.9	1503.0	4159.2	888.9	903.0
Внос, ФОБ	4168.8	812.9	1429.7	930.2	1439.1	4611.9	820.1	712.6	1008.2	1466.7	4007.6	761.9	735.2
Услуги,нето	-191.0	-87.5	-71.8	42.9	-133.1	-249.5	-64.5	-62.5	22.0	-63.5	-168.5	-149.5	-93.0
Приходи	1194.9	175.5	293.0	557.9	237.8	1264.2	292.6	226.5	460.3	372.7	1352.1	380.1	300.9
Транспорт[3]	507.5	63.5	97.0	212.1	59.7	432.3	62.5	72.8	135.9	115.5	386.7	86.6	94.9
Туризъм[4]	214.5	23.9	60.7	205.6	17.2	307.4	44.4	61.1	184.0	72.1	361.6	85.0	102.5
Лихви[5]	125.1	27.4	19.8	22.6	22.8	92.6	19.8	16.1	22.4	25.9	84.2	44.1	34.0
Други	347.8	60.7	115.5	117.6	138.1	431.9	165.9	76.5	118.0	159.2	519.6	164.4	69.5
Разходи	1385.9	263.0	364.8	515.0	370.9	1513.7	357.1	289.0	438.3	436.2	1520.6	529.6	393.9
Транспорт[3]	510.0	81.1	143.0	142.7	137.7	504.5	84.3	89.5	130.5	158.7	463.0	91.5	124.0
Туризъм[4]	313.2	25.7	46.2	154.1	30.9	256.9	39.5	60.4	82.0	61.8	243.7	52.4	104.2
Лихви[5]	220.7	93.4	53.6	67.0	70.9	284.9	92.1	34.9	104.0	46.1	277.1	236.4	57.1
Други	342.0	62.8	122.0	151.2	131.4	467.4	141.2	104.2	121.8	169.6	536.8	149.3	108.6
Частни трансфери, нето	39.8	-0.5	5.8	14.4	17.2	36.9	34.9	53.6	41.8	33.8	164.1	25.8	20.3
Приходи	111.0	49.0	52.7	76.4	107.8	285.9	83.7	104.0	86.1	73.7	347.5	60.1	50.6
Разходи	71.2	49.5	46.9	62.0	90.6	249.0	48.8	50.4	44.3	39.9	183.4	34.3	30.3
Официални безвъзмездни преводи	3.1					0.0	3.2	2.3	2.2	1.9	9.6	7.9	0
КАПИТАЛОВА СМЕТКА	785.6	-67.8	548.6	-183.4	493.8	791.2	266.5	6.0	-641.8	259.6	-109.7	94.9	260.8
Преки чуждестранни инвестиции в България[6]	41.5	29.9	0.7	4.1	5.3	40.0	17.2	13.9	13.2	61.1	105.4	66.6	10.0
Портфейлни инвестиции, нето										-9.8	-9.8	-13.4	-17.0
Пасиви										-9.8	-9.8	-13.4	-17.0
Средно- и дългосрочни заеми													
Получени, нето	129.9	54.1	3.5	-20.0	-51.9	-14.3	-7.2	67.7	71.1	233.0	364.6	28.6	-19.7
Ползвани,	267.9	67.6	54.0	7.0	0.6	129.2	17.9	82.8	88.4	255.9	445.0	51.9	0.4
от които:													
заеми от ЕС[7]	172.2									85.8	85.8	0	0
заеми от ЕАСТ[7]	0	0	32.0	0	0	32.0	17.9	17.0	0	23.0	57.9	0	0
Изплатени главници	138.0	13.5	50.5	27.0	52.5	143.5	25.1	15.1	17.3	22.9	80.4	23.3	20.1
Предоставени заеми, нето	307.7	77.2	60.6	77.2	70.5	285.5	101.0	73.7	52.7	35.8	263.2	63.9	72.0
Ползвани	3.7	0	0	1.6	0	1.6	0	0	0	0	0	1.5	0
Изплатени главници[8]	311.4	77.2	60.6	78.8	70.5	287.1	101.0	73.7	52.7	35.8	263.2	65.4	72.0

(продължава)

(продължение)

(млн. щ. д.)

Показатели	1992 г.	1993 г.					1994 г.					1995 г.	
		I трим.	II трим.	III трим.	IV трим.	Общо	I трим.	II трим.	III трим.	IV трим.	Общо	I трим.	II трим.
Краткосрочен дълг, нето	-147.6	-24.9	8.9	-8.5	24.4	-0.1	31.0	-2.7	3.5	-17.5	14.3	-11.9	9.6
Депозити и заеми, нето	53.0	-24.8	-4.7	-24.8	-13.8	-68.1	32.0	-2.4	6.3	-13.0	22.9	-7.4	10.6
Депозити												-5.6	15.1
Заеми												-1.8	-4.5
Клирингови сметки, нето	-200.6	-0.1	13.6	16.3	38.2	68.0	-1.0	-0.3	-2.8	-4.5	-8.6	-4.5	-1.0
Друг капитал	454.1	-204.1	474.9	-236.2	445.5	480.1	124.5	-146.6	-66.3	-43.0	-131.4	-38.9	205.9
Валутни депозити на търговските банки	-63.4	50.7	88.6	-110.2	23.8	52.9	13.3	-233.2	-229.1	165.8	-283.2	11.9	151.6
Друг краткосрочен капитал, нето[9]	517.5	-254.8	386.3	-126.0	421.7	427.2	111.2	86.6	162.8	-208.8	151.8	-50.8	54.3
Разходи по сделката с Лондонския клуб[10]									-716.0	0	-716.0	0	0
Грешки и пропуски	-29.2	-18.8	105.0	-20.8	-48.1	17.3	-158.6	176.3	-2.2	24.0	39.5	61.8	77.0
ОБЩ БАЛАНС	395.9	-100.9	126.3	-124.2	-190.7	-289.5	-19.7	309.5	-495.3	292.1	86.6	167.9	432.9
Промяна на резервите (увеличение:-)	-395.9	100.9	-126.3	124.2	190.7	289.5	19.7	-309.5	495.3	-292.1	-86.6	-167.9	-432.9
Брутни резерви на БНБ,	-591.4	58.1	-126.3	124.2	190.7	246.7	19.7	-493.2	382.2	-259.6	-350.9	-125.6	-372.1
от които:													
монетарно злато[11]	0	0	0	0	0	0	0	-4.4	0	0	-4.4	-8.8	-13.2
наличност от СПТ	8.0	-0.2	-0.3	0.4	-0.7	-0.8	-0.4	-41.8	18.1	10.1	-14.0	-11.2	-0.4
резервна позиция при МВФ	-53.0	-0.8	-0.2	7.7	1.4	8.1	-1.2	-1.2	-0.6	0.3	-2.7	3.3	-0.3
Ползвани кредити от МВФ, нето	195.5	42.8	0	0	0	42.8	0	183.7	113.1	-32.5	264.3	-42.3	-60.8
Получени	278.6	42.8	0	0	0	42.8	0	197.4	136.6	0	334	0	0
Изплатена главница	83.1	0	0	0	0	0	0	13.7	23.5	32.5	69.7	42.3	60.8

[1] Данните от I тримесечие на 1993 г. досега са предварителни.
[2] Митнически данни (без 1991 г.), получени от НСИ и обработени в БНБ.
[3] Включва и пътническия транспорт, по данни на НСИ и оценки на БНБ.
[4] По данни на НСИ, обработени в БНБ.
[5] Реално платени лихви.
[6] За 1994 г. и 1995 г. по данни на Министерството на финансите.
[7] Подкрепа на платежния баланс.
[8] Включва погашенията в природен газ на задълженията на Русия, оценени по цени на руския пазар на газ.
[9] Включва некласифициран капитал и други краткосрочни капитали по оценка на БНБ.
[10] Еднократните разходи по сделката с Лондонския клуб.
[11] По цена 300 щ. долара за унция.
[12] Данните за вноса и износа, получени от търговските банки, са следните:

Търговски баланс	484.5	-5.7	60.4	164.1	-85.3	133.5	20.1	242.8	286.4	-105.8	443.5	78.8	82.7
Износ, ФОБ	5093.0	861.5	1053.1	1217.7	1568.3	4700.6	1928.4	2254.3	2475.5	2522.9	9181.1	2022.2	2238.8
Внос, ФОБ	4608.5	867.2	992.7	1053.6	1653.6	4567.1	1908.3	2011.5	2189.1	2628.7	8737.6	1943.4	2156.1

КАСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕПУБЛИКАНСКИЯ БЮДЖЕТ

(млн. лв.)

Показатели	1994 г.							1995 г.						
	Закон за ДБ	Изпълнение 31.III	% от закона	% от БВП	Изпълнение 30.VI	% от закона	% от БВП	Закон за ДБ	Изпълнение 31.III	% от закона	% от БВП	Изпълнение 30.VI	% от закона	% от БВП
I. Приходи – всичко	100167.0	19492.4	19.5	3.6	52068.8	52.0	9.6	215491.3	39383.4	18.3	4.7	82288.0	38.2	9.8
1. Данъчни приходи	80153.5	12974.1	16.2	2.4	38209.4	47.7	7.0	170698.7	29451.8	17.3	3.5	65091.5	38.1	7.8
в т. ч.:														
данък върху печалбата от финансови институции	3000.0	226.4	7.5	0.0	396.2	13.2	0.1	1063.2	31.2	2.9	0.0	398.7	37.5	0.0
данък върху печалбата от нефинансови предприятия	6920.0	1265.5	18.3	0.2	4218.1	61.0	0.8	18105.6	2873.5	15.9	0.3	8014.7	44.3	1.0
данък върху оборота (ДДС)	26854.8	2529.3	9.4	0.5	12799.8	47.7	2.4	77009.0	12270.9	15.9	1.5	24817.2	32.2	3.0
мита и митнически такси	13050.0	2721.4	20.9	0.5	6270.6	48.1	1.2	23554.9	4131.4	17.5	0.5	8554.1	36.3	1.0
2. Неданъчни приходи	20013.5	6518.4	32.6	1.2	13859.5	69.3	2.6	44792.6	9931.6	22.2	1.2	17196.5	38.4	2.1
в т. ч.:														
БНБ – превишение на приходите над разходите	11500.0	4666.5	40.6	0.9	10235.5	89.0	1.9	25000.0	6784.3	27.1	0.8	9567.7	38.3	1.1
приходи от лихви	782.5	164.7	21.0	0.0	427.3	54.6	0.1	1830.0	413.7	22.6	0.0	1109.1	60.6	0.1
други неданъчни приходи	5165.5	609.6	11.8	0.1	1291.5	25.0	0.2	10791.1	1070.1	9.9	0.1	3157.0	29.3	0.4
II. Разходи – всичко	133836.6	29240.6	21.8	5.4	64588.6	48.3	11.9	264242.0	56983.3	21.6	6.8	113810.1	43.1	13.6
1. Текущи разходи	58018.3	13773.7	23.7	2.5	31412.1	54.1	5.8	139607.6	35301.7	25.3	4.2	63760.9	45.7	7.6
в т. ч.:														
други разходи	4176.3	182.0	4.4	0.0	902.6	21.6	0.2	6852.6	258.4	3.8	0.0	1007.5	14.7	0.1
субсидии – всичко	6220.6	1047.0	16.8	0.2	3014.4	48.5	0.6	8464.1	1605.2	19.0	0.2	3450.4	40.8	0.4
лихви – всичко	42734.6	11897.5	27.8	2.2	26041.0	60.9	4.8	113565.8	32642.4	28.7	3.9	57310.6	50.5	6.8
лихви по външни заеми	9128.0	1956.0	21.4	0.4	2350.6	25.8	0.4	27356.0	10321.8	37.7	1.2	11193.7	40.9	1.3
лихви по вътрешни заеми	33606.6	9941.5	29.6	1.8	23690.4	70.5	4.4	86209.8	22320.5	25.9	2.7	46116.9	53.5	5.5
2. Разходи за придобиване на дълготрайни активи (кап. вложения)	780.1	107.3	13.8	0.0	273.7	35.1	0.1	915.0	158.2	17.3	0.0	282.1	30.8	0.0
3. Трансфери – всичко	75038.2	15359.5	20.5	2.8	32902.8	43.8	6.1	123719.4	21523.4	17.4	2.6	49767.1	40.2	5.9
3.1. Субсидии	75524.8	10637.2	14.1	2.0	28211.2	37.4	5.2	123977.5	13476.0	10.9	1.6	49659.5	40.1	5.9
3.2. Временни заеми, предоставени от РБ		4739.3		0.9	4744.9		0.9		8062.2		1.0	233.2		0.0
на ОбНС		0.0		0.0	0.0		0.0		5809.0		0.7	0.0		0.0
на ОблНС		0.0		0.0	0.0		0.0		0.0		0.0	0.0		0.0
на министерства и ведомства		50.0		0.0	55.6		0.0		0.0		0.0	0.0		0.0
на ГУ „Социално осигуряване“		4689.3		0.9	4689.3		0.9		2000.0		0.2	0.0		0.0
на съдебната власт		0.0		0.0	0.0		0.0		253.2		0.0	233.2		0.0
3.3. Вноски в РБ	-486.6	-17.0	3.5	0.0	-53.3	10.9	0.0	-258.1	-14.8	5.7	0.0	-125.6	48.7	-0.0
III. Дефицит(-) / излишък(+)														
1. Първичен дефицит/излишък	9065.0	2149.3	23.7	0.4	13521.2	149.2	2.5	64815.1	15042.5	23.2	1.8	25788.4	39.8	3.1
Платени лихви по вътрешни заеми	33606.6	9941.5	29.6	1.8	23690.4	70.5	4.4	86209.8	22320.5	25.9	2.7	46116.9	53.5	5.5
2. Вътрешен дефицит	-24541.6	-7792.2	31.8	1.4	-10169.2	41.4	1.9	-21394.7	-7278.0	34.0	0.9	-20328.5	95.0	-2.4
Платени лихви по външни заеми	9128.0	1956.0	21.4	0.4	2350.6	25.8	0.4	27356.0	10321.8	37.7	1.2	11193.7	40.9	1.3
3. Касов дефицит	-33669.6	-9748.2	29.0	1.8	-12519.8	37.2	2.3	-48750.7	-17599.8	36.1	2.1	-31522.2	64.7	-3.8

(продължава)

(продължение)

Показатели	1994 г.							1995 г.						
	Закон за ДБ	Изпълнение 31.III	% от закона	% от БВП	Изпълнение 30.VI	% от закона	% от БВП	Закон за ДБ	Изпълнение 31.III	% от закона	% от БВП	Изпълнение 30.VI	% от закона	% от БВП
IV. Операции по финансирането на дефицита	33669.6	9748.2	29.0	1.8	12519.8	37.2	2.3	48750.7	17599.8	36.1	2.1	31522.2	64.7	3.8
1. Външно финансиране (операции с чужбина)	-3766.1	-284.0	7.5	-0.1	-1482.3	39.4	-0.3	-11628.3	-3773.4	32.5	-0.5	-4778.0	41.1	-0.6
1.1. Погашения по предоставени кредити на други държави	38.0	21.7	57.1	0.0	23.0	60.5	0.0	133.0	3.0	2.3	0.0	3.2	2.4	0.0
1.2. Погашения на салда по клирингови спогодби	-870.1	0.0	0.0	0.0	-870.1	100.0	-0.2							0.0
1.3. Погашения по ползвани външни заеми	-1225.0	-189.3	15.5	0.0	-370.3	30.2	0.1	-7400.7	-1345.4	18.2	0.2	-2207.2	29.8	-0.3
1.4. Просрочени плащания	-612.5	-0.4	0.1	0.0	-0.4	0.1	0.0	-2769.8	-2394.2	86.4	0.3	-2517.4	90.9	-0.3
1.5. Погасяване на пасивни салда в преводни рубли към страните – членки на бившия СИВ	-1096.5	-116.0	10.6	0.0	-264.5	24.1	0.0	-1590.8	-36.8	2.3	0.0	-56.5	3.6	-0.0
2. Вътрешно финансиране	37435.7	10032.1	26.8	1.8	14002.1	37.4	2.6	60379.0	21373.2	35.4	2.6	36300.2	60.1	4.3
2.1. Операции с ДЦК, нето	30364.4	11034.7	36.3	2.0	19187.8	63.2	3.5	57110.5	19305.8	33.8	2.3	38073.4	66.7	4.6
2.1.1. Емисии на ДЦК през текущата година, нето		19030.7		3.5	36295.7		6.7	111876.4	36777.0	32.9	4.4	68872.1	61.6	8.2
емисия на съкровищни бонове	53283.8	16174.9	30.4	3.0	35236.0	66.1	6.5		24490.1		2.9	47927.3		5.7
емисия на облигации	21403.1	3442.2	16.1	0.6	10348.7	48.4	1.9		12286.9		1.5	25917.3		3.1
Изплащане на ДЦК през текущата година – всичко	-44322.5	-8582.4	19.4	-1.6	-26396.9	59.6	-4.9		-17471.2		-2.1	-35771.2		-4.3
изплащане на ДЦК, емитирани през текущата година		-586.4		-0.1	-9289.0		-1.7		0.0		0.0	-4972.6		-0.6
изплащане на ДЦК, емитирани през предходни години		-7996.0		-1.5	-17107.9		-3.1	-54765.9	-17471.2	31.9	-2.1	-30798.6	56.2	-3.7
2.2. Банково финансиране, нето	7071.3	4064.0	57.5	0.7	3132.8	44.3	0.6	-4486.3	1827.3	-40.7	0.2	-2345.4	52.3	-0.3
2.2.1. БНБ	7544.3	4182.2	55.4	0.8	3369.3	44.7	0.6	-4013.3	1945.5	-48.5	0.2	-2108.9	52.5	-0.3
дългосрочни заеми	10754.8	0.0	0.0	0.0	5000.0	46.5	0.9		0.0		0.0			
погашения по дългосрочни заеми	-3210.5	-817.8	25.5	-0.2	-1630.7	50.8	-0.3	-4013.3	-1054.5	26.3	-0.1	-2108.9	52.5	-0.3
временни заеми		5000.0		0.9	0.0		0.0		6000.0		0.7	6000.0		0.7
погашения по временни заеми					0.0				-3000.0			-6000.0		-0.7
2.2.2. Други банки и финансови институции (ДСК и ДЗИ)	-473.0	-118.2	25.0	-0.0	-236.5	50.0	-0.0	-473.0	-118.2	25.0	-0.0	-236.5	50.0	-0.0
погашения по кредити от ДСК	0.0	-63.2		-0.0	-126.5	0.0	-0.0		-63.2		-0.0	-126.5	0.0	-0.0
погашения по кредити от ДЗИ	0.0	-55.0		-0.0	-110.0	0.0	-0.0		-55.0		-0.0	-110.0	0.0	-0.0
погашения към други банки	0.0				0.0				0.0			0.0	0.0	0.0
2.3. Възстановени заеми от общинските съвети от минали години	0.0				0.0				0.0			20.8		0.0
2.4. Депозит на правителството					-3000.0				-2000.0			-500.0	0.0	-0.1
2.5. Бюджетен депозит	0.0	-5066.6		-0.9	-5318.5		-1.0		-5514.7		-0.7	-6703.5	0.0	-0.8
2.6. Бюджетен остатък от предходната година					0.0			7754.8	7754.8	100.0	0.9	7754.8	100.0	0.9
2.7. Временни безлихвени заеми на РБ от други извънбюджетни средства	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0	0.0	0.0	0.0

Забележки:

1. Информацията за касовото изпълнение на републиканския бюджет (РБ) е изготвена въз основа на телеграфната отчетност, получена от търговските банки, и е групирана по начина, прилаган от Министерството на финансите.
2. Разпределението на приетите със закона разходи е по данни на Министерството на финансите.

Източник: БНБ.

КОНСОЛИДИРАН ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ

(млн. лв.)

Показатели	Консолидиран държавен бюджет				Правителствен бюджет						Съдебна власт					
	30.VI.1994 г.		30.VI.1995 г.		30.VI.1994 г.			30.VI.1995 г.			30.VI.1994 г.			30.VI.1995 г.		
	Отчет	% от БВП	Отчет	% от БВП	Отчет	Отн. дял	% от БВП	Отчет	Отн. дял	% от БВП	Отчет	Отн. дял	% от БВП	Отчет	Отн. дял	% от БВП
Нетни приходи	89964.3	16.6	141471.8	16.9	52195.9	58.0	0.0	82301.5	58.2	9.8	753.8	0.8	0.1	928.4	0.7	0.1
Нетни разходи	101087.5	18.6	165481.1	19.8	50274.5	49.7	9.3	95235.8	57.6	11.4	367.6	0.4	0.1	910.3	0.6	0.1
Правителствени трансфери	0.0		0.0		13590.4		2.5	17350.1		2.1	0.0		0.0	-233.2		-0.0
Бюджетен дефицит	-11123.2	2.0	-24009.3	-2.9	-11669.0		-2.1	-30284.4		-3.6	386.2		0.1	251.3		0.0
Финансиране, нето	11123.3	2.0	24009.3	2.9	11669.0		2.1	30284.4		3.6	-386.1		-0.1	-251.3		-0.0
Външно финансиране, нето	-1482.3	0.3	-4778.0	-0.6	-1482.3		-0.3	-4778.0		-0.6						
Вътрешно финансиране, нето	12605.6	2.3	28787.3	3.4	13151.3		2.4	35062.4		4.2	-386.1		-0.1	-251.3		-0.0
в т.ч.:																
Операции с ДЦК, нето	19187.9	3.5	38074.9	4.6	19187.9		3.5	38073.4		4.6			0.0			0.0
Емисия съкровищни бонове	35236.0	6.5	47927.3	5.7	35236.0		6.5	47927.3		5.7			0.0			0.0
Емисия на облигации	10348.8	1.9	25917.3	3.1	10348.8		1.9	25917.3		3.1			0.0			0.0
Изплащане на ДЦК	-26396.9	4.9	-35771.2	-4.3	-26396.9		-4.9	-35771.2		-4.3			0.0			0.0
Банково, нето	-6706.2	1.2	-9476.5	-1.1	-6073.8		-1.1	-3100.5		-0.4	-386.1		-0.1	-251.3		-0.0
БНБ, нето	-5644.8	1.0	-2621.3	-0.3	-5321.8		-1.0	-2082.3		-0.2	-238.3		-0.0	-83.6		-0.0
Дългосрочни заеми	5000.0	0.9	0.0	0.0	5000.0		0.9	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0
Погашения	-1630.7	0.3	-2108.9	-0.3	-1630.7		-0.3	-2108.9		-0.3	0.0		0.0	0.0		0.0
Временни заеми	0.0	0.0	6000.0	0.7	0.0		0.0	6000.0		0.7	0.0		0.0	0.0		0.0
Погашения	0.0	0.0	-6000.0	-0.7	0.0		0.0	-6000.0		-0.7	0.0		0.0	0.0		0.0
Наличности по сметки	-6020.1	1.1	-8052.7	-1.0	-5691.1		-1.0	-7228.2		-0.9	-238.3		-0.0	-83.6		-0.0
Наличности по депозитни сметки	-3000.0	0.6	-500.0	-0.1	-3000.0		-0.6	-500.0		-0.1	0.0		0.0	0.0		0.0
Преходни остатъци	6.0	0.0	8040.3	1.0	0.0		0.0	7754.8		0.9	0.0		0.0	0.0		0.0
Др. банки и фин. инст., нето	-1061.4	0.2	-6855.2	-0.8	-752.0		-0.1	-1018.2		-0.1	-147.8		-0.0	-167.7		-0.0
Отпуснати кредити	168.2	0.0	0.4	0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0
Погашения	-585.9	0.1	-542.4	-0.1	-236.5		-0.0	-240.0		-0.0	0.0		0.0	0.0		0.0
Възстановени заеми от ОбНС	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0	20.8		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0
Средства по сметки, нето	-643.7	0.1	-6313.2	-0.8	-515.5		-0.1	-799.0		-0.1	-147.8		-0.0	-167.7		-0.0
Преходни остатъци	2806.9	0.5	6996.2	0.8	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0
Наличности по сметки	-3450.6	0.6	-13309.4	-1.6	-515.5		-0.1	-799.0		-0.1	-147.8		-0.0	-167.7		-0.0
Друго финансиране	123.9	0.0	188.9	0.0	37.2		0.0	89.5		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0

(продължава)

(продължение) (млн. лв.)

Показатели	Социално осигуряване						Общински народни съвети						Извънбюджетни сметки					
	30.VI.1994 г.			30.VI.1995 г.			30.VI.1994 г.			30.VI.1995 г.			30.VI.1994 г.			30.VI.1995 г.		
	Отчет	Отн. дял	% от БВП	Отчет	Отн. дял	% от БВП	Отчет	Отн. дял	% от БВП	Отчет	Отн. дял	% от БВП	Отчет	Отн. дял	% от БВП	Отчет	Отн. дял	% от БВП
Нетни приходи	20341.7	22.6	3.7	31482.6	22.3	3.8	11514.7	12.8	2.1	18663.7	13.2	2.2	5158.2	5.7	0.9	8095.6	5.7	1.5
Нетни разходи	27474.1	27.2	5.1	36691.7	22.2	4.4	19504.1	19.3	3.6	29458.3	17.8	3.5	3467.2	3.4	0.6	3185.0	1.9	0.6
Правителствени трансфери	-7372.0		-1.4	-5666.5		-0.7	-8426.7		-1.6	-12371.4		-1.5	2208.3		0.4	921.0	0.1	
Бюджетен дефицит	239.6		0.0	457.4		0.1	437.3		0.1	1576.8		0.2	-517.3		-0.1	3989.6		
Финансиране, нето	-239.6		-0.0	-457.4		-0.1	-437.3		-0.1	-1576.8		-0.2	517.3		0.1	-3989.6		
Външно финансиране, нето																		
Вътрешно финансиране, нето	-239.6		-0.0	-457.4		-0.1	-437.3		-0.1	-1576.8		-0.2	517.3		0.1	-3989.6		
в т.ч.:																		
Операции с ДЦК, нето			0.0			0.0			0.0	1.5		0.0			0.0	0.0		
Емисия съкровищни бонове			0.0			0.0			0.0			0.0			0.0	0.0		
Емисия на облигации			0.0			0.0			0.0			0.0			0.0	0.0		
Изплащане на ДЦК			0.0			0.0			0.0			0.0			0.0	0.0		
Банково, нето	-239.6		-0.0	-457.4		-0.1	-524.0		-0.1	-1677.7		-0.2	517.3		0.1	-3989.6		
БНБ, нето	-84.7		-0.0	-455.4		-0.1	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		
Дългосрочни заеми	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		
Погашения	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		
Временни заеми	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		
Погашения	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		
Наличности по сметки	-90.7		-0.0	-740.9		-0.1	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		
Наличн. по депозитни сметки	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		
Преходни остатъци	6.0		0.0	285.5		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		
Др. банки и фин. инст., нето	-154.9		-0.0	-2.0		-0.0	-524.0		-0.1	-1677.7		-0.2	517.3		0.1	0.0		
Отпуснати кредити	0.0		0.0	0.0		0.0	168.2		0.0	0.4		0.0	0.0		0.0	0.0		
Погашения	0.0		0.0	0.0		0.0	-349.4		-0.1	-302.4		-0.0	0.0		0.0	0.0		
Възстановени заеми от ОбНС	0.0		0.0	0.0		0.0	0.0		0.0	-20.8		-0.0	0.0		0.0	0.0		
Средства по сметки, нето	-154.9		-0.0	-2.0		-0.0	-342.8		-0.1	-1354.9		-0.2	517.3		0.1	-3989.6		
Преходни остатъци	0.0		0.0	0.0		0.0	188.6		0.0	168.2		0.0	2618.3		0.5	6828.0		
Наличности по сметки	-154.9		-0.0	-2.0		-0.0	-531.4		-0.1	-1523.1		-0.2	-2101.0		-0.4	-10817.6		
Друго финансиране	0.0		0.0	0.0		0.0	86.7		0.0	99.4		0.0			0.0			

Забележки:

1. Размерът на БВП за 1994 г., с който се работи в таблицата, е 543.5 млрд. лв.
2. Размерът на прогнозирания БВП за 1995 г., с който се работи в таблицата, е 836.7 млрд. лв.
3. Правителственият бюджет включва републиканския бюджет, бюджета на министерствата и ведомствата и бюджетите на областната администрация.

Източник: БНБ, МФ.

ПАРИЧНО ПРЕДЛАГАНЕ

(млн. лв.)

Показатели	XII'93	III'94	VI'94	IX'94	XII'94	I'95	02'95	III'95	IV'95	V'95	VI'95
Валутен курс, лева за 1 щатски долар	32.711	64.942	53.658	61.201	66.015	66.653	65.641	66.156	65.237	65.953	66.060
Широки пари	234072	298348	312889	373728	418009	421707	433886	447764	456785	479815	497849
левове	186468	199402	221409	242900	281612	283008	297946	313834	327836	343135	362070
валута	47604	98946	91480	130828	136397	138699	135940	133930	128949	136680	135779
Пари (M2)	229922	291823	309728	366729	409109	413410	424793	439277	448656	470127	486867
Бързоликвидни пари (M1)	48303	50148	54995	63688	75131	65146	69163	70949	74867	79208	76078
Пари извън банките	25151	26801	30259	33260	38498	34697	36414	36487	40094	42633	46589
Безсрочни депозити	23152	23347	24736	30428	36633	30449	32749	34462	34773	36575	29489
Квазипари	181619	241675	254733	303041	333978	348264	355630	368328	373789	390919	410789
Срочни депозити	109966	120807	136025	147748	164954	175782	185900	199048	208273	216842	242922
Спестовни депозити	28049	28132	29970	31220	40851	41575	42265	43455	44347	46482	40190
Депозити в чужда валута	43604	92736	88738	124073	128173	130907	127465	125825	121169	127595	127677
Специални депозити	4150	8131	5476	9254	8900	8297	9093	8487	8129	9688	10982
левове	150	315	312	244	676	505	618	382	349	603	2880
валута	4000	7816	5164	9010	8224	7792	8475	8105	7780	9085	8102

Източник: БНБ.

ВЪТРЕШЕН КРЕДИТ

(млн. лв.)

Показатели	XII'93	III'94	VI'94	IX'94	XII'94	I'95	II'95	III'95	IV'95	V'95	VI'95
Валутен курс, лева за 1 щатски долар	32.711	64.942	53.658	61.201	66.015	66.653	65.641	66.156	65.237	65.953	66.060
Вътрешен кредит	396278	621041	555851	665365	543224	563228	569725	576262	579714	588847	583094
левове	204227	222185	225898	250428	269213	282946	288429	294121	298023	325171	349964
валута	192051	398856	329953	414937	274011	280282	281296	282141	281691	263676	233130
Вземания от правителството, нето	193579	296843	291295	429194	276727	290542	292936	292329	291377	283657	279269
левове	103137	111356	110044	114894	119963	131295	133784	134860	134015	135196	182653
валута	90442	185487	181251	314300	156764	159247	159152	157469	157362	148461	96616
Държавен бюджет (нето)	210552	329517	324449	452623	322417	337906	339517	343376	344174	336994	350289
левове	106419	115962	113868	119968	130470	142103	143968	146006	146568	147857	214037
валута	104133	213555	210581	332655	191947	195803	195549	197370	197606	189137	136252
Извънбюджетни сметки (нето)	-16973	-32674	-33154	-23429	-45690	-47364	-46581	-51047	-52797	-53337	-71020
левове	-3282	-4606	-3824	-5074	-10507	-10808	-10184	-11146	-12553	-12661	-31384
валута	-13691	-28068	-29330	-18355	-35183	-36556	-36397	-39901	-40244	-40676	-39636
Вземания от нефинансовите обществени предприятия	166735	276757	208860	165259	189884	190575	189339	193078	198168	210534	148974
левове	75682	82441	85112	96953	111725	103980	110832	113942	118244	143368	84303
валута	91053	194316	123748	68306	78159	86595	78507	79136	79924	67166	64671
Вземания от частния сектор	35964	47441	55696	70912	76613	82111	87450	90855	90169	94656	154851
левове	25408	28388	30742	38581	37525	47671	43813	45319	45764	46607	83008
валута	10556	19053	24954	32331	39088	34440	43637	45536	44405	48049	71843

Източник: БНБ.

ЛИХВЕНИ ПРОЦЕНТИ ПО ЕДНОМЕСЕЧНИ ДЕПОЗИТИ

Месеци	Номинални						Реални*					
	I	II	III	IV	V	VI	I	II	III	IV	V	VI
януари	4.65						0.77					
февруари	9.52	4.65					1.62	0.84				
март	14.62	9.52	4.66				2.86	2.07	1.22			
април	19.25	13.95	8.89	4.04			5.95	5.14	4.27	3.00		
май	23.01	17.54	12.32	7.32	3.15		7.29	6.47	5.58	4.31	1.27	
юни	26.61	20.98	15.60	10.46	6.17	2.93	9.88	9.04	8.13	6.82	3.71	2.41

ЛИХВЕНИ ПРОЦЕНТИ ПО КРАТКОСРОЧНИ КРЕДИТИ

Месеци	Номинални						Реални*					
	I	II	III	IV	V	VI	I	II	III	IV	V	VI
януари	6.79						2.83					
февруари	13.99	6.75					5.77	2.86				
март	21.71	13.98	6.77				9.23	6.23	3.27			
април	29.27	21.05	13.40	6.21			14.85	11.69	8.58	5.14		
май	36.21	27.55	19.49	11.91	5.37		18.80	15.54	12.32	8.77	3.44	
юни	43.13	34.04	25.56	17.60	10.73	5.08	24.22	20.81	17.45	13.73	8.16	4.56

*Лихвените проценти са дефлирани с индекса на потребителските цени за съответния период.

Източник: БНБ.

КУПЮРЕН СТРОЕЖ НА ЕМИСИЯТА ОТ БАНКНОТИ И МОНЕТИ

(лв.)

Купюри	31.XII.1994 г.	30.III.1995 г.	30.VI.1995 г.
Банкноти, общо	68 869 203 034	67 780 294 354	74 401 546 724
2000 лв.	3 460 000 000	3 460 000 000	3 460 000 000
1000 лв.	5 280 000 000	5 280 000 000	5 280 000 000
500 лв.	22 998 698 500	22 998 198 500	30 480 787 500
200 лв.	16 305 526 700	16 267 910 500	16 773 009 300
100 лв.	12 189 081 300	11 808 323 300	11 170 463 500
50 лв.	4 423 956 100	4 067 107 525	3 728 645 600
20 лв.	2 184 994 022	2 081 034 332	1 823 887 552
10 лв.	1 288 895 897	1 107 636 887	1 011 046 547
5 лв.	558 229 164	531 661 959	500 265 374
2 лв.	92 457 219	91 537 219	87 217 219
1 лв.	87 364 132	86 884 132	86 224 132
Монети, общо	656 030 567	684 744 817	784 160 317
50 лв.	11 260 000	11 260 000	11 260 000
20 лв.	4 714 960	4 714 960	4 714 960
10 лв.	21 300 000	23 700 000	25 500 000
5 лв.	124 720 000	124 720 000	124 720 000
2 лв.	41 000 000	41 330 000	41 330 000
1 лв.	27 859 651	42 259 651	67 069 651
50 ст.	55 588 358	55 588 358	55 588 358
20 ст.	47 632 861	47 632 861	47 632 861
10 ст.	33 336 493	33 336 493	33 336 493
5 ст.	12 083 009	12 083 009	12 083 009
2 ст.	10 862 659	10 862 659	10 862 659
1 ст.	8 644 520	8 644 520	8 644 520
Юбилейни	257 028 056	268 612 306	341 417 806
Общо, банкноти и монети	69 525 233 601	68 465 039 171	75 185 707 041

ЦЕНТРАЛЕН ВАЛУТЕН КУРС, ОБЕМИ НА МЕЖДУБАНКОВИЯ ВАЛУТЕН ПАЗАР И БРУТНИ ВАЛУТНИ РЕЗЕРВИ

Показатели	XII'94	1995 г.					
		I	II	III	IV	V	VI
Средномесечен курс, лева за 1 щатски долар	65.526	66.823	66.357	66.390	65.648	65.641	66.123
Курс в края на месеца							
Лева за 1 щатски долар	66.015	66.653	65.641	65.986	65.237	65.953	66.060
Лева за 1 германска марка	42.453	44.057	45.038	46.905	47.428	47.537	47.429
Лева за 1 швейцарски франк	50.155	52.297	53.129	56.313	57.478	57.681	57.027
Месечен обем на купената валута (млн. щ. д.)	308.3	383.9	540.5	668.0	622.9	614.0	576.9
Месечен обем на продадената валута (млн. щ. д.)	322.5	387.4	461.2	628.9	482.9	541.7	487.4
Брутни валутни резерви (млн. щ. д.)*	1001.8	899.0	977.3	1127.4	1304.3	1421.6	1499.5

* Брутните валутни резерви включват наличностите в СПТ, по текущите сметки и депозитите на БНБ в чуждестранна валута в банки извън страната и резервната позиция на страната в МВФ.

Източник: БНБ.

КАПИТАЛОВА АДЕКВАТНОСТ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ
(съгласно Наредба № 8 на БНБ)

Показатели	Код	Стойност		Разлика
		1994 г.	юни 1995 г.	
Общо за банковата система без Булбанк				
Капиталова база, хил. лв.	1000	10468699	95892	-10372807
Първичен капитал, хил. лв.	1100	18882437	29143606	10261169
Сума на активите (2000.2), хил. лв.	5000	489474000	522368730	32894730
Общ рисков компонент (2000.2+3000.2+4000.2), хил. лв.	5100	238896963	261890248	22993285
Обща капиталова адекватност (1000/5100), %	5200	4.38	0.04	-4.35
Адекватност на първичния капитал (1100/5100), %	5210	7.90	11.13	3.22
Степен на риск на активите (5100/5000), %	5300	48.81	50.14	1.33
Степен на покритие на активите (1000/5000), %	5400	2.14	0.02	-2.12
Общо за банковата система, вкл. Булбанк				
Капиталова база, хил. лв.	1000	33281027	22513151	-10767876
Първичен капитал, хил. лв.	1100	42020246	52462597	10442351
Сума на активите (2000.2), хил. лв.	5000	798731657	835035716	36304059
Общ рисков компонент (2000.2+3000.2+4000.2), хил. лв.	5100	393019582	419920182	26900600
Обща капиталова адекватност (1000/5100), %	5200	8.47	5.36	-3.11
Адекватност на първичния капитал (1100/5100), %	5210	10.69	12.49	1.80
Степен на риск на активите (5100/5000), %	5300	49.21	50.29	1.08
Степен на покритие на активите (1000/5000), %	5400	4.17	2.70	-1.47

Източник: БНБ.

ГОЛЕМИ КРЕДИТИ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ
(съгласно Наредба № 7 на БНБ)

(хил. лв.)

Показатели	1994 г.			юни 1995 г.		
	Големи кредити	Капиталова база	Превишение, пъти	Големи кредити	Капиталова база	Превишение, пъти
Общо за банковата система без Булбанк	83463662	10468699	7.97	104447345	95891	1089.23
Общо за банковата система, вкл. Булбанк	83463662	33281027	2.51	104447345	22513150	4.64

КЛАСИФИЦИРАНИ КРЕДИТИ И ЗАКОНОВИ ПРОВИЗИИ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ
(съгласно Наредба № 9 на БНБ)

(хил. лв.)

Кредити	Редовни кредити		Съмнителни кредити-А		Съмнителни кредити-Б		Безнадеждни кредити		Всичко	
	1994 г.	VI'95	1994 г.	VI'95	1994 г.	VI'95	1994 г.	VI'95	1994 г.	VI'95
Общо за банковата система, вкл. Булбанк	69156044	77706711	308817885	216398965	14993995	15203759	46773759	54244135	439741683	363553570
Общо за банковата система без Булбанк	64205921	69948384	225480472	136655254	14460598	14769401	44912627	51924230	349059618	273297269

Законови провизии	Необходими		Налични		Налични/необходими, %	
	1994 г.	VI'95	1994 г.	VI'95	1994 г.	VI'95
Общо за банковата система, вкл. Булбанк	105687365	105125819	24919477	26744420	23.58	25.44
Общо за банковата система без Булбанк	86892052	86639993	10822992	10724420	12.46	12.38

Източник: БНБ.

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ПО КОНСОЛИДИРАНИЯ БАЛАНС НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ

(млн. лв.)

Показатели	Балансово число	Капитал			Резерви	Печалба (загуба)	Вземания			Привлечени средства		
		Общо	Основен	Допълнителен			Общо	От финансови институции	От нефинансови институции	Общо	От финансови институции	От нефинансови институции
Общо за банковата система без Булбанк												
1994 г.	515098	21243	12577	8665	11212	-7576	276534	63798	213035	414893	170365	244528
юни 1995 г.	571087	28378	19068	9310	10751	-30417	312347	53279	259068	411065	121878	289187
процент	110.9	133.6	151.6	107.4	95.9	401.5	113.0	83.5	121.6	99.1	71.5	118.3
Общо за банковата система, вкл. Булбанк												
1994 г.	848812	44663	13837	30825	31751	-6798	505789	86820	419268	656390	375805	280585
юни 1995 г.	930969	51719	20328	31391	33184	-30406	543884	78134	465750	676731	329784	346947
процент	109.7	115.8	146.9	101.8	104.5	447.3	107.5	90.0	111.1	103.1	87.8	123.7

Източник: БНБ.

По-важни решения на Управителния съвет на БНБ

4 януари От 5 януари 1995 г. се завишава с 8 процентни пункта простата лихва за изчисляване доходността от операциите на открития пазар чрез репосделки на държавни ценни книжа с търговските банки, при условие че тези операции са със срок, не по-дълъг от 10 дни.

12 януари От 16 януари 1995 г. се намалява с 4 процентни пункта утвърдената на 4 януари 1995 г. от УС на БНБ проста лихва за изчисляване доходността от операциите на открития пазар чрез репосделки на държавни ценни книжа с търговските банки, при условие че тези операции са със срок, не по-дълъг от 10 дни.

20 януари На основание чл. 46 от Закона за БНБ се отпуска на Министерството на финансите целево временен заем от 7 млрд. лв. за изплащане на лихвите по външния дълг на страната с вальор 25 януари и краен срок за издължаване 25 април 1995 г. Заемът се олихвява с действащия за съответния период основен лихвен процент.

От 23 януари 1995 г. се премахва утвърдената на 12 януари от УС на БНБ надбавка от 4 процентни пункта над простата годишна лихва за изчисляване доходността от операциите на открития пазар чрез репосделки на държавни ценни книжа с търговските банки, при условие че тези операции са със срок, не по-дълъг от 10 дни.

Във връзка с отбелязване учредяването на БНБ като една от важните институции на българската държавност за дата на основаването на централната банка да се счита 25 януари 1879 г. – денят, в който оглавяващият временното руско управление в България княз Дондуков-Корсаков подписва Устава на БНБ.

27 януари Считано от регулацията на минималния задължителен резерв за януари 1995 г. се разрешава на търговските банки да държат във валута до 50% от резервите върху привлечените валутни средства. Увеличението на резерва във валута (от 20% на 50%) се разрешава при положение, че в деня на внасянето на валутата по сметките на БНБ съответната банка закупи от централната банка държавни ценни книжа, емитирани по реда на Наредба № 5, и блокира същите по номинална стойност в регистъра при БНБ за срок най-малко до датата на следващата регулация.

На основание чл. 46 от Закона за БНБ се отпуска на Министерството на финансите временен заем в размер до 2 млрд. лв., който се олихвява с действащия за съответния период основен лихвен процент.

Разрешава се на Българо-руската инвестиционна банка – АД, със седалище София и основен капитал 625 620 хил. лв. да извършва всички банкови сделки по чл. 1, ал. 2 от ЗБКД на територията на страната и в чужбина.

2 февруари От януари до декември 1995 г. се приема за минимален задължителен резерв касовата наличност в левове на търговските банки и ДСК в размер до 60% от фактическата касова наличност.
От януари до декември 1995 г. се приема за минимален задължителен резерв касовата наличност във валута на търговските банки по сметка 570/300 „Чуждестранни банкноти и монети“ в размер до 15% от фактическата касова наличност.

Продължава се до 31 март 1995 г. действието на решението на УС на БНБ от 27 октомври 1994 г. за покриване абсолютния прираст на минималните задължителни резерви на търговските банки с държавни ценни книжа, при положение че са емитирани след 1 януари 1995 г.

От 15 февруари 1995 г. БНБ пуска в обращение медно-никелова възпоменателна монета „100 години гимнастика в България“, емисия 1994 г.

Разрешава се на Йонийска и народна банка на Гърция да извършва банкови сделки по чл. 1, ал. 2 от ЗБКД в България чрез откриване на клон със седалище София.

Разрешава се на ТБ „Универсалбанк“ – АД, София, да промени наименованието си на ТБ „Сердика“ – АД, София.

16 февруари От 20 февруари 1995 г. предоставяните от БНБ ломбардни кредити се олихвяват с годишна лихва, равна на средния лихвен процент на последния търг за сключване на договори с уговорка за обратна продажба на държавни ценни книжа, увеличен с 1 пункт.

По реда на Наредба № 6 за рефинансиране на банките срещу залог и чрез ресконтиране (сконтиране) на търговски ценни книжа БНБ може да отпуска на търговските банки заеми срещу залог на получените на основание чл. 5 от ЗУНК държавни дългосрочни облигации, деноминирани в щатски долари, в размер на 40% от левовата равностойност на заложените облигации, изчислена по централния курс на БНБ за щатския долар в деня на предоставянето на заема. Заемите се отпускат със срок до три месеца при лихвен процент, равен на средния лихвен процент на последния проведен от БНБ търг за сключване на договори за продажба на ценни книжа с уговорка за обратно изкупуване, увеличен с 1 пункт.

2 март Отменя се Банков унифициран стандарт (БУС) 3092 „Структура на кодовете, идентифициращи банките и банковите клонове“ от датата на влизане в сила на Националния сметкоплан на банките за цялата система и въвеждане на новия формат съобщения за платежната система.
Приема се БУС 3095 „Структура на кодовете, идентифициращи банките и банковите клонове“, който влиза в сила от същата дата.

Приемат се Наредба № 16 за плащанията с банкови карти и БУС 10094 „Номериране, дизайн, физически и технически характеристики на банковите карти“ и БУС 11094 „Междубанкови и вътрешнобанкови плащания с банкови карти чрез националния оператор“.

Утвърждава се БОРИКА – ЕООД, за национален оператор, който поддържа и развива националната система за плащания с банкови карти и извършва авторизация на плащанията с използване на банкови карти.

Разрешава се на Земеделска и промишлена банка – АД, със седалище София и основен капитал 200 млн. лв. да извършва всички банкови сделки по чл. 1, ал. 2 от ЗБКД на територията на страната.

9 март Приема се финансирането на системата за застраховане на депозитите, предвидена в чл. 45, ал. 1 от ЗБКД, да става чрез образуването на специален застрахователен фонд, в който банките правят регулярни, предварително определени премийни плащания.

Приема се Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 7 на БНБ от 1993 г. за големите и вътрешните кредити на банките.

13 март Разрешава се на обединена частна търговска банка „Тракия“ – АД, със седалище Пловдив и основен капитал 200 млн. лв. да извършва банкови сделки по чл. 1, ал. 2 от ЗБКД на територията на страната.

Разрешава се на Националната банка на Гърция да извършва в България банкови сделки по чл. 1, ал. 2 от ЗБКД чрез своя клон в София.

31 март Допълва се издадената лицензия на ТБ „Юнионбанк“ – АД, София, като ѝ се разрешава да открива банкови сметки за разплащания в чужбина.

6 април Определя се основен лихвен процент 65 на сто годишно, считано от 10 април 1995 г.

Увеличава се размерът на минималните задължителни резерви на търговските банки в БНБ с 1 пункт (при досегашен размер 10%), считано от регулацията за март 1995 г., и с още 1 пункт от април 1995 г. От същата дата репосделките на БНБ ще се извършват до провеждането на следващия търг при проста лихва, със 7 пункта по-ниска от досегашната.

От 25 април се преустановява признаването за минимален задължителен резерв на касовата наличност във валута на търговските банки по сметка 570/300 „Чуждестранни банкноти и монети“.

Продължава се до 25 април 1995 г. действието на решение на УС на БНБ от 2 февруари 1995 г. за покриване абсолютния прираст на минималните задължителни резерви на търговските банки с емитирани след 1 януари 1995 г. ДЦК.

При недостиг на ресурс за отпуснати кредити при извършване на пролетните селскостопански работи през 1995 г. БНБ ще предоставя рефинансиране срещу обезпечение, вкл. аванси срещу записи на заповед, издадени от платежоспособни търговски банки и авалирани поне от една платежоспособна банка. Авансите ще се предоставят по лихвен процент, равен на средния лихвен процент на последния търг за сключване на договори с уговорка за обратна продажба на ДЦК, увеличен с 1.5 пункта годишно.

7 април От 10 април 1995 г. се определя лихвен процент 43 на сто годишно за неиздължената част от кредитите, посочени в чл. 1, ал. 1, т. 1 от Закона за уреждане на стари задължения по банкови кредити.

20 април Определя се основен лихвен процент 60 на сто годишно, считано от 25 април 1995 г.

От 25 април 1995 г. се определя лихвен процент за неиздължената част от кредитите, посочени в чл. 1, ал. 1, т. 1 от Закона за уреждане на стари задължения по банкови кредити, в размер на 2/3 от основния лихвен процент за съответния период. Когато числото не е цяло, лихвеният процент се закръгля към по-малкото цяло число.

Приема се Наредба за изменение на Наредба № 6 на БНБ от 1992 г. за рефинансиране на банките срещу залог и чрез ресконтиране (сконтиране) на търговски ценни книжа.

От 4 юни 1995 г. всички търговски банки следва да преминат към Националния сметкоплан на банките и да внедрят БУС 3095 „Структура на кодовете, идентифициращи банките и банковите клонове“, БУС 4092 „Структура на номера на банковата сметка“, БУС 6094 „Стандарт за извършване на плащания от разпоредители с бюджетни средства“ и БУС 9094 „Електронен достъп и обмен на данни чрез БИСЕРА“. Банките, които от 4 юни 1995 г. не преминат към новия сметкоплан и съответно новия начин на съобщения, ще бъдат изключени от БИСЕРА.

4 май Определя се основен лихвен процент 54 на сто годишно, считано от 8 май 1995 г.

Определя се лихвен процент по минималните задължителни резерви в левове, които търговските банки и ДСК държат при БНБ, в размер на 10 на сто годишно и лихвен процент по разплащателните сметки на търговските банки в БНБ – 14 на сто годишно.

Определя се лихвен процент по овърдрафта по разплащателна сметка до 3 дни – основния лихвен процент плюс 7 на сто годишно.

1 юни Приема се Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 8 за капиталовата адекватност на банките.

15 юни Определя се основен лихвен процент 48 на сто годишно, считано от 21 юни 1995 г.

26 юни На основание чл. 56, ал. 1, т. 7 и чл. 19, ал. 1, т. 4 във връзка с чл. 1, ал. 4 от ЗБКД Управителният съвет на БНБ отнема издадените разрешения за извършване на банкови сделки на шест финансови къщи. Тази мярка се предприема заради извършването на разрешените им банкови сделки без писмено потвърждение от БНБ, че са налице законови изисквания за тяхното осъществяване, което е нарушение на чл. 12, ал. 1 и 3 от Наредба № 2 на БНБ за разрешенията (лицензиите), издавани от БНБ.

29 юни Определя се основен лихвен процент 44 на сто годишно, считано от 3 юли 1995 г.

На основание чл. 46 от Закона за БНБ на Министерството на финансите се отпуска временен заем в размер до 8 млрд. лв. и срок за погасяване три месеца. От 3 до 7 юли 1995 г. той се отпуска на траншове, като за размера на всеки от тях Министерството на финансите изпраща писмено искане един ден предварително. Заемът ще се олихвява по действащия за съответния период основен лихвен процент.